

*Bernt Aardal, Maria Høstmark,
Bengt Oscar Lagerstrøm og Guro Stavn*

Valgundersøkelsen 2005
Dokumentasjon- og tabellrapport

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the various research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, august 2007
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen, skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.

ISBN 978-82-537-7225-7 Trykt versjon
ISBN 978-82-537-7226-4 Elektronisk versjon
ISSN 0806-2056

Emnegruppe
00.90

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	,(,)

Sammendrag

Bernt Aardal, Maria Høstmark, Bengt Oscar Lagerstrøm og Guro Stavn

Valgundersøkelsen 2005

Dokumentasjon- og tabellrapport

Rapporter 2007/31 • Statistisk sentralbyrå 2007

Denne rapporten dokumenterer valgundersøkelsen 2005, og inneholder spørreskjema og svarfordeling for spørsmålene som ble stilt i undersøkelsen. Det er også tatt med tabeller som viser fordelingen av partienes velgere i forhold til sentrale kjennetegn som kjønn, utdanning, yrke, region og inntekt. I tillegg vises partienes oppslutning etter ulike bakgrunnsvariable. Rapporten dokumenterer også gjennomføringen av undersøkelsen, og tar opp en del metodiske spørsmål knyttet til datakvalitet.

Undersøkelsen er gjennomført av Seksjon for intervjuundersøkelser i Statistisk sentralbyrå på vegne av Institutt for samfunnsforskning. Rapporten er skrevet i samarbeid mellom Statistisk sentralbyrå og Institutt for samfunnsforskning.

Resultatene fra undersøkelsen viser at 40 prosent av de som stemte ved stortingsvalget i 2001, skiftet til et annet parti i 2005. En viktig årsak var at det i 2005 strømmet mange nye velgere til Arbeiderpartiet, etter at partiet i 2001 hadde mistet mange velgere. Arbeiderpartiet var også partiet med de mest lojale velgerne, mens Høyre hadde de minst lojale velgerne. Dersom vi inkluderer vandringer inn og ut av hjemmesittergruppen, skiftet hele 47 prosent parti fra 2001 til 2005.

Høyre gikk tilbake og tapte svært mange velgere til Fremskrittpartiet, men også til Arbeiderpartiet og Venstre. Hele 36 prosent av Venstres velgere i 2005 stemte på Høyre fire år tidligere mens 12 prosent stemte på Kristelig Folkeparti ved forrige valg.

Førstegangsvelgerne jaget igjen valgvinden, og Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet fikk størst andel av denne gruppens stemmer. Til sammen stemte over halvparten av ungdom mellom 18 og 21 år på disse to partiene. Høyre og Sosialistisk Venstreparti var de store taperne blant førstegangsvelgerne, og Sosialistisk Venstreparti gikk tilbake til nivået de har ligget på før 2001. Det er noe økning i valgdeltakelse blant førstegangsvelgerne fra 2001 til 2005. Denne tendensen gjelder også for personer i alderen 22-29 år.

Prosjektstøtte: Kommunal- og regionaldepartementet.

Innhold

1. Innledning	7
2. Valgundersøkelsen 2005. Enda flere skifter parti	8
2.1. Ny rekord i velgervandringer	8
3. Tabeller	13
3.1. Oppslutning om partiene etter ulike bakgrunnsvariable	13
3.2. Partiprofiler på bakgrunn av valgundersøkelsen	14
4. Opplegg og gjennomføring	21
4.1. Utvalget	21
4.2. Datainnsamling	21
4.3. Feltperioder og svarinnngang	21
5. Feilkilder og usikkerhet ved resultatene	23
5.1. Utvalgsvarians	23
5.2. Avganger og frafall	24
5.3. Utvalgsskjevhet	25
5.4. Sammenligning med valgresultatet	26
5.5. Innsamlingsfeil og bearbeidingsfeil	26
6. Begreper og kjennemerker	28
6.1. Yrkesgruppe	28
6.2. Utdanning	28
6.3.inntekt	28
6.4. Avhold	28
6.5. Målsak	28
6.6. Religion	28
6.7. Region	29
6.8. By/land	29
6.9. Parti	29
6.10. Stemmegivning	29
Vedlegg	
A. Spørreskjema med frekvensfordelinger	30
B. Informasjonsbrev	62
C. Informasjonsbrosjyrer	67
D. Instruks til intervjuerne	73

Figurregister

Valgundersøkelsen 2005. Enda flere skifter parti

2.1. Andel som har skiftet standpunkt fra ett valg til det neste. 1965-2005. Prosent	8
2.2. Førstegangselvelgernes stemmegivning. 2001 og 2005. Prosent	11

4. Opplegg og gjennomføring

4.1. Antall intervju per uke	22

5. Feilkilder og usikkerhet ved resultatene

5.1. Valgdeltakelse og svarprosent i valgundersøkelsene 1993 - 2005. Kvinner og menn.....	24

Tabellregister

1. Innledning

1.1. Nøkkeltall for undersøkelsen.....	7

2. Valgundersøkelsen 2005. Enda flere skifter parti

2.1. Personer med stemmerett i 2001, etter stemmegivning i 2001 og 2005. (Grandtotal) ² . Prosent.....	9
2.2. De ulike partiers velgere i 2001, etter parti i 2005. ("hvor gikk 2001-velgerne?") ³ Prosent	9
2.3. De ulike partiers velgere i 2005, etter parti i 2001 ⁴ . Prosent	10
2.4. Velgere i ulike aldersgrupper, etter parti. 2005. Prosent.....	11
2.5. Velgere i ulike aldersgrupper blant menn og kvinner, etter parti. 2005. Prosent	12
2.6. Valgdeltakelse, etter alder og kjønn. 2001 og 2005 (justert for faktisk valgdeltakelse).....	12

3. Tabeller

3.1. Oppslutning om partiene etter region, utdanning, yrke, sektor, kjønn og alder	13
3.2. Partiprofil for Sosialistisk Venstreparti. Prosent.....	14
3.3. Partiprofil for Arbeiderpartiet. Prosent	15
3.4. Partiprofil for Venstre. Prosent	16
3.5. Partiprofil for Kristelig Folkeparti. Prosent	17
3.6. Partiprofil for Senterpartiet. Prosent.....	18
3.7. Partiprofil for Høyre. Prosent.....	19
3.8. Partiprofil for Fremskrittspartiet. Prosent.....	20

5. Feilkilder og usikkerhet ved resultatene

5.1. Forventet standardavvik for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser	23
5.2. Avgang etter årsak	24
5.3. Frafall	24
5.4. Intervju og frafall etter årsak brutt ned på kjønn, alder, utdanning og region	25
5.5. Frafall etter kjønn, alder, utdanning og region.....	26
5.6. Respondentenes svar på spørsmålet "Stemte du ved stortingsvalget?" sammenlignet med register opplysninger om stemmegivning. Prosent.....	27
5.7. Respondentenes svar på spørsmålet "Hvilket parti stemte du på?" og valgresultat, 1997, 2001 og 2005. Prosent	27

1. Innledning

I 2005 gjennomførte Statistisk sentralbyrå (SSB) datainnsamlingen for Undersøkelsen om stortingsvalget 2005 som ble gjennomført på vegne av Institutt for samfunnsforskning (ISF). I denne rapporten legger SSB frem noen resultater og metodisk dokumentasjon fra undersøkelsen. Prosjektet har vært finansiert av Kommunal og Regionaldepartementet.

Ved ISF har forskningsleder Bernt Aardal og professor Henry Valen vært faglig ansvarlige for undersøkelsen. ISF har stått for utarbeidelse av skjema, mens SSB har trukket utvalget, gjennomført datainnsamlingen og tilrettelagt datafiler i etterkant.

Ved Seksjon for intervjuundersøkelser i SSB var Maria Høstmark ansvarlig for planlegging og gjennomføring og Bengt Oscar Lagerstrøm var rådgiver. Jan Haslund programmerte det elektroniske spørreskjemaet og

Gunnar Fodnesbergene tilrettela utvalget og foretok filetableringen. Hajar Livary var intervjukontakt og SSB sitt lokale intervjukorps gjennomførte intervjuene.

Valgundersøkelsen i 2005 inngår i valgforskningsprogrammet ved ISF. Dette programmet ble satt i gang i forbindelse med stortingsvalget i 1957, og det er foretatt undersøkelser i forbindelse med alle senere stortingsvalg, bortsett fra valget i 1961. Formålet med valgundersøkelsen i 2005 er dels å videreføre analyser for foregående valg, dels å studere aktuelle tendenser i norsk politikk og unike trekk ved stortingsvalget i 2005.

Analyser på bakgrunn av undersøkelsen etter valget finnes i: Aardal, Bernt (red): Norske velgere. En studie av stortingsvalget 2005, Oslo: N.W. Dam & Søn. 2007.

Tabell 1.1. Nøkkeltall for undersøkelsen

Nøkkeltall	Antall	Prosent
Utvalg (personer trukket ut til å delta)	3 000	
Avgang (personer som ikke lenger tilhører populasjonen)	35	
Bruttoutvalg	2 965	100
Frafall	953	32
Nettoutvalg (gjennomførte intervju)	2 012	68
Innsamlingsmetode	Besøksintervju	
Intervjutid	60 minutter	
Feltperiode	13. september – 20. desember 2005	

2. Valgundersøkelsen 2005. Enda flere skifter parti

Valgundersøkelsen 2005 viser at mange skifter parti. En sammenligning av intervjupersonenes opplysninger om stemmegivning ved forrige stortingsvalg¹ og deres erindring om den samme stemmegivningen fire år senere, viser at 34 prosent svarer "feil". Det vil si at de ga et annet svar om sin stemmegivning da de ble spurt i 2005, enn da de ble spurt i 2001. De største feilkildene gjelder de som satt hjemme i 2001. Bare 37 prosent av hjemmesitterne opplyser at de ikke stemte ved dette valget. Nesten 18 prosent av de som ikke stemte i 2001, hevdet i 2005 at de stemte på Fremskrittspartiet ved forrige valg!

2.1. Ny rekord i velgervandringer

Som figur 2.1 viser, økte velgervandringene markant i perioden 1985-1989. I begynnelsen av 1990-tallet flatet vandringerne ut på et nivå i overkant av 40 prosent. I den siste perioden – fra 2001 til 2005 – økte så vandringerne til 47 prosent når vi tar med vandringer mellom partiene og inn og ut av hjemmesittergruppen. Ser vi bare på dem som stemte ved begge valg, skiftet 40 prosent parti fra 2001 til 2005.

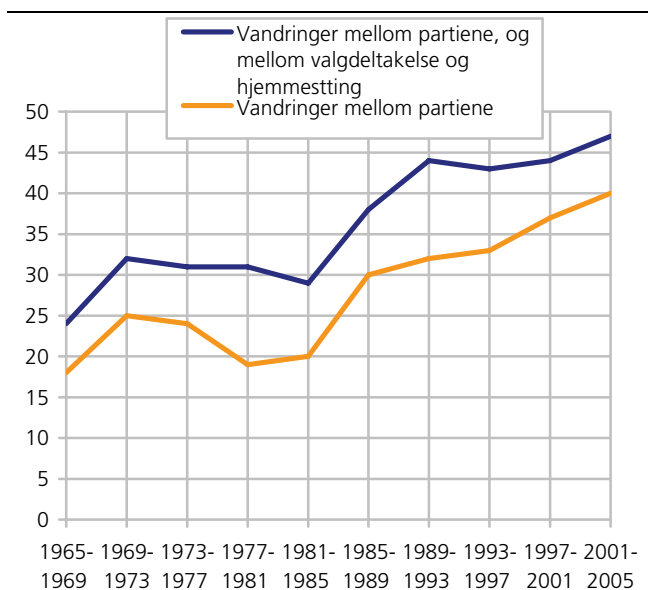
Til sammen skifter altså nesten halvparten av norske velgere valgfærd fra ett valg til det neste. Selv om økningen i den siste perioden ikke er så stor, markerer den likevel et foreløpig toppunkt i en lengre utviklingstendens. Selv om vi har opplevd variasjoner i valgdeltakelsen i de senere tiår, ser vi en jevnt stigende kurve for vandringer mellom partiene blant aktive velgere. Til sammenligning finner vi en tilsvarende økning i vårt naboland Sverige, selv om det er noen færre som totalt sett skifter parti.

Tabell 2.1 viser vandringerne i detalj. Prosentberegningen tar utgangspunkt i alle velgere som er med i panelet. Følger man diagonalen fra øverst i venstre hjørne til nederst i høyre hjørne og summerer, finner man den samlede andelen stabile velgere (52,8 prosent). Mens en tredjedel av vandringerne i perioden

1997-2001 skyldtes avskalling fra Arbeiderpartiet, skyldes en like stor andel av de totale vandringerne i perioden 2001-2005 tilstrømning av velgere tilbake til Arbeiderpartiet. Uroen blant dette partiets velgere spiller derfor en viktig rolle for de totale velgervandringene.

I underkant av 6 prosent av dem som ble intervjuet ved begge valg, satt hjemme både i 2001 og 2005. Som vanlig ved denne type undersøkelser, er valgdeltakelsen i utvalget høyere enn i befolkningen ellers (86 mot 77,4 prosent). En kontroll av bruttoutvalget (det vil si også de som ikke ble intervjuet) viser en noe høyere hjemmesitterandel ved begge valg (11 prosent), men andelen "faste" hjemmesittere er likevel beskjedent når vi tar hensyn til at valgdeltakelsen ved begge disse valgene lå under gjennomsnittet for stortingsvalg etter krigen. Også i perioden 1997-2001 var andelen som satt hjemme ved begge valg på 11 prosent.

Figur 2.1. Andel som har skiftet standpunkt fra ett valg til det neste. 1965-2005. Prosent

¹ Halvparten av dem som ble trukket ut i forbindelse med valgundersøkelsen i 2001, ble også trukket ut i 2005. Av disse ble det oppnådd intervju med 732 personer som dermed utgjør et panel. Fordelen med paneler er at man får sikrere opplysninger om tidligere stemmegivning og derved også vandringerne mellom valgene.

Tabell 2.1. Personer med stemmerett i 2001, etter stemmegivning i 2001 og 2005. (Grandtotal)². Prosent

Parti 2001	I alt	Parti 2005									
		RV	SV	Ap	V	KrF	Sp	H	FrP	Andre	Stemte ikke
I alt	100	-	9,6	30,6	5,7	4,8	7,4	15,7	13,4	-	11,9
RV	1,1	-	0,5	0,1	0	0	0,1	0	0	-	0
SV	13,8	-	5,9	4,5	0	0	1,1	0,3	0,3	-	1,5
Ap	18,8	-	0,7	14,8	0,4	0	0,8	0,7	0,4	-	1,0
V	3,7	-	0,5	0,7	2,0	0	0,1	0,1	0	-	0,1
KrF	10,1	-	0,3	1,5	0,7	4,1	1,0	0,3	1,5	-	0,8
Sp	4,9	-	0,1	0,7	0,1	0	3,1	0,3	0,3	-	0,1
H	23,8	-	0,4	3,1	2,0	0,3	0,4	12,0	3,8	-	1,6
FrP	8,1	-	0	1,2	0,1	0	0,1	0,7	4,9	-	0,8
Andre	14,6	-	0	0,5	0	0	0,1	0,1	0,1	-	0,1
Stemte ikke	1,1	-	1,1	3,4	0,3	0,4	0,4	1,2	2,0	-	5,7
Antall svar	732	4	70	224	42	35	54	115	98	3	87

² Bare personer som var med både i 2001- og 2005-undersøkelsen, og som oppga stemmegivning, er tatt med i tabellen. For RV og Andre partier er det for få personer med til å foreta prosentberegning.

Kilde: Valgundersøkelsen 2001 og 2005, Institutt for samfunnsforskning og Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.2. De ulike partiers velgere i 2001, etter parti i 2005. ("hvor gikk 2001-velgerne?")³ Prosent

Parti 2005	I alt	Parti 2001									
		RV	SV	Ap	V	KrF	Sp	H	FrP	Andre	Stemte ikke
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
RV	0	-	1	1	0	0	0	0	0	-	0
SV	10	-	42	4	15	3	3	2	0	-	8
Ap	31	-	33	78	18	15	14	13	15	-	23
V	6	-	0	2	55	7	3	8	2	-	2
KrF	5	-	0	0	0	40	0	1	0	-	3
Sp	7	-	8	4	4	9	64	2	2	-	3
H	16	-	2	4	4	3	5	51	9	-	8
FrP	13	-	2	2	0	15	5	16	61	-	14
Andre	0	-	1	0	0	0	3	0	1	-	0
Stemte ikke	12	-	11	5	4	8	3	7	10	-	39
Antall svar	732	8	101	138	27	74	36	174	59	8	107

³ Bare personer som var med både i 2001- og 2005-undersøkelsen, og som oppga stemmegivning, er tatt med i tabellen. For RV og Andre partier er det for få personer med til å foreta prosentberegning.

Kilde: Valgundersøkelsen 2001 og 2005, Institutt for samfunnsforskning og Statistisk sentralbyrå.

Arbeiderpartivelgerne mest lojale

En annen måte å betrakte velgervandringer på er å ta utgangspunkt i stemmegivningen i 2001 og så se hvor mange av de respektive partiers velgere som holdt fast på partiet fire år senere. I tabell 2.2 viser vi derfor de ulike partienes velgere i 2001 etter stemmegivning i 2005. Ved å se på hvor stor andel av partienes velgere som stemte på det samme partiet fire år senere, får vi et mål på velgernes trofasthet eller lojalitet mot partiet. Tabell 2.2 viser at 78 prosent av Arbeiderpartiets velgere fra 2001 holdt fast på partiet i 2005. Til sammenligning var andelen lojale Arbeiderpartivelgere bare 56 prosent i 2001. Det kan virke paradoksalt at Arbeiderpartiet både har de mest lojale velgerne i 2005, samtidig som partiets velgere i stor grad bidrar til de store velgervandringene. Her må vi imidlertid huske at Arbeiderpartiet i 2001 gjorde sitt aller dårligste valg etter krigen. De velgere som da stemte på partiet, har trolig bestått av den "harde kjerne". Det at de mest trofaste velgerne i så stor grad holder fast på partiet i 2005, er ikke så vanskelig å forstå. Men som vi skal se i tabell 2.3, utgjorde disse velgerne under halvparten av Arbeiderpartiets samlede velgerskare ved det siste valget. Det er den andre halvparten som er nye velgere sammenlignet med 2001, som bidrar til at andelen velgervandringer er høy.

I 2001 var det Sosialistisk Venstreparti og Høyre som hadde de mest trofaste velgerne. For SVs vedkommende har lojaliteten sunket fra 73 prosent i perioden 1997-2001 til 43 prosent i perioden 2001-2005. Hver tredje SV-velger i 2001 hadde gått over til Arbeiderpartiet i 2005. For Høyre har andelen lojale velgere gått ned fra 69 prosent i forrige periode til 51 prosent i den siste perioden. Høyre mistet 16 prosent av sine 2001-velgere til Fremskrittspartiet og 13 prosent til Arbeiderpartiet. I tillegg var det en betydelig andel tidligere Høyrevelgere som stemte Venstre i 2005 (9 prosent). Også Kristelig Folkeparti hadde en markant overgang av velgere til Venstre (7 prosent), men tapene var likevel større til både Arbeiderpartiet (15 prosent) og Fremskrittspartiet (15 prosent). 10 prosent av tidligere KrF-velgere stemte på Senterpartiet i 2005. Kristelig Folkeparti har med andre ord et frafall av velgere i svært ulike politiske retninger. Ved valget i 2001 ble det gjort et poeng av at Kristelig Folkepartis velgere var blitt mindre lojale enn tidligere. Fra å ha svært lojale velgere, var det i 2001 bare så vidt over halvparten (55 prosent) som holdt fast på partiet. I 2005 er andelen lojale velgere sunket til et nytt lavmål, 41 prosent. Det er ingen andre partier som nå har så lav lojalitetsandel som KrF. Fremskrittspartiet som tidligere har hatt lite lojale velgere, utmerker seg nå med 61 prosent lojale. Selv ved valget i 2001 da de gjorde sitt nest beste valg noensinne, var lojalitets-

prosenten under 50. Likevel lå lojalitetsprosenten i 2005 betydelig lavere enn det kommersielle meningsmålinger viste både før og etter valget. Forklaringen på dette avviket kan ha å gjøre med at mange som ikke stemte ved foregående valg hevder at de at de stemte på FrP, slik vi nevnte innledningsvis.

En tredje måte å betrakte velgervandringer på er å ta utgangspunkt i partienes velgere i 2005 for på den måten å vise hvor stor betydning eventuelt tilsig av nye velgere har for hvert parti. I tabell 2.3 viser vi partienes velgere i 2005 etter parti i 2001. Med andre ord: hvor kom velgerne fra?

Velgere som stemte på Arbeiderpartiet både i 2001 og 2005, utgjør under halvparten (48 prosent) av partiets samlede velgerskare i 2005, noe som understreker hvor stor rolle tilsig av nye velgere egentlig hadde. Enda mer utpreget er denne tendensen for Fremskrittspartiet. Stabile FrP-velgere utgjorde bare 37 prosent av velgerunderlaget i 2005, mens 29 prosent var tidligere Høyrevelgere. FrP hadde også en noe høyere andel som var hjemmesittere i 2001. Tidligere KrF-velgere utgjorde 11 prosent av FrPs velgerskare i 2005. Dette er på samme nivå som i 2001 (12 prosent). Til tross for at FrP har vunnet en del velgere fra KrF, utgjør denne gruppen en relativt beskjeden andel av partiets samlede velgerskare.

Også for Venstres del ser vi at velgere fra andre partier utgjorde en stor andel av partiets velgerskare i 2005. Hele 36 prosent av Venstres velgere stemte Høyre fire år tidligere, mens 12 prosent av dem stemte KrF. Som kjent, ble det oppfordret til taktisk stemmegivning til fordel for Venstre særlig fra krefter innen Høyre og KrF. Sett fra Venstres side må dette sies å ha vært svært vellykket idet 48 prosent av partiets velgere i 2005 kom fra de to regjeringskollegenes rekke. Uten denne overgangen hadde partiet trolig ikke klart å komme over sperregrensen på 4 prosent for utjevningsmandater.

Nettogeinst for Arbeiderpartiet og nettotap for Høyre

Tabellene viser at velgervandringene er betydelig større på det individuelle plan enn det man får inntrykk av ved å se på valgresultatet alene. Tabell 2.2 og 2.3 tar imidlertid ikke høyde for at partiene både vinner og taper velgere fra andre partier. Det er totalregnskapet som er viktigst for det enkelte parti, og dette kan vi få et nærmere bilde av ved å vende tilbake til tabell 2.1.

Etter valget i 2001 var hovedmønsteret at Høyre hadde nettogeinst i forhold til andre partier, mens Arbeiderpartiet hadde et nettotap. I 2005 var det tvert om. Arbeiderpartiet hadde nettogeinst i forhold til alle partier unntatt Senterpartiet, men tapet til Sp var beskjeden. Den største gevinsten hadde Ap i forhold til SV, Høyre og KrF. I lys av enkelte forklaringer og fortolkninger med hensyn til Fremskrittspartiets sterke fremgang, er det interessant at Arbeiderpartiet faktisk hadde en nettogeinst vis-a-vis FrP. Også i forhold til tidligere hjemmesittere hadde Arbeiderpartiet en nettotilvekst. Høyre på sin side hadde nettotap eller status quo i forhold til alle andre partier. Det største nettotapet var til FrP, Ap og Venstre. Kristelig Folkeparti hadde også nettotap eller status quo til alle andre partier, størst til Arbeiderpartiet, FrP og Venstre. Senterpartiet på sin side hadde nettogeinst i forhold til alle andre partier, unntatt FrP, men gevinstene var svært beskjedne. For FrPs vedkommende hadde partiet gevinst i forhold til Høyre og KrF, men gevinsten i forhold til disse to partiene var i størrelsesforholdet 2:1. Fremskrittspartiet hadde også et positivt bytteforhold til tidligere hjemmesittere, men ikke i samme grad som Arbeiderpartiet.

Interessant nok finner vi de største utvekslingene av velgere mellom nærskyldte partier både til venstre og høyre i systemet. Aller størst er vandringene fra SV til Ap og dernest fra Høyre til FrP. Dette underbygger tidligere forskning som har vist at velgervandringene i stor grad følger underliggende ideologiske mønstre.

Tabell 2.3. De ulike partiers velgere i 2005, etter parti i 2001⁴. Prosent

Parti 2001	I alt	Parti 2005										
		RV	SV	Ap	V	KrF	Sp	H	FrP	Andre	Stemte ikke	
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
RV	1	-	6	1	0	0	2	0	0	-	-	0
SV	14	-	61	15	0	0	15	2	2	-	-	13
Ap	19	-	7	48	7	0	11	4	3	-	-	8
V	3	-	6	2	36	0	2	1	0	-	-	1
KrF	10	-	3	5	12	86	13	2	11	-	-	7
Sp	5	-	1	2	2	0	42	2	2	-	-	1
H	24	-	4	10	36	5	6	76	29	-	-	14
FrP	8	-	0	4	2	0	2	4	37	-	-	7
Andre	15	-	0	2	0	0	2	1	1	-	-	1
Stemte ikke	1	-	12	11	5	9	5	8	15	-	-	48
Antall svar	732	4	70	224	42	35	54	115	98	3	-	87

⁴ Bare personer som var med både i 2001- og 2005-undersøkelsen, og som oppga stemmegivning, er tatt med i tabellen. For RV og Andre partier er det for få personer med til å foreta prosentberegning.

Kilde: Valgundersøkelsen 2001 og 2005, Institutt for samfunnsforskning og Statistisk sentralbyrå.

Førstegangselverne jager fortsatt valg vinden

Selv om partiene er interessert i støtte og oppslutning fra alle lag av folket, skuler de likevel spesielt til tendensen blant de yngste velgerne. God oppslutning blant de unge gir håp om fortsatt vekst, mens fallende oppslutning blant de yngste kan gi varsel om fremtidige rekrutteringsproblemer. Erfaringsmessig er imidlertid svingningene fra valg til valg spesielt store blant de yngste velgerne. Figur 2.2 bekrefter at dette også er tilfelle ved siste valg.

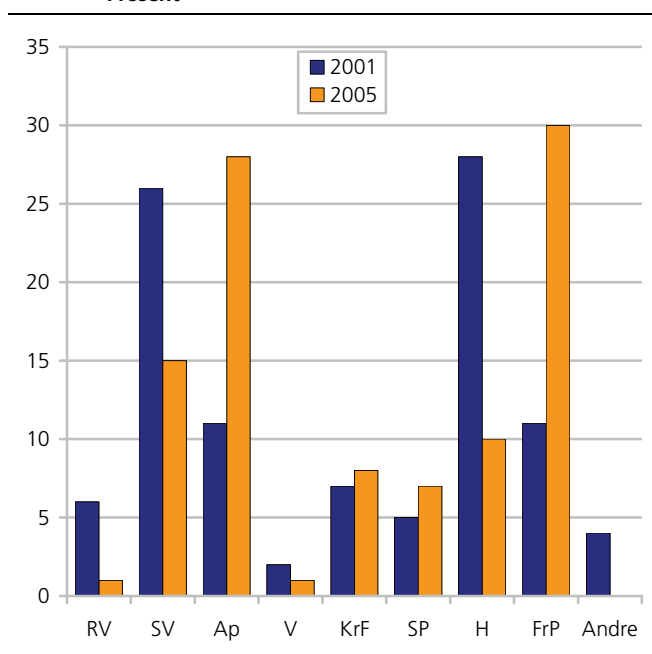
I 2001 var Høyre og SV de dominerende partier blant førstegangselverne. I 2005 var det Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet som hadde overtatt denne posisjonen. Oppslutningen om SV – som tradisjonelt har stått sterkt blant ungdom, sank fra 26 til 15 prosent. Dette nivået er likevel i overkant av SVs oppslutning i denne aldersgruppen før 2001. Det er med andre ord 2001-valget som representerer avviket. Arbeiderpartiet som har slitt med oppslutningen blant førstegangselverne, er tilbake på et nivå nesten på høyde med valget i 1985 da partiet oppnådde 33 prosent i denne aldersgruppen. De neste store utslagene gjelder Høyre og Fremskrittspartiet. Høyre mistet nesten to av tre ungdomsvelgere sammenlignet med 2001, mens FrP tredoblet sin oppslutning. Fremskrittspartiet har aldri hatt så stor oppslutning blant førstegangselverne som ved valget i 2005. Den tidligere rekorden var 20 prosent ved valget i 1989. Høyre slår også tidligere rekorder, men med motsatt fortegn. Helt siden norsk valgforskning startet i 1957 har det ikke vært registrert så lav oppslutning om Høyre blant førstegangselverne som i 2005.

Det er likevel ikke bare den yngste aldersgruppen som er interessant. Som tabell 2.4 viser, varierer oppslutningen om enkelte partier betydelige mellom ulike aldersgrupper. Den laveste gjennomsnittsalderen finner vi hos SV, og oppslutningen synker med økende alder. Til tross for den sterke nedgangen blant førstegangselverne er oppslutningen blant velgere under 30 år nesten fem ganger større enn blant velgere over 60 år. Den motsatte alderstendens finner vi for Arbeiderpartiet der oppslutningen øker med økende alder. Aldersforskjellene er likevel mindre enn i 2001, blant annet takket være det gode resultatet blant førstegangselverne. Totalt sett synker gjennomsnittsalderen blant Aps velgere med ett år. Den høyeste gjennomsnittsalderen finner vi blant KrFs velgere, og her har det vært en økning på vel ett år sammenlignet med 2001. En tilsvarende økning finner vi for både Venstre og Høyre. Ser vi bort fra RV og gruppen av andre som er få i antall, er det mest oppsiktsvekkende i tabellen at gjennomsnittsalderen i Fremskrittspartiet har sunket med nesten fire år fra 2001 til 2005. I 1989 var gjennomsnittsalderen blant FrPs velgere 39 år. Dette økte ved hvert valg etterpå til en topp på 49 år i 2001. Særlig markant var økningen i gjennomsnittsalder fra 1997 til 2001 med over fem år. Det er med andre ord

en langvarig trend i retning av stadig eldre velgere som blir brutt ved det siste valget for Fremskrittspartiets vedkommende. En viktig grunn til den sterke nedgangen er selvsagt den rekordhøye oppslutningen blant førstegangselgere.

Tidligere undersøkelser har vist at partienes oppslutning ikke bare varierer med alder, men at det også har vært betydelige kjønnsforskjeller i dette mønsteret. Særlig blant de yngste velgerne har det vært klare forskjeller. Hovedbildet har vært at yngre kvinner i større grad stemmer på SV, Ap og KrF, mens yngre menn i større grad stemmer på Høyre og FrP. Når man splitter opp materialet etter både alder og kjønn, blir underlagstallene noe svakere, slik at man skal tolke enkelte resultater med varsomhet.

Figur 2.2. Førstegangselvernes stemmegivning. 2001 og 2005. Prosent

Kilde: Valgundersøkelsen 2001 og 2005, Institutt for samfunnsforskning og Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.4. Velgere i ulike aldersgrupper, etter parti. 2005. Prosent

	Alder					Gjennomsnittsalder	Endring 01-05
	18-29	30-39	40-49	50-59	60-79		
RV	2	1	1	1	1	41,9	+7,9
SV	19	12	9	10	4	40,5	-0,5
Ap	28	34	31	37	38	48,3	-1,0
V	2	7	7	6	6	47,7	+1,3
KrF	5	5	5	5	8	50,4	+1,3
SP	6	5	8	9	9	49,6	+0,2
H	13	17	21	16	13	46,8	+1,3
FrP	25	19	16	15	19	45,5	-3,9
Andre	0	0	2	1	2	57,2	+9,6
Totalt	100	100	100	100	100		
N	256	342	356	329	397		

Tabell 2.5. Velgere i ulike aldersgrupper blant menn og kvinner, etter parti. 2005. Prosent

Parti 05	I alt	18-29	30-39	40-49	50-59	60-79
Menn						
I alt	100	100	100	100	100	100
RV	1	3	1	1	1	1
SV	7	13	8	4	10	4
Ap	31	28	28	25	33	41
V	6	2	9	7	7	6
KrF	5	5	4	6	4	3
SP	9	8	6	10	11	9
H	18	15	20	25	20	12
FrP	21	25	24	20	13	22
Andre	2	1	2	2	1	3
N	890	136	169	185	188	212
Kvinner						
I alt	100	100	100	100	100	100
RV	1	2	1	1	2	1
SV	14	25	16	15	11	5
A	37	28	40	37	42	35
V	5	2	6	7	5	5
KrF	7	4	5	4	5	13
SP	6	4	4	6	7	8
H	14	10	15	17	11	15
FrP	16	25	13	12	16	17
Andre	1	1	1	1	1	1
N	790	120	173	171	141	185

Tabell 2.5 viser at oppslutningen om SV er dobbelt så stor blant kvinner som blant menn (14 mot 7 prosent), men det er ikke lenger slik at kvinnelige velgere foretrekker SV fremfor FrP. De to partiene er jevnstore når man ser alle kvinner under ett. Slår vi sammen oppslutning om det man tradisjonelt har kalt sosialistiske partier (RV, SV, Ap) og sammenligner dette med samlet oppslutning om Høyre og FrP, finner vi klare utslag. Mens 39 prosent av mennene stemmer til venstre, er det 52 prosent av kvinnene som gjør det samme. Oppslutningen om H og FrP har motsatt tendens med 30 prosent blant kvinner og 38 prosent blant menn.

SV har dobbelt så stor oppslutning blant kvinner under 30 år som blant menn i samme aldersgruppe. FrP på sin side har derimot like stor oppslutning blant unge kvinner og menn. Sammenlignet med tidligere valg betyr dette at Fremskrittspartiet har fått en betydelig økning blant unge kvinner. Forskjellene i oppslutning i de samme gruppene for Høyres vedkommende er imidlertid ikke utsagnskraftige. For Arbeiderpartiets vedkommende er oppslutningen omtrent like stor blant begge kjønn i de to yngste aldersgruppene, mens det er en klar overvekt i kvinnes favør blant velgere mellom 30 og 60 år. Kristelig Folkeparti har tradisjonelt blitt fremstilt som et parti for eldre kvinner. I 2001 stemte hver fjerde kvinne over 60 år på dette partiet. I 2005 var situasjonen annerledes i og med at bare 13 prosent av de eldste kvinnene stemte KrF.

Valgdeltakelse

I intervjuundersøkelser vil det alltid være en overrepresentasjon av velgere som har stemt, sammenlignet med den offisielle valgdeltakelsen. Det gjelder også i vårt nettoutvalg der valgdeltakelsen er på 86 prosent

mot 77,4 ved selve valget. Men i tillegg til den ordinære velgerundersøkelsen har vi tilgang til opplysninger om bruttoutvalget, det vil si også de som ble trukket ut, men som ikke ble med på selve intervjuet. Bruttoutvalget er for det første større enn nettoutvalget, og valgdeltakelsen ligger bare 2 prosentpoeng høyere enn den faktiske deltakelsen (79,4 mot 77,4 prosent). Opplysningene om valgdeltakelse er dessuten kontrollert mot de avkryssede manntall. Dette materialet utgjør dermed det mest pålitelige anslaget vi har for valgdeltakelsen i 2005. I tabell 2.6 har vi for enkelthets skyld justert valgdeltakelsen i utvalget i tråd med den faktiske valgdeltakelsen. Det første som slår en, er det velkjente mønsteret at valgdeltakelsen øker med stigende alder. Mens 55 prosent av førstegangselgerne avga stemme, er tilsvarende tall godt over 80 prosent for de eldste aldersgruppene. Spørsmålet om ungdommens lave valgdeltakelse har vært en gjenganger ved en rekke valg. I og med at valgdeltakelsen totalt sett økte noe i 2005 var det visse forhåpninger om at dette kunne skyldes økt mobilisering blant de yngste. Dette har bare i begrenset grad skjedd. Økningen i deltakelse på 1 prosentpoeng fra 2001 til 2005 er ikke statistisk signifikant. Økningen synes å omfatte velgere mellom 22 og 49 år, men også her er endringene hver for seg ikke signifikante selv om man kan ane et visst mønster når aldersgruppene ses under ett.

Tabell 2.6 viser at valgdeltakelsen er høyere blant kvinner enn blant menn, men her er det viktig å merke seg at forskjellen ikke er statistisk signifikant, selv ikke når vi ser alle under ett. Hovedmønsteret er dermed at kjønnsforskjellene i valgdeltakelse har jevnet seg ut og at det ikke lenger er forskjell på kvinners og menns bruk av stemmeretten. I seg selv representerer dette en historisk viktig endring, selv om det er lett å overse det i dag. Heller ikke blant de aller eldste velgerne deltar menn mer enn kvinner i 2005.

Tabell 2.6. Valgdeltakelse, etter alder og kjønn. 2001 og 2005 (justert for faktisk valgdeltakelse)

Alder	I alt	18-21 år	22-25 år	26-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60 år +
2005 i alt	77,4	55,3	63,1	68,1	78,1	79,9	82,3	83,3
Menn	76,6	54,6	63,7	65,0	76,6	79,6	81,6	83,2
Kvinner	78,4	56,1	62,4	71,3	79,6	80,2	83,2	83,6
2001 i alt	75,5	54,5	55,7	63,1	76,1	79,9	81,8	82,5
Menn	75,1	55,7	49,4	59,3	74,1	79,3	82,9	86,2
Kvinner	75,8	52,8	62,2	66,4	77,9	80,4	80,4	79,5
Antall undersøkte i								
2005 i alt	2997	180	201	186	609	583	546	692
Menn	1 526	100	101	93	309	289	300	334
Kvinner	1 471	80	100	93	300	294	246	358

Kilde: Valgundersøkelsen 2001 og 2005, Institutt for samfunnsforskning og Statistisk sentralbyrå

3. Tabeller

Tabellene under viser fordelingen av partienes velgere i forhold til sentrale kjennetegn som blant annet yrke, utdanning, inntekt og kjønn. Det er her viktig å merke seg at tabellene viser hvor stor andel de ulike gruppene utgjør av partiets velgere, og ikke partiets oppslutning i

vedkommende gruppe. For eksempel ser vi at 40 prosent av Sosialistisk Venstrepartis velgere er offentlige funksjonærer, men dette betyr ikke at 40 prosent av offentlige funksjonærer stemmer på Sosialistisk Venstreparti.

3.1. Oppslutning om partiene etter ulike bakgrunnsvariable

Tabell 3.1. Oppslutning om partiene etter region, utdanning, yrke, sektor, kjønn og alder

	RV	SV	Ap	V	KrF	Sp	H	FrP	Andre	N
Region										
Oslofjord	1	11	35	7	3	2	23	16	2	582
Indre Østland	1	10	39	6	4	11	12	17	0	278
Sørlandet	0	8	32	7	17	3	21	12	0	88
Vestlandet	2	7	27	5	9	9	13	26	2	408
Trøndelag	0	12	37	4	4	17	11	14	1	181
Nord-Norge	1	17	36	2	4	12	9	18	1	143
Utdanning										
Grunnskole	0	5	45	1	4	9	6	27	3	223
Videregående	1	8	34	3	7	9	14	23	1	729
Universitet/høyskole	2	15	30	10	4	6	22	11	0	728
Yrke										
Arbeidere	1	2	40	3	5	12	6	30	1	202
Lavere funksjonærer	2	14	35	6	5	5	17	15	1	508
Høyere funksjonærer	1	12	29	8	4	6	24	15	1	357
Bønder/fiskere	0	9	9	4	9	78	0	0	0	23
Selvstendige	0	11	17	8	3	5	36	20	0	99
Studenter	2	23	37	3	5	4	9	17	0	125
Pensjonister	0	3	41	4	8	8	13	20	3	333
Hjemmearbeidere	0	9	21	9	9	6	3	37	6	33
Sektor										
Privat	1	6	32	6	5	7	20	22	1	901
Offentlig	2	15	38	6	6	9	11	12	1	591
Kjønn										
Mann	1	7	31	6	5	9	18	21	2	890
Kvinne	1	14	37	5	6	6	14	16	1	790
Alder										
18-21	1	15	28	1	8	7	10	30	0	87
22-29	3	21	28	3	3	6	14	22	0	169
30-39	1	12	34	7	5	5	17	19	0	342
40-49	1	9	31	7	5	8	21	16	2	356
50-59	1	10	37	6	5	9	16	15	1	329
60-69	0	5	38	7	5	10	13	20	2	229
70-79	1	4	38	4	11	8	13	19	2	168

3.2. Partiprofiler på bakgrunn av valgundersøkelsen

Tabell 3.2. Partiprofil for Sosialistisk Venstreparti. Prosent

	1997	Awik 1997	2001	Awik 2001	2005	Awik 2005
Yrkesgruppe						
Arbeidere	11	-12	13	-4	4	-14
Offentlige funksjonærer	40	15	42	12	50	22
Private funksjonærer	20	-9	25	-9	21	-11
Bønder/ fiskere	3	-1	1	-2	0	-2
Selvstendige ellers	2	-4	2	-5	6	-2
Studenter/ elever	15	8	16	9	17	7
Andre	9	3	1	-2	2	0
Utdanning¹						
Grunnskole	8	-11	9	-5	6	-9
Videregående skole	45	-12	52	-5	31	-14
Universitet/ høyskole	47	23	38	10	63	23
Inntekt						
Lav	34	1	33	5	35	0
Middels	24	-8	35	1	34	-1
Høy	42	7	32	-6	31	1
Kjønn						
Menn	36	-17	40	-10	37	-16
Kvinner	64	17	60	10	63	16
Alder						
18-30 år	35	11	28	11	30	10
31-50 år	52	11	47	5	43	3
51-79 år	13	-22	25	-16	27	-13
Avhold						
Aktiv avhold	3	-4	5	-4	2	-2
Passiv avhold	1	-2	4	0	0	-3
Passiv ikke-avhold	65	14	57	10	72	13
Aktiv ikke-avhold	31	-8	34	-6	26	-8
Målsak						
Aktiv nynorsk	8	2	8	1	7	1
Passiv nynorsk	2	-2	1	-2	1	-2
Passiv bokmål	40	-8	49	-5	45	-5
Aktiv bokmål	50	8	42	6	47	6
Religion						
Medlem	8	-2	4	-6	7	-3
Middels aktivitet	8	-7	11	-5	9	-4
Lav aktivitet	17	-1	19	0	14	-3
Passiv	67	10	67	11	70	10
Region						
Oslofjord	41	10	30	-2	38	4
Indre Østland	13	-3	18	2	16	-1
Sørlandet	5	-1	6	0	4	-1
Vestlandet	23	-4	20	-8	16	-9
Trøndelag	7	-2	14	5	12	2
Nord-Norge	11	0	12	3	14	5
By/ Land						
Spredtbygd	32	-1	31	-1	29	-3
Tettbygd	68	1	69	1	71	3
N	118		236		174	

¹ Opplysningene for 2005 er basert på intervju spørsmål. Før 2005 er opplysninger om utdanning hentet fra SSBs utdanningsregister.

Tabell 3.3. Partiprofil for Arbeiderpartiet. Prosent

	1997	Avvik 1997	2001	Avvik 2001	2005	Avvik 2005
Yrkesgruppe						
Arbeidere	30	7	24	7	21	3
Offentlige funksjonærer	26	1	32	2	33	5
Private funksjonærer	28	-1	31	-3	30	-2
Bønder/ fiskere	1	-3	1	-3	1	-1
Selvstendige ellers	5	-1	5	-2	4	-4
Studenter/ elever	4	-3	4	-3	7	-3
Andre	6	0	3	1	4	2
Utdanning¹						
Grunnskole	24	5	18	4	18	3
Videregående skole	58	1	58	0	44	-1
Universitet/ høyskole	18	-6	24	-4	38	-2
Inntekt						
Lav	29	-4	28	0	36	1
Middels	34	2	33	-2	34	-1
Høy	37	2	39	2	30	0
Kjønn						
Menn	53	0	47	-3	49	-4
Kvinner	47	0	53	3	51	4
Alder						
18-30 år	18	-6	11	-5	14	-6
31-50 år	45	4	41	-1	40	0
51-79 år	37	2	48	6	46	6
Avhold						
Aktiv avhold	3	-4	6	-2	3	-1
Passiv avhold	3	0	4	0	3	0
Passiv ikke-avhold	59	8	51	5	62	3
Aktiv ikke-avhold	35	-4	38	-3	32	-2
Målsak						
Aktiv nynorsk	5	-1	6	0	6	0
Passiv nynorsk	4	0	3	0	2	-1
Passiv bokmål	51	3	60	6	51	1
Aktiv bokmål	40	-2	31	-5	41	0
Religion						
Medlem	5	-5	4	-6	6	-4
Middels aktivitet	16	1	19	4	12	-1
Lav aktivitet	19	1	23	3	17	0
Passiv	60	3	54	-1	65	5
Region						
Oslofjord	32	1	34	2	36	2
Indre Østland	19	3	22	6	19	2
Sørlandet	3	-3	3	-3	5	0
Vestlandet	23	-4	23	-5	19	-6
Trøndelag	12	3	11	2	12	2
Nord-Norge	11	0	8	-2	9	0
By/ Land						
Spredtbygd	29	-4	27	-6	30	-2
Tettbygd	71	4	73	6	70	2
N	612		357		568	

¹ Opplysningene for 2005 er basert på intervju spørsmål. Før 2005 er opplysninger om utdanning hentet fra SSBs utdanningsregister.

Tabell 3.4. Partiprofil for Venstre. Prosent

	1997	Avvik 1997	2001	Avvik 2001	2005	Avvik 2005
Yrkesgruppe						
Arbeidere	6	-17	6	-11	8	-10
Offentlige funksjonærer	35	10	46	15	35	7
Private funksjonærer	24	-5	30	-3	41	9
Bønder/ fiskere	5	1	3	-1	1	-1
Selvstendige ellers	8	2	4	-2	10	2
Studenter/ elever	15	8	7	0	4	-6
Andre	7	1	4	2	1	-1
Utdanning¹						
Grunnskole	7	-12	6	-8	3	-12
Videregående skole	51	-6	37	-21	25	-20
Universitet/ høyskole	42	18	57	29	72	32
Inntekt						
Lav	34	1	19	-9	15	-20
Middels	26	-6	31	-3	34	-1
Høy	40	5	49	12	51	21
Kjønn						
Menn	57	4	57	7	56	3
Kvinner	43	-4	43	-7	44	-3
Alder						
18-30 år	24	0	16	-1	11	-9
31-50 år	38	-3	41	-1	48	8
51-79 år	38	3	43	1	41	1
Avhold						
Aktiv avhold	4	-3	5	-4	2	-2
Passiv avhold	3	0	3	-1	2	-1
Passiv ikke-avhold	51	0	60	13	67	8
Aktiv ikke-avhold	42	3	32	-9	29	-5
Målsak						
Aktiv nynorsk	7	1	7	1	5	-1
Passiv nynorsk	8	4	3	0	3	0
Passiv bokmål	34	-14	40	-14	44	-6
Aktiv bokmål	51	9	50	14	48	7
Religion						
Medlem	15	5	7	-3	14	4
Middels aktivitet	12	-3	16	0	10	-3
Lav aktivitet	19	1	17	-2	15	-2
Passiv	54	-3	60	5	61	1
Region						
Oslofjord	26	-5	37	5	42	8
Indre Østland	10	-6	17	1	18	1
Sørlandet	8	2	6	0	6	1
Vestlandet	40	13	21	-7	24	-1
Trøndelag	11	2	7	-2	7	-3
Nord-Norge	5	-6	11	2	3	-6
By/ Land						
Spredtbygd	25	-8	26	-6	20	-12
Tettbygd	75	8	74	6	80	12
N	84		70		98	

¹ Opplysningene for 2005 er basert på intervju spørsmål. Før 2005 er opplysninger om utdanning hentet fra SSBs utdanningsregister.

Tabell 3.5. Partiprofil for Kristelig Folkeparti. Prosent

	1997	Avvik 1997	2001	Avvik 2001	2005	Avvik 2005
Yrkesgruppe						
Arbeidere	23	0	19	2	14	-4
Offentlige funksjonærer	26	1	31	1	34	6
Private funksjonærer	29	0	30	-3	31	-1
Bønder/ fiskere	5	1	5	1	4	2
Selvstendige ellers	6	0	7	0	8	0
Studenter/ elever	3	-4	5	-2	8	-2
Andre	8	2	4	1	1	-1
Utdanning¹						
Grunnskole	21	2	15	1	9	-6
Videregående skole	57	0	60	3	55	10
Universitet/ høyskole	22	-2	24	-4	36	-4
Inntekt						
Lav	37	4	36	8	32	-3
Middels	37	5	36	1	48	13
Høy	26	-9	28	-9	20	-10
Kjønn						
Menn	39	-14	39	-11	44	-9
Kvinner	61	14	61	11	56	9
Alder						
18-30 år	18	-6	13	-3	13	-7
31-50 år	38	-3	42	0	37	-3
51-79 år	44	9	45	3	50	10
Avhold						
Aktiv avhold	29	22	34	25	37	33
Passiv avhold	6	3	7	3	6	3
Passiv ikke-avhold	51	0	41	-5	53	-6
Aktiv ikke-avhold	14	-25	17	-23	4	-30
Målsak						
Aktiv nynorsk	8	2	10	3	12	6
Passiv nynorsk	8	4	6	3	7	4
Passiv bokmål	48	0	55	1	34	-16
Aktiv bokmål	36	-6	29	-7	47	6
Religion						
Medlem	35	25	40	31	59	49
Middels aktivitet	20	5	20	4	21	8
Lav aktivitet	18	0	17	-3	16	-1
Passiv	27	-30	23	-32	4	-56
Region						
Oslofjord	25	-6	25	-7	21	-13
Indre Østland	11	-5	15	-1	11	-6
Sørlandet	11	5	10	4	16	11
Vestlandet	36	9	38	10	39	14
Trøndelag	7	-2	7	-2	8	-2
Nord-Norge	10	-1	6	-3	5	-4
By/ Land						
Spredtbygd	37	4	46	13	46	14
Tettbygd	63	-4	55	-13	54	-14
N	265		215		91	

¹ Opplysningene for 2005 er basert på intervju spørsmål. Før 2005 er opplysninger om utdanning hentet fra SSBs utdanningsregister.

Tabell 3.6. Partiprofil for Senterpartiet. Prosent

	1997	Avvik 1997	2001	Avvik 2001	2005	Avvik 2005
Yrkesgruppe						
Arbeidere	24	1	22	5	23	5
Offentlige funksjonærer	25	0	23	-8	29	1
Private funksjonærer	14	-15	18	-15	19	-13
Bønder/ fiskere	26	22	27	24	18	16
Selvstendige ellers	5	-1	5	-1	5	-3
Studenter/ elever	4	-3	4	-3	4	-6
Andre	2	-4	1	-1	2	0
Utdanning¹						
Grunnskole	24	5	16	2	15	0
Videregående skole	63	6	68	10	53	8
Universitet/ høyskole	13	-11	16	-12	32	-8
Inntekt						
Lav	36	3	35	7	37	2
Middels	40	8	40	6	41	6
Høy	24	-11	25	-13	22	-8
Kjønn						
Menn	53	0	52	2	63	10
Kvinner	47	0	48	-2	37	-10
Alder						
18-30 år	17	-7	10	-7	12	-8
31-50 år	34	-7	42	0	38	-2
51-79 år	49	14	48	7	50	10
Avhold						
Aktiv avhold	12	5	6	-3	3	-1
Passiv avhold	2	-1	4	0	3	0
Passiv ikke-avhold	58	7	61	14	76	17
Aktiv ikke-avhold	28	-11	30	-11	18	-16
Målsak						
Aktiv nynorsk	16	10	18	12	17	11
Passiv nynorsk	10	6	5	2	9	6
Passiv bokmål	46	-2	41	-13	40	-10
Aktiv bokmål	28	-14	35	-1	34	-7
Religion						
Medlem	8	-2	5	-5	7	-3
Middels aktivitet	23	8	19	4	22	9
Lav aktivitet	25	7	31	12	22	5
Passiv	44	-13	44	-11	49	-11
Region						
Oslofjord	29	-2	10	-22	9	-25
Indre Østland	23	7	25	9	24	7
Sørlandet	7	1	4	-1	2	-3
Vestlandet	24	-3	25	-3	29	4
Trøndelag	8	-1	15	6	23	13
Nord-Norge	9	-2	22	12	13	4
By/ Land						
Spredtbygd	75	42	80	48	70	38
Tettbygd	25	-42	20	-48	30	-38
N	134		93		129	

¹ Opplysningene for 2005 er basert på intervju spørsmål. Før 2005 er opplysninger om utdanning hentet fra SSBs utdanningsregister.

Tabell 3.67 Partiprofil for Høyre. Prosent

	1997	Avvik 1997	2001	Avvik 2001	2005	Avvik 2005
Yrkesgruppe						
Arbeidere	8	-15	8	-8	8	-10
Offentlige funksjonærer	26	1	24	-7	21	-7
Private funksjonærer	51	22	46	13	52	20
Bønder/ fiskere	2	-2	2	-2	0	-2
Selvstendige ellers	8	2	11	4	15	7
Studenter/ elever	3	-4	7	0	4	-6
Andre	2	-4	2	-1	1	-1
Utdanning¹						
Grunnskole	7	-12	9	-5	5	-10
Videregående skole	51	-6	60	2	37	-8
Universitet/ høyskole	42	18	31	3	58	18
Inntekt						
Lav	15	-18	18	-10	16	-19
Middels	25	-7	33	-1	30	-5
Høy	60	25	49	11	54	24
Kjønn						
Menn	59	6	56	6	60	7
Kvinner	41	-6	44	-6	40	-7
Alder						
18-30 år	18	-6	17	1	13	-7
31-50 år	45	4	45	3	50	10
51-79 år	37	2	38	-4	37	-3
Avhold						
Aktiv avhold	2	-5	2	-7	1	-3
Passiv avhold	1	-2	3	-1	2	-1
Passiv ikke-avhold	40	-11	38	-9	55	-4
Aktiv ikke-avhold	57	18	58	17	42	8
Målsak						
Aktiv nynorsk	3	-3	3	-4	2	-4
Passiv nynorsk	3	-1	1	-2	1	-2
Passiv bokmål	44	-4	53	-1	53	3
Aktiv bokmål	50	8	43	6	44	3
Religion						
Medlem	10	0	6	-4	6	-4
Middels aktivitet	9	-6	13	-3	11	-2
Lav aktivitet	19	1	17	-2	21	4
Passiv	62	5	65	10	62	2
Region						
Oslofjord	45	14	41	10	49	15
Indre Østland	16	0	11	-5	12	-5
Sørlandet	4	-2	6	1	7	2
Vestlandet	23	-4	26	-2	20	-5
Trøndelag	7	-2	7	-3	7	-3
Nord-Norge	5	-6	8	-1	5	-4
By/ Land						
Spredtbygd	21	-12	22	-10	17	-15
Tettbygd	79	12	78	10	83	15
N	268		428		272	

¹ Opplysningene for 2005 er basert på intervju spørsmål. Før 2005 er opplysninger om utdanning hentet fra SSBs utdanningsregister.

Tabell 3.8. Partiprofil for Fremskrittspartiet. Prosent

	1997	Avvik 1997	2001	Avvik 2001	2005	Avvik 2005
Yrkesgruppe						
Arbeidere	27	4	28	11	26	8
Offentlige funksjonærer	15	-10	22	-8	19	-9
Private funksjonærer	31	2	30	-3	36	4
Bønder/ fiskere	4	0	2	-2	1	-1
Selvstendige ellers	11	5	8	1	11	3
Studenter/ elever	3	-4	5	-2	7	-3
Andre	9	3	4	2	2	0
Utdanning¹						
Grunnskole	19	0	26	12	19	4
Videregående skole	65	8	59	2	55	10
Universitet/ høyskole	16	-8	14	-14	26	-14
Inntekt						
Lav	34	1	35	7	35	0
Middels	37	5	37	2	40	5
Høy	29	-6	28	-10	25	-5
Kjønn						
Menn	62	9	64	14	59	6
Kvinner	38	-9	36	-14	41	-6
Alder						
18-30 år	28	4	16	0	23	3
31-50 år	35	-6	32	-10	38	-2
51-79 år	37	2	52	10	39	-1
Avhold						
Aktiv avhold	3	-4	5	-3	2	-2
Passiv avhold	2	-1	4	0	3	0
Passiv ikke-avhold	43	-8	39	-8	48	-11
Aktiv ikke-avhold	52	13	52	11	47	13
Målsak						
Aktiv nynorsk	2	-4	4	-3	2	-4
Passiv nynorsk	5	1	7	4	3	0
Passiv bokmål	45	-3	62	8	53	3
Aktiv bokmål	48	6	28	-9	42	1
Religion						
Medlem	7	-3	6	-3	11	1
Middels aktivitet	17	2	16	0	10	-3
Lav aktivitet	15	-3	16	-3	13	-4
Passiv	61	4	61	6	66	6
Region						
Oslofjord	31	0	24	-8	31	-3
Indre Østland	14	-2	11	-6	15	-2
Sørlandet	6	0	5	-1	4	-1
Vestlandet	31	4	46	18	34	9
Trøndelag	8	-1	6	-3	8	-2
Nord-Norge	10	-1	9	0	8	-1
By/ Land						
Spredtbygd	24	-9	34	1	31	-1
Tettbygd	76	9	66	-1	69	1
N	192		170		310	

¹ Opplysningene for 2005 er basert på intervju spørsmål. Før 2005 er opplysninger om utdanning hentet fra SSBs utdanningsregister.

4. Opplegg og gjennomføring

4.1. Utvalget

Utvalget i valgundersøkelsen 2005 var delt i to deler. Halvparten av utvalget var et panel bestående av om lag 1 500 respondenter som også var trukket ut til valgundersøkelsen i 2001. I et slikt panel vil det alltid være avganger over tid, og det er derfor nødvendig å supplere panele slik at det beholder tverrsnittegenskaper. I praksis betyr dette at panelet suppleres med ungdommer og innvandrere, som da utgjør det vi kaller et "uekte panel" i motsetning til de som også var med i 2001, som kalles et "ekte panel". Den andre halvparten av utvalget var et tverrsnitt, også bestående av ca. 1 500 respondenter, som ble tilfeldig trukket til undersøkelsen i 2005. Disse vil igjen utgjøre panelet i valgundersøkelsen i 2009. Dette betyr at det ble trukket 3 000 personer i alderen 18-80 år til undersøkelsen, der betingelsen var at vedkommende hadde stemmerett ved stortingsvalget (det betyr at personer som fylte 18 i det gjeldende valgåret kunne bli trukket ut til undersøkelsen). Av dette trukne utvalget gikk 35 personer til avgang fordi de ikke lenger tilhørte populasjonen (døde, bosatt i utlandet eller utenfor målgruppen), og dermed satt vi igjen med et brutto-utvalg på 2 965 personer.

Utvalget ble trukket fra SSB sitt befolkningsregister BEBAS, og i henhold til SSBs generelle utvalgsplan.² I utvalgsplanen er hele landet inndelt i et sett av utvalgsområder, som igjen er gruppert i 109 strata. Utvalgsområdene er kommuner eller grupper av kommuner. Kommuner med lavt innbyggertall er slått sammen med andre kommuner, slik at alle utvalgsområder har minst syv prosent av samlet innbyggertall i det stratomet området tilhører. I en del tilfeller er mindre omegnskommuner til folkerike kommuner slått sammen med den store kommunen til ett område. Alle kommuner med mer enn 30 000 innbyggere og en del kommuner med mellom 25 000 og 30 000 innbyggere er tatt ut som egne strata. De andre utvalgsområdene er stratifisert innen hvert fylke etter næringsstruktur,

bosettingstetthet, sentralitet, pendlings- og handelsmønstre, mediadekning og kommunikasjoner. I første trinn trekkes et utvalgsområde fra hvert stratum. Utvalgsområder som utgjør egne strata er trukket ut med 100 prosent sannsynlighet. De resterende er trukket ut med en sannsynlighet proporsjonal med innbyggertallet i utvalgsområdet. I andre trinn er utvalget av personer trukket tilfeldig fra de 109 utvalgsområdene. Trekkingen på andre trinn foregår slik at utvalget er selvveiende når begge trinn ses under ett.

4.2. Datainnsamling

4.2.1. Metode for datainnsamling

Undersøkelsen ble gjennomført som besøksintervju, men det var mulighet for å gjennomføre intervjuet på telefon dersom respondenten ønsket dette, eller dersom reisetiden var urimelig lang. Andelen besøksintervju ble 63 prosent. Ved besøksintervju har intervjueren med seg en bærbar Pc der svarene respondenten gir tastes direkte inn i intervjuprogrammet Blaise. I tillegg hadde intervjueren med seg svarkort for å lette intervjuingen. Ved gjennomføring av telefonintervju skulle intervjuerne be svarpersonen skrive ned den hyppigst benyttede skalaen. Intervjuene ble gjennomført av SSB sitt lokale intervjukorps. Alle respondenterne fikk også her tilsendt informasjon i form av et brev og en alderstilpasset brosjyre på forhånd.

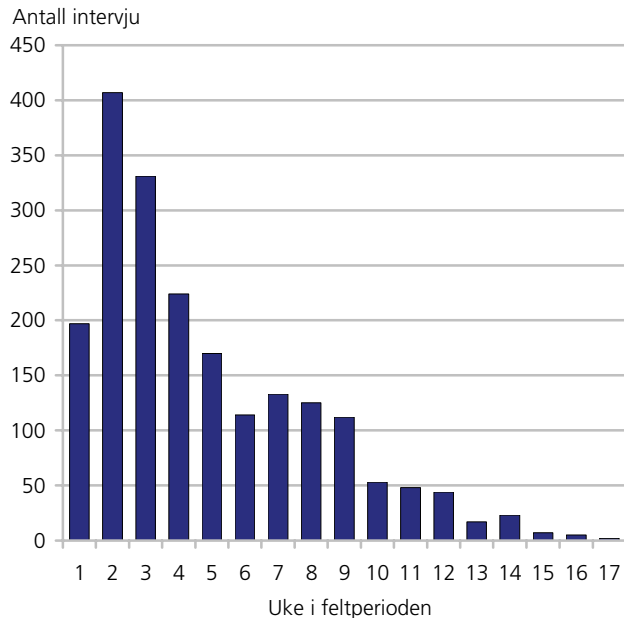
4.3. Feltperioder og svarinngang

Informasjonsbrev til undersøkelsen ble sendt ut 12. september og intervjuingen startet 13. september. Brevene ble sendt ut så nærme valgdatoen som mulig for å unngå påvirkning av svarpersonenes atferd. I en valgundersøkelse med spørsmål om faktisk stemmegivning og motivasjon for deltakelse og valg av politisk parti er det viktig å gjennomføre intervjuet så nært opptil valgdatoen som mulig. I figur 4.3.1 ser vi at det ble gjennomført et stort antall intervju i ukene rett etter valget, og at 58 prosent av intervjuene ble gjennomført i løpet av de fire første ukene i feltperioden. Videre ser vi at 85 prosent av intervjuene ble gjennomført i løpet av de åtte første ukene, det vil si innen utgangen av oktober. På denne tiden hadde vi

² BEBAS er den sentrale demografi-/befolkningsdatabasen i SSB. Den oppdateres flere ganger i måneden med opplysninger fra Det sentrale folkeregisteret. Utvalgsplanen er nærmere beskrevet i Hoel, T., Lie, J.-A., og Opdahl, S. (1995): *Revisjon av SSBs utvalgsplan*. Statistisk sentralbyrå. Dokumentasjonsrapport.

oppnådd en brutto svarprosent på 61. Ved feltperiodens slutt hadde vi oppnådd 2 012 intervju, noe som utgjør 68 prosent av bruttoutvalget.

Figur 4.1. Antall intervju per uke

5. Feilkilder og usikkerhet ved resultatene

I en utvalgsundersøkelse er kvaliteten på dataene som samles inn betinget av en rekke forhold. I kapittel 5 skal vi se på ulike forhold som kan forringe kvaliteten.

5.1. Utvalgsvarians

Fordi resultatene bygger på opplysninger om et utvalg av den befolkningen som undersøkelsen dekker, er det knyttet en viss usikkerhet til dem. Denne usikkerheten kalles utvalgsvarians. I og med at utvalget er trukket etter reglene for tilfeldig trekking, er det mulig å beregne hvor stor utvalgsvariansen kan ventes å bli.

Et hyppig brukt mål på usikkerheten i resultatet for et kjennemerke, er standardavviket til den observerte verdien av dette kjennemerket. Størrelsen på dette standardavviket avhenger av tallet på observasjoner i utvalget, måten utvalget er trukket på og fordelingen til det aktuelle kjennemerket i befolkningen. Fordelingen i befolkningen kjenner vi ikke, men det er mulig å anslå standardavviket i utvalgsfordelingen ved hjelp av observasjonene i utvalget.

Det er ikke foretatt egne beregninger av slike anslag for denne undersøkelsen. Tabell 5.1 viser tilnærmet størrelse på standardavviket for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser. Av tabellen går det fram at usikkerheten minker når antall observasjoner øker, og at usikkerheten øker når observasjoner minker og når prosenttallet nærmer seg 50.

Ved hjelp av standardavviket er det mulig å beregne et intervall som med en bestemt sannsynlighet inneholder den sanne verdi av en beregnet størrelse (den verdien vi ville ha fått dersom vi hadde foretatt en totaltelling i stedet for en utvalgsundersøkelse). Slike intervaller kalles konfidensintervaller hvis de er konstruert på en bestemt måte: la M være den beregnede størrelsen og S være et anslag for standardavviket til M . Konfidensintervallet blir da intervallet med grenser $(M-2*S)$ og $(M+2*S)$. Denne metoden vil med omtrent 95 prosent sannsynlighet gi et intervall som inneholder den sanne verdien.

Følgende eksempel illustrerer hvordan en kan bruke tabell 5.1 for å finne konfidensintervaller. I undersøkelsen oppgir 50 prosent at de brydde seg en del om hvilket parti som vant valget. Anslaget på standardavviket til dette observerte prosenttallet på 50 er 1,9 når antall observasjoner er 998. Konfidensintervallet for den sanne verdi får grensene $50 \pm 2 * 1,9$. Det vil si at intervallet som strekker seg fra 46,2 til 53,8 prosent med 95 prosent sannsynlighet inneholder den tallstørrelsen en ville fått om hele populasjonen hadde vært med i undersøkelsen.

Konfidensintervall kan konstrueres for ulike sikkerhetsnivå. Et konfidensintervall med grensene $(M+2,6S)$ og $(M-2,6S)$ vil med 68 prosent sannsynlighet inneholde den sanne verdi.

Tabell 5.1. Forventet standardavvik for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser

n: \ P:	5/95	10/90	15/85	20/80	25/75	30/70	35/65	40/60	50/50
25	5,4	7,5	8,9	10,0	10,8	11,5	11,9	12,2	12,5
50	3,8	5,2	6,2	7,0	7,6	8,0	8,3	8,6	8,7
100	2,7	3,7	4,4	4,9	5,3	5,6	5,9	6,0	6,2
200	1,9	2,6	3,1	3,5	3,8	4,0	4,1	4,3	4,3
300	1,5	2,1	2,5	2,8	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5
500	1,2	1,6	2,0	2,2	2,4	2,5	2,6	2,7	2,7
998	0,8	1,2	1,4	1,6	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9
1 200	0,8	1,1	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7	1,8
1 500	0,7	0,9	1,1	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6
2 000	0,6	0,8	1,0	1,1	1,2	1,3	1,3	1,3	1,4
2 500	0,5	0,7	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2
3 000	0,5	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1

Tabell 5.2. Avgang etter årsak

Avgang	Antall personer	Prosent av avgang	Prosent av utvalg
Avgang i alt	35	100,0	1,2
Død	3	8,6	0,1
Bosatt i utlandet i over 6 måneder	19	54,3	0,6
Andre årsaker	13	37,1	0,4

Ofte er det ønskelig å sammenlikne prosenttall for flere grupper. Når to usikre tall sammenliknes, vil usikkerheten på forskjellen mellom dem vanligvis bli større enn usikkerheten knyttet til hvert enkelt tall. Standardavviket til forskjeller mellom to prosenttall er lik kvadratroten av summen av kvadratene av standardavvikene til enkelttallene. Når en har anslag for standardavviket til slike forskjeller, kan en konstruere konfidensintervall for den sanne verdi på samme måte som beskrevet ovenfor.

5.2. Avganger og frafall

Med avgang menes personer som ikke lenger er i målgruppen for undersøkelsen, herunder døde og personer som er utvandret til utlandet. Av tabell 5.2 ser vi at det er 35 personer av det opprinnelige utvalget på 3 000 personer som er avganger.

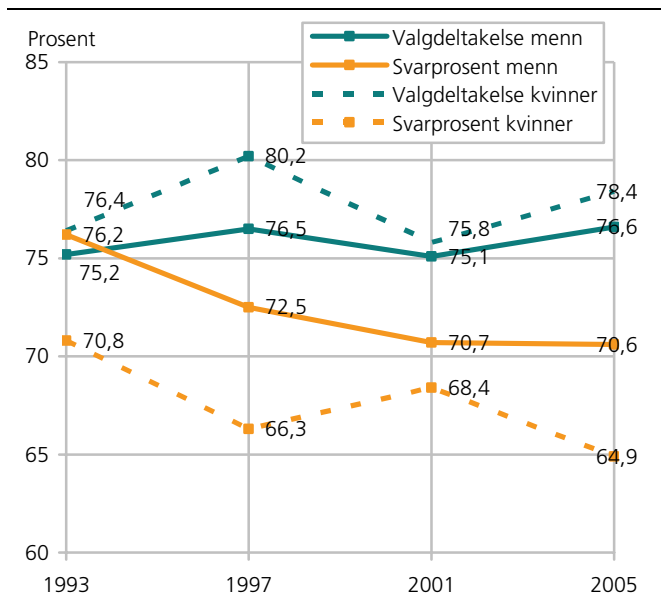
Et potensielt problem i forbindelse med valgundersøkelsen er at personer bosatt i utlandet med stemmerett ikke kan bli intervjuet. Dersom det blir mange avganger på grunnlag av dette, kan det oppstå problemer med hensyn til defineringen av populasjonen, som per i dag ekskluderer de som er bosatt i utlandet. Av tabell 5.2 ser vi at dette neppe er et stort problem siden det totalt dreier seg om i overkant av en prosent av utvalget.

Den andelen personer vi står igjen med etter at avganger er fjernet kalles bruttoutvalg. Bruttoutvalget er det utvalget vi faktisk forsøker å intervju. Andelen personer vi oppnådde intervju med kalles nettoutvalget. Den andelen som består av differensen mellom bruttoutvalget og nettoutvalget kalles frafall og utgjøres altså av den andelen av bruttoutvalget vi ikke oppnår intervju med.

I undersøkelsen gikk i alt 953 personer til frafall. Dette utgjør 31,8 prosent av bruttoutvalget. Det er ulike årsaker til at vi ikke oppnår intervju med alle i bruttoutvalget. Vi ser i tabell 5.3 at "ønsker ikke å delta" er den viktigste årsaken. Hele 68,7 prosent av frafallet i hører hjemme i denne kategorien. Ellers er det verdt å merke seg at vi også har en relativt høy andel av "ikke oppnådd kontakt", og dette indikerer at det vi bør utvikle våre strategier for å komme i kontakt med respondentene ytterligere.

Tabell 5.3. Frafall

Frafall	Antall	Prosent av frafall
Frafall i alt	953	100
Ønsker ikke å delta	655	68,7
Forhindret fra å delta	102	10,7
Ikke oppnådd kontakt	142	14,9
Annet frafall	54	5,7

Figur 5.1. Valgdeltakelse og svarprosent i valgundersøkelsene 1993 - 2005. Kvinner og menn¹

¹ I denne rapporten opererer vi for første gang med justerte tall for valgdeltakelsen til kvinner og menn.

Valgdeltakelsen blant kvinner er høyere enn blant menn. Se figur 5.1. Allikevel deltar kvinner i mindre grad enn menn i valgundersøkelsene. Over alle årene som er med i figuren ser vi at det ikke er noen direkte sammenheng mellom faktisk valgdeltakelse og deltagelse i valgundersøkelsene når vi bryter ned på kjønn. Det er positivt at den negative trenden i forhold til opplutning om undersøkelsene blant menn er stabilisert, men vi lyktes ikke i å beholde den gode svarprosenten blant kvinnene fra 2001. Den gangen ble det iverksatt tiltak for å få med flere kvinner, og det anbefales å videreføre slike strategier i fremtidige runder av valgundersøkelsene. I 2005 ble det iverksatt aldersrettede tiltak i form av tilpassede brosjyrer, og som vi kommer tilbake til i avsnitt 5.3 fikk vi denne gangen en jevn aldersfordeling.

Tabell 5.4 viser intervju og frafall etter årsak brutt ned på kjønn, alder, utdanning og region. Vi ser at det er stor forskjell i svarprosent mellom kvinner og menn, og dette skyldes særlig at en større andel av kvinnene ikke ønsket å delta.

Tabell 5.4. Intervju og frafall etter årsak brutt ned på kjønn, alder, utdanning og region

	I alt	Intervju	Ønsker ikke å delta	Forhindret	Ikke truffet	Annet frafall	Antall personer
I alt	100	67,9	22,1	3,4	4,8	1,8	2965
Kjønn							
Mann	100	70,6	19,1	3	5,8	1,5	1508
Kvinne	100	64,9	25,2	3,9	3,8	2,1	1457
Alder							
18-24 år	100	68,5	21,6	0	7,3	2	341
25-29 år	100	62,6	24,3	0,4	9,6	3	230
30-39 år	100	65,5	22,9	2,2	7,3	2,2	603
40-49 år	100	70,3	22,8	2,4	2,9	1,4	579
50-59 år	100	69,9	22,5	1,5	3,7	2,4	542
60-69 år	100	72,2	20,5	5,1	1,7	0,6	356
70- år	100	61,8	19,1	15,3	2,5	1,3	314
Utdanning							
Ingen utdanning/grunnskole	100	60,8	25,4	6,6	4,9	2,1	484
Videregående	100	66,9	22,9	2,9	5,4	1,9	1691
Universitet/høyskole	100	74,1	18,4	2,7	3,4	1,5	790
Region							
Akershus og Oslo	100	69,5	19,8	2,5	5,8	2,5	678
Hedmark og Oppland	100	69	22,7	3,5	3,9	0,4	228
Østlandet ellers	100	63,8	23,5	4,8	6	2	605
Agder og Rogaland	100	67,3	26,5	3,2	1,7	1,2	407
Vestlandet	100	66,7	22	4,2	5,4	1,6	499
Trøndelag	100	74,4	18,4	1,8	3,6	1,4	276
Nord-Norge	100	67,4	21,2	3,3	5,1	2,6	272

Videre ser vi en høy svarprosent blant de yngste respondentene, men derimot lav svarprosent i aldersgruppen 25-29 år. Vi har også en relativt høy svarprosent blant de eldste respondentene, med unntak av de aller eldste (over 70 år). Ser vi på frafallsårsaker ser vi at det er vanskelig å komme i kontakt med de yngste respondenter, spesielt de under 30 år, men også de mellom 30 og 39 år. For personer under 25 kompenseres dette ved at andelen som ikke ønsker å delta er liten, mens dette er motsatt for personer i aldere 25-29 år. Vi ser også og at andelen som er forhindret fra å delta øker med alder, med unntak av gruppen mellom 50 og 59 år.

Som ved tidligere valgundersøkelser deltar personer med høyere utdanning i større grad enn de med utdanning på lavere nivå. Dette skyldes først og fremst at andelen som ikke ønsker å delta varierer mellom de ulike utdanningsgruppene. Det er også verdt å merke seg at personer med utdanning på grunnskolenivå eller lavere har en stor andel som er forhindret fra å delta.

Trøndelag er den regionen som har høyest svarprosent, mens Østlandet ellers har lavest svarprosent. Ellers er variasjonene små.

5.3. Utvalgsskjevhet

I både totaltellinger og utvalgsundersøkelser kan det oppstå utvalgsskjevhet. Utvalgsskjevhet innebærer at fordelingen etter et bestemt kjennemerke er annerledes blant dem som svarte en dem som ble forsøkt intervjuet. I en utvalgsundersøkelse kan skjevhet introduseres på tre forskjellige måter. For det første kan vi snakke om skjevhet når fordelingen av et bestemt kjennemerke er annerledes i utvalget enn i

populasjonen som undersøkelsen omfatter. Slik utvalgsskjevhet kan oppstå i utvalgstrekkningen, hvor tilfeldigheter kan føre til at forekomsten av enkelte kjennemerker er ulikt i utvalget og populasjonen. Denne skjevheten skyldes tilfeldigheter i trekkingen, og en kan forvente at de personer som trekkes ut ikke skiller seg systematisk fra de som ikke trekkes ut

For det andre kan det oppstå skjevhet i forbindelse med avganger. I tabell 5.2 så vi på årsakene til avganger i denne undersøkelsen. Andelen avganger er så liten at den ikke kan innføre utvalgsskjevheter når utvalget er på denne størrelsen.³

For det tredje kan det oppstå skjevheter dersom nettoutvalget skiller seg markant fra bruttoutvalget på enkelte kjennemerker i en undersøkelse. Man må likevel være oppmerksom på at skjevhet i forhold til et kjennemerke ikke nødvendigvis fører til skjevheter på andre kjennemerker. Slike skjevheter kan være uheldige for analysen fordi nettoutvalget ikke lenger er representativt for den populasjonen som man mener å undersøke. I tabell 5.3.1 ser vi fordelingen på enkelte sentrale kjennemerker i brutto- og nettoutvalget for undersøkelsen. Vi ser at kvinner er underrepresentert i nettoutvalget. Aldersfordelingen er jevn med unntak av de eldste over 70 år som er noe underrepresentert i utvalget. Videre finner vi en skjevfordeling i forhold til utdanningsnivå med en sterk overrepresentasjon av personer med det høyeste utdanningsnivået. Vi er også at Østlandet ellers er noe underrepresentert.

³ Avganger gir utvalgsskjevhet stort sett hvis utvalgsplanen er gammel eller hvis en ikke kjenner populasjonen en trekker fra.

Tabell 5.5. Frafall etter kjønn, alder, utdanning og region

	Brutto- utvalg	Frafall	Netto- utvalg	Netto- Brutto
Kjønn				
Menn	50,9	46,5	52,9	2
Kvinner	49,1	53,5	47,1	-2
Alder				
18-24	11,5	11,1	11,6	0,1
25-29	7,8	9	7,2	-0,6
30-39	20,2	21,8	19,6	-0,6
40-49	19,5	17,9	20,3	0,8
50-59	18,2	17,1	18,8	0,6
60-69	12	10,4	12,8	0,8
70-	10,7	12,6	9,6	-1,1
Utdanning				
Ingen utdanning/grunnskole	16,4	19,8	14,7	-1,7
Videregående	57	58,7	56,3	-0,7
Universitet/høyskole	26,5	21,5	29,1	2,6
Region				
Oslo og Akershus	22,8	21,7	23,4	0,6
Hedmark og Oppland	7,7	7,3	7,9	0,2
Østlandet ellers	20,6	23	19,2	-1,4
Agder og Rogaland	13,7	14	13,6	-0,1
Vestlandet	16,8	17,4	16,6	-0,2
Trøndelag	9,2	7,3	10,2	1
Nord-Norge	9,2	9,2	9,1	-0,1
Antall	2 965	953	2 012	

Skjevhetene vi finner vil sjelden ha innvirkning på resultatet, men dersom man analyserer variabler som korrelerer sterkt med utdanning eller kjønn, kan man vurdere å vekte opp for de nevnte overrepresentasjonene.

5.4. Sammenligning med valgresultatet

Før vi går inn på sammenlignbarhet med valgresultatet er det på sin plass å minne om at hovedhensikten med valgundersøkelsene er verken å estimere valgdeltakelse eller valgresultat. Viktigere er det å avdekke bakenforliggende forhold for politiske preferanser og endringer i disse. Likevel er sammenligninger mellom valgundersøkelsen og selve valgresultatet interessant fordi det kan gi oss indikasjoner på kvaliteten ved de dataene vi samler inn. Det unike med intervjudata om valgdeltakelse og stemmegivning er at vi har en "fasit" å sammenligne med, nemlig selve valgresultatet. Når det gjelder valgdeltakelse har vi dessuten tilgang til registervariabler som kan fortelle oss om en person i utvalget vårt stemte eller ikke.⁴ Dette kan vi sammenholde med intervjuopplysninger. Vi har her valgt å sammenligne resultatene fra valgundersøkelsen i 2005 med resultatene fra tidligere valgundersøkelser.

Når det gjelder valgdeltakelse har vi sammenlignet med valgundersøkelsen i 2001, og ser at differansen

mellom den faktiske valgdeltakelsen og de som sa de hadde stemt i intervjuet er omtrent den samme i 2005 (11,8 prosentpoeng) som i 2001 (11,9 prosentpoeng). Differansen mellom valgdeltakelsen og den andelen som stemte i utvalget (basert på registerdata), er imidlertid større i 2005 (8,6 prosentpoeng) enn i 2001 (7,2 prosentpoeng).

Dette viser for det første at det er en del som hevder å ha stemt, uten at dette blir bekreftet av registeropplysninger. Dette gjelder henholdsvis 6,2 og 3,9 prosent av nettoutvalgene i 2001 og 2005. Det viser for det andre at det er et dekningsproblem i utvalget siden avviket mellom register og valgresultat er så vidt stort. Dette kan skyldes at populasjonen utvalget trekkes fra ikke dekker godt nok den populasjonen som utgjøres av stemmeberettigede. Det er flere forhold som kan medvirke til dette, men det viktigste er trolig at vi opererer med en øvre aldersgrense på 79 år i utvalget.

Like interessant som valgdeltakelsen er selve valgresultatet. Her har vi selvfølgelig ingen mulighet til å kontrollere intervjuopplysninger mot registervariabler, men vi kan sammenligne med det faktiske valgresultatet, og bruke det som et parameter for å evaluere datakvaliteten. Tabell 5.7 viser oppslutningen om de ulike partiene i valgundersøkelsene og valgene i 1997, 2001 og 2005.

Tabellen viser for det første at det er en gjennomgående trend at Fremskrittspartiet er underrepresentert i valgundersøkelsen. For alle tre valgårene er det signifikant forskjell mellom valgresultat og resultat fra undersøkelsene. Vi ser imidlertid at underrepresentasjonen går noe ned i perioden fra 1997 til 2005.

5.5. Innsamlingsfeil og bearbeidingsfeil

I enhver undersøkelse, både i totaltelling og utvalgsundersøkelser, vil det forekomme svar som er feil. Feilene kan oppstå både i forbindelse med innsamlingen og under bearbeidningen.

Datainnsamlingen i denne undersøkelsen foregikk ved hjelp av et elektronisk spørreskjema administrert av SSb sine intervjuere, enten ansikt til ansikt eller over telefon. Intervjuerne leste opp spørsmålene fra data-skjermen og registrerte svarene direkte på maskinen (Pc-assistert intervjuing). En fordel med Pc-assistert intervjuing er at en øker mulighetene for å tilpasse spørsmålene i overensstemmelse med respondentens situasjon og svar på tidligere spørsmål, i forhold til det som er mulig ved bruk av papirskjema. Videre gir Pc-assistert intervjuing mulighet for direkte kontroll av svarkonsistens mellom ulike spørsmål. For hvert spørsmål er det lagt inn grenser for gyldige verdier. I tillegg er det bygget inn et omfattende feilmeldings-system dersom intervjueren taster inn et svar som er inkonsistent i forhold til tidligere svar.

⁴ Denne registervariablen for utvalget får vi fra de lokale valgstyrene som rapporterer hvorvidt en person har stemt eller ikke.

Tabell 5.6. Respondentenes svar på spørsmålet "Stemte du ved stortingsvalget?" sammenlignet med registeropplysninger om stemmegivning. Prosent

	2001			2005		
	Stemte du?	Register	Valgresultat	Stemte du?	Register	Valgresultat
Stemte ved valget	87,4	82,7	75,5	89,2	86,0	77,4
Stemte ikke ved valget	11,1	17,2	24,5	10,3	14,0	22,6
Mangler opplysninger ¹	1,5	0,1 ¹		0,5		
Bekreftet valgdeltakelse ²	.	.	81,2	.	.	85,7
Bekreftet hjemmesitting ³	.	.	11,0	.	.	10,0
Ikke-bekreftet valgdeltakelse ⁴	.	.	6,2	.	.	3,9
Ikke-bekreftet hjemmesitting ⁵	.	.	1,7	.	.	0,3
N	.	.	2050	.	.	2001

¹ Manglende informasjon i register

² Respondenter som svarte "ja" på valgdeltakelse, og der opplysningen bekreftes av register.

³ Respondenter som svarte "nei" på valgdeltakelse, og der opplysningen bekreftes av register.

⁴ Respondenter som svarte "ja" på valgdeltakelse, og der opplysningen ikke bekreftes av register.

⁵ Respondenter som svarte "nei" på valgdeltakelse, og der opplysningen bekreftes av register.

Tabell 5.7. Respondentenes svar på spørsmålet "Hvilket parti stemte du på?" og valgresultat, 1997, 2001 og 2005. Prosent

	1997			2001			2005		
	Valg-unders.	Valg	Differanse	Valg-unders.	Valg	Differanse	Valg-unders.	Valg	Differanse
Rød Valgallianse (RV)	1,6	1,7	-0,1	1,4	1,2	0,2	1,1	1,2	-0,1
Sosialistisk Venstreparti (SV)	7,0	6,0	1,0	14,5	12,5	2,0*	10,4	8,8	1,6
Arbeiderparti (Ap)	35,6	35	0,6	21,7	24,3	-2,6	33,8	32,7	1,1
Venstre (V)	4,8	4,5	0,3	4,3	3,9	0,4	5,8	5,9	-0,1
Kristelig Folkeparti (KRF)	15,1	13,7	1,4	12,9	12,4	0,5	5,4	6,8	-1,4
Senterpartiet (SP)	7,9	7,9	0,0	5,6	5,6	0,0	7,7	6,5	1,2
Høyre (H)	15,5	14,3	1,2	26,4	21,2	5,2	16,2	14,1	2,1
Fremskrittspartiet (FRP)	11,2	15,3	-4,1	10,6	14,6	-4,0	18,5	22,1	-3,6
Kystpartiet	.	.	.	.	.	.	0,7	0,8	-0,1
Andre	1	.	.	.	4,3	.	0,5	1,1	-0,6
N	1 782	.	.	1 757	.	.	1 735	.	.

Alle disse sidene ved Pc-assistert intervjuing fører til økt datakvalitet. Innsamlingsfeil som skyldes intervjuerens feilregistreringer, blir langt mindre enn ved bruk av papirskjema. Vi unngår registrering av ugyldige verdier og vi oppnår et redusert frafall på enkeltspørsmål ved at mulighetene for hoppfeil reduseres. Pc-assistert intervjuing hindrer likevel ikke alle feil. Redusert datakvalitet kan for eksempel være et resultat av dårlig formulerte spørsmål, eller at det er dårlig samsvar mellom spørsmål og svaralternativer.

Innsamlingsfeil kan også komme av at intervjupersonen avgir feil svar. Det kan skyldes vansker med å huske forhold tilbake i tiden. Det kan også skyldes misforståelser av spørsmål. Når det blir spurt om forhold som folk erfaringsmessig finner kompliserte, må en regne med å få en del feilaktige svar. Bearbeidingsfeil er avvik mellom den verdien som registreres inn og den verdien som til slutt rapporteres ut. Gjennom ulike kontroller har man søkt å finne feil og rette dem opp.

Når en har rettet opp feil så langt som det er mulig, er erfaringen at de statistiske resultatene i de fleste tilfeller påvirkes forholdsvis lite av både innsamlingsfeil og bearbeidingsfeil. Virkningen av feil kan likevel være av betydning i noen tilfeller. Det gjelder særlig hvis feilen er systematisk, det vil si at den samme feilen gjøres relativt ofte. Tilfeldige feil har forventningen 0, og medfører ikke skjevhet i estimatene. En tenker seg at feil som ikke er systematiske trekker like mye i hver retning, og at de derfor har svært liten effekt.

6. Begreper og kjennemerker

Kodingen av variablene i tabellen er gjort etter følgende retningslinjer:

6.1. Yrkesgruppe

Vi har forsøkt å plassere alle i en yrkeskategori, med unntak av studenter og skoleelever. Det vil si at de som ikke har et eget yrke er plassert etter tidligere yrke eller forsørgers yrke (eventuelt forsørgers tidligere yrke). I tabell 3.2.1 har vi imidlertid funnet det riktig å la også pensjonister og hjemmeværende utgjøre en egen kategori. Basis for yrkesinndelingen er *International Standard Classification of Occupations (ISCO)*, jf. C 521 Norges offisielle statistikk, Standard for yrkesklassifisering. Statistisk sentralbyrå, Oslo/Kongsvinger 1998. Denne identifiserer yrkes art: arbeider, funksjonær, fiskere, gårdbrukere. I tillegg er det trukket inn en del tilleggsopplysninger.

1. Selvstendige er delt i to: primærnæringer og andre. Primærnæringene er identifisert via ISCO-koden, for de andre er bare opplysninger om at de er selvstendige brukt (spørsmål BAK.6 i bakgrunnsspørreskjemaet).
2. Funksjonærene er gruppert etter om de arbeider i offentlig eller privat sektor (spørsmål BAK.7 i bakgrunnsspørreskjemaet).

6.2. Utdanning

Her er Statistisk Sentralbyrås standardinndeling i tre kategorier anvendt: grunnskole, videregående skole og universitet/høyskole. Opplysninger om høyeste fullførte utdanning er hentet fra spørsmålene BAK.27-BAK.29. Dette i motsetning til tidligere undersøkelser hvor opplysninger om høyeste fullførte utdanning ble hentet fra SSB sitt utdanningsregister. Denne variabelen er derfor ikke helt sammenlignbar med undersøkelsene gjennomført før 2005.

6.3. Inntekt

Inntekt regnes som bruttoinntekt før eventuelle fradragposter og skatt. For gifte/samboende regnes ektefellenes/samboernes samlede bruttoinntekt. Inntekt ble delt inn i tre like deler. Lav inntekt vil si inntekt opp til og med 350 000 kroner, middels inntekt er inntekt fra 360 000 kroner til og med 600 000

kroner. Høy inntekt er over 610 000 kroner. I 2001 var lav inntekt satt ved 260 000 kroner, middels var mellom 260 000 og 480 000 kroner, mens høy inntekt var over 480 000 kroner. I 1997 var lav inntekt under 217 000 kroner, middels inntekt mellom 217 000 og 399 000 kroner, og høy inntekt 400 000 kroner og oppover.

6.4. Avhold

Spørsmålene BAK.23 og BAK.24 i bakgrunnsspørreskjemaet og spørsmål 7 i spørreskjemaet ligger til grunn for avholdsindeksen. Avholdsfolk som sier de er svært eller nokså interessert i avholdssaken er plassert i gruppen aktiv avhold. Ikke-avholdsfolk som mener myndighetenes alkoholreguleringer er for strenge har fått benevnelsen aktiv ikke-avhold.

6.5. Målsak

Skriftlig målform (spørsmål BAK.21 i bakgrunnsspørreskjemaet) er utgangspunkt for plassering i nynorsk- eller bokmålskategorien. De som så sier seg meget eller nokså interessert i målsaken (spørsmål BAK.22 i bakgrunnsspørreskjemaet), havner i gruppene aktiv nynorsk eller aktiv bokmål.

6.6. Religion

Bakgrunnsspørreskjemaets spørsmål BAK.25 om medlemskap i religiøse foreninger og spørsmålene BAK.26A-C om religiøs aktivitet er anvendt for å konstruere religiøsitetindeksen. Kriteriene for å havne i de ulike kategoriene er gjengitt i tabellen under.

Verdi	Religiøse møter, guds-tjenester	Religiøse programmer i radio og TV	Medlemskap i religiøse organisasjoner
Passiv	0 ganger	0 eller 1 gang	ikke medlem
Lav aktivitet	1-2 ganger	2 ganger	ikke medlem
Middels aktivitet	mer enn 2 ganger	mer enn 2 ganger	ikke medlem
Medlem	-	-	medlem

6.7. Region

Oslofjord:	Østfold, Akershus, Oslo og Vestfold.
Indre	Hedmark, Oppland, Buskerud og
Østland:	Telemark.
Sørlandet:	Aust-Agder og Vest-Agder.
Vestlandet:	Rogaland, Hordaland, Sogn- og Fjordane og Møre og Romsdal.
Trøndelag:	Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag.
Nord-Norge:	Nordland, Troms og Finmark.

6.8. By/land

Spredtbygde strøk og tettbygde strøk med færre enn 2 000 bosatte er regnet som spredbygde, alle andre som tettbygde.

6.9. Parti

I tabeller med fordelinger etter parti er følgende forkortinger brukt:

Ap:	A arbeiderparti
FRP:	Fremskrittspartiet
H:	Høyre
KRF:	Kristelig Folkeparti
RV:	Rød Valgallianse
SP:	Senterpartiet
SV:	Sosialistisk Venstreparti
V:	Venstre
KP:	Kystpartiet

6.10. Stemmegivning

I tillegg til at intervjupersonene ble spurt om de stemte ved valget, ble denne opplysningen også hentet inn fra valgstyrene. De som hevder at de har stemt ved valget, men som ikke er registrert i manntallet, blir plassert blant hjemmesitterne. Opplysningene om stemmegivning ble også innhentet for personer i utvalget som det ikke var mulig å oppnå intervju med.

Spørreskjema med frekvensfordelinger

SPM.1 La oss begynne med et spørsmål om politisk interesse. Vil du si at du i alminnelighet er ...

1	9	Meget politisk interessert
2	58	Ganske interessert
3	31	Lite interessert
4	2	Overhodet ikke interessert
8	0	VET IKKE

SPM.2 Vi vil gjerne høre om du har deltatt i politiske diskusjoner eller samtaler foran valget i år. Hvor ofte pratet du om valget i familien eller med venner og bekjente. Vil du si omtrent ...

1	27	Daglig
2	44	Et par ganger i uken
3	23	Mer sjelden
4	6	Aldri
8	0	VET IKKE

SPM.3 Når du ser tilbake på valget nå i høst, vil du si at du personlig brydde deg mye om hvilket parti eller hvilke partier som vant valget, brydde du deg en del om det eller spilte det liten rolle for deg personlig?

1	38	BRYDDE MEG MYE OM DET
2	50	BRYDDE MEG EN DEL OM DET
3	12	DET SPILTE LITEN ROLLE
8	0	VET IKKE

SPM.4 Kan du nevne en eller to saker som var viktig for din egen stemmegivning?
HVIS IO BARE NEVNER EN SAK, SPØR OM DET ER FLERE SAKER SOM ER VIKTIGE.
VI KOMMER SENERE TILBAKE TIL HVORFOR IO IKKE HAR STEMTE

SPM.4A

1	☐	SAK 1:.....	→	5
7	☐	IKKE STEMTE		
8	☐	VET IKKE/ INGEN SAK NEVNT	→	5

SPM.4B

1	☐	SAK 2:.....
8	☐	VET IKKE/ BARE EN SAK NEVNT

SPM.5 Hva er du mest opptatt av, er det lokalpolitikk, rikspolitikk eller internasjonal politikk?

1	23	LOKALPOLITIKK
2	40	RIKSPOLITIKK
3	5	INTERNASJONAL POLITIKK (UTENRIKSPOLITIKK)
4	12	LOKALPOLITIKK OG RIKSPOLITIKK
5	1	LOKALPOLITIKK OG INTERNASJONAL POLITIKK (UTENRIKSPOLITIKK)
6	5	RIKSPOLITIKK OG INTERNASJONAL POLITIKK (UTENRIKSPOLITIKK)
7	11	ALLE TRE
8	3	IKKE OPPTATT AV POLITIKK
9	0	VET IKKE

SPM.6 Noen mener at Norges hjelp til fattige land, de såkalte utviklingslandene, bør skjæres ned, mens andre mener at den bør opprettholdes som nå eller eventuelt økes. Hva er din mening?
 DERSOM DET ER TVIL OM HVOR SVARET SKAL KRYSSES AV, KRYSS AV FOR ”ANDRE SVAR”

1	17	BØR SKJÆRES NED
2	59	OPPRETHOLDES SOM NÅ
3	20	BØR ØKES
7	4	ANDRE SVAR
8	0	VET IKKE

SPM.7 Her i landet har som kjent myndighetene satt i verk mange tiltak som regulerer bruken av alkohol. Hvordan ser du på disse reglene, synes du reglene er for strenge, eller er de ikke strenge nok?

1	34	REGLENE ER FOR STRENGE
2	54	PASSE SOM DE ER
3	11	IKKE STRENGE NOK
8	1	VET IKKE

SPM.8 Vi kommer nå til en del meninger som folk gjerne gir uttrykk for. Vil du for hvert utsagn jeg leser opp si om du er helt enig, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig i dette?

VED BESØKSINTERVJU: VIS KORT 1

	Helt enig 1	Nokså enig 2	BÅDE OG 3	Nokså uenig 4	Helt uenig 5	VET IKKE 8
A. Vi bør redusere forsvarsutgiftene	12	25	4	30	28	1
B. Hvis samfunnet ikke har mulighet til å kontrollere det private næringsliv, får de ledende i bankene og industrien altfor stor innflytelse	26	44	5	15	7	3
C. Her i Norge har vi kommet langt nok i å redusere økonomiske forskjeller	7	22	4	36	30	1
D. Vi bør tillate olje- og gassutvinning i Barentshavet	40	29	6	13	8	4
E. Mange offentlige aktiviteter kunne blitt utført både bedre og billigere, hvis de ble overlatt til private.....	17	28	6	27	21	1
F. Innvandring utgjør en alvorlig trussel mot vår nasjonale egenart	17	22	4	27	30	0
G. For å trygge økonomisk vekst trenger vi fortsatt industriutbygging, selv om dette skulle komme i strid med naturverninteressene	21	40	8	22	9	0
H. I den nåværende økonomiske situasjon er det rom for betydelige lettelser i skatter og avgifter.....	23	33	5	27	11	1

Vi vil gjerne høre hvordan du ser på partienes stilling til noen aktuelle spørsmål. I hvert enkelt tilfelle vil vi gjerne vite om du har noen mening om hvilket parti som har den beste politikken.

REKKEFØLGEN PÅ TEMAENE ROTERER

SPM. 9A Først gjelder det skole- og utdanningspolitikken. Hvilket parti synes du har best politikk på dette området?

1	0	RØD VALGALLIANSE
2	22	SOSIALISTISK VENSTREPARTI
3	31	ARBEIDERPARTIET
4	3	VENSTRE
5	3	KRISTELIG FOLKEPARTI
6	2	SENTERPARTIET
7	23	HØYRE
8	4	FREMSKRITTSPARTIET
9	0	KYSTPARTIET
10	0	ANDRE PARTIER
30	5	INGEN PARTIER
99	7	VET IKKE

SPM.9B Så skatte- og avgiftspolitikken. Hvilket parti synes du har best politikk på dette området?

1	0	RØD VALGALLIANSE
2	5	SOSIALISTISK VENSTREPARTI
3	33	ARBEIDERPARTIET
4	2	VENSTRE
5	3	KRISTELIG FOLKEPARTI
6	2	SENTERPARTIET
7	25	HØYRE
8	18	FREMSKRITTSPARTIET
9	0	KYSTPARTIET
10	0	ANDRE PARTIER
30	5	INGEN PARTIER
99	7	VET IKKE

SPM.9C Så innvandringspolitikken. Hvilket parti synes du har best politikk på dette området?

1	1	RØD VALGALLIANSE
2	10	SOSIALISTISK VENSTREPARTI
3	22	ARBEIDERPARTIET
4	4	VENSTRE
5	5	KRISTELIG FOLKEPARTI
6	1	SENTERPARTIET
7	14	HØYRE
8	32	FREMSKRITTSPARTIET
9	0	KYSTPARTIET
10	0	ANDRE PARTIER
30	4	INGEN PARTIER
99	7	VET IKKE

SPM.9D Så Norges forhold til EU. Hvilket parti synes du har best politikk på dette området?

1	1	RØD VALGALLIANSE
2	8	SOSIALISTISK VENSTREPARTI
3	25	ARBEIDERPARTIET
4	3	VENSTRE
5	2	KRISTELIG FOLKEPARTI
6	19	SENTERPARTIET
7	22	HØYRE
8	5	FREMSKRITTSPARTIET
9	0	KYSTPARTIET
10	0	ANDRE PARTIER
30	5	INGEN PARTIER
99	10	VET IKKE

SPM.9E Så gjelder det barne- og familiepolitikken. Hvilket parti synes du har best politikk på dette området?

1	0	RØD VALGALLIANSE
2	21	SOSIALISTISK VENSTREPARTI
3	30	ARBEIDERPARTIET
4	2	VENSTRE
5	21	KRISTELIG FOLKEPARTI
6	2	SENERPARTIET
7	7	HØYRE
8	3	FREMSKRITTSPARTIET
9	0	KYSTPARTIET
10	0	ANDRE PARTIER
30	5	INGEN PARTIER
99	9	VET IKKE

SPM.9F Så gjelder det eldreomsorgen. Hvilket parti synes du har best politikk på dette området?

1	0	RØD VALGALLIANSE
2	10	SOSIALISTISK VENSTREPARTI
3	38	ARBEIDERPARTIET
4	1	VENSTRE
5	6	KRISTELIG FOLKEPARTI
6	2	SENERPARTIET
7	6	HØYRE
8	21	FREMSKRITTSPARTIET
9	1	KYSTPARTIET
10	7	ANDRE PARTIER
30	0	INGEN PARTIER
99	8	VET IKKE

SPM.9G Så gjelder det helsepolitikken. Hvilket parti synes du har best politikk på dette området?

1	0	RØD VALGALLIANSE
2	9	SOSIALISTISK VENSTREPARTI
3	39	ARBEIDERPARTIET
4	2	VENSTRE
5	6	KRISTELIG FOLKEPARTI
6	2	SENERPARTIET
7	9	HØYRE
8	16	FREMSKRITTSPARTIET
9	0	KYSTPARTIET
10	0	ANDRE PARTIER
30	6	INGEN PARTIER
99	11	VET IKKE

SPM.9H Så miljøvern. Hvilket parti synes du har best politikk på dette området?

1	1	RØD VALGALLIANSE
2	35	SOSIALISTISK VENSTREPARTI
3	15	ARBEIDERPARTIET
4	13	VENSTRE
5	3	KRISTELIG FOLKEPARTI
6	9	SENERPARTIET
7	5	HØYRE
8	2	FREMSKRITTSPARTIET
9	0	KYSTPARTIET
10	1	ANDRE PARTIER
30	6	INGEN PARTIER
99	10	VET IKKE

SPM.9I Så er det distriktspolitikken. Hvilket parti synes du har best politikk på dette området?

1	0	RØD VALGALLIANSE
2	4	SOSIALISTISK VENSTREPARTI
3	20	ARBEIDERPARTIET
4	6	VENSTRE
5	1	KRISTELIG FOLKEPARTI
6	38	SENERPARTIET
7	8	HØYRE
8	4	FREMSKRITTSPARTIET
9	1	KYSTPARTIET
10	0	ANDRE PARTIER
30	6	INGEN PARTIER
99	12	VET IKKE

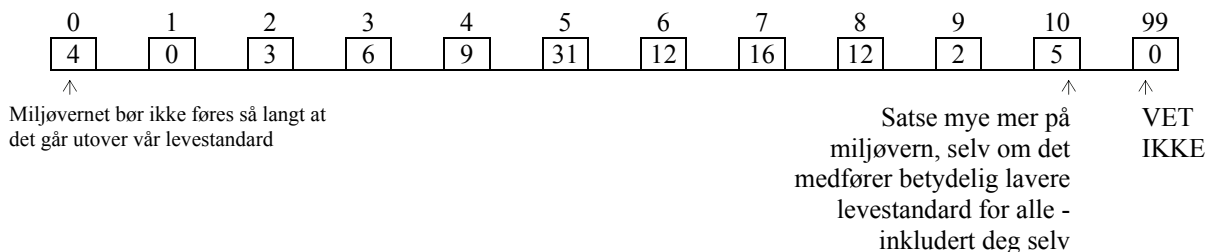
SPM.9J Så er det spørsmålet om å bekjempe arbeidsledigheten. Hvilket parti synes du har best politikk på dette området?

1	0	RØD VALGALLIANSE
2	5	SOSIALISTISK VENSTREPARTI
3	54	ARBEIDERPARTIET
4	1	VENSTRE
5	3	KRISTELIG FOLKEPARTI
6	1	SENERPARTIET
7	15	HØYRE
8	5	FREMSKRITTSPARTIET
9	0	KYSTPARTIET
10	0	ANDRE PARTIER
30	7	INGEN PARTIER
99	9	VET IKKE

Nå kommer vi til noen spørsmål der vi ønsker å vite hvor du plasserer deg selv på en skala fra 0 til 10.

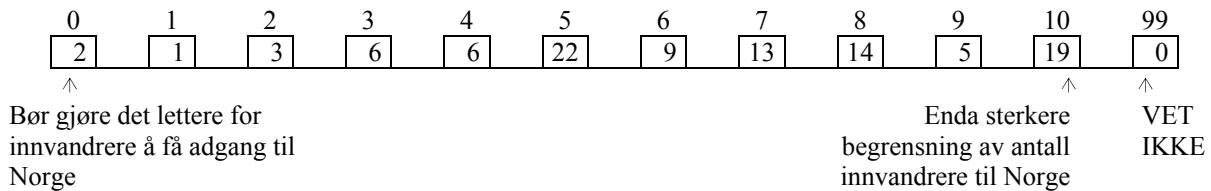
SPM.10 Først gjelder det natur og miljøvern. Verdi 0 uttrykker at miljøvernet ikke bør føres så langt at det går utover vår levestandard, mens verdien 10 uttrykker ønsket om at vi bør satse mye mer på miljøvern, selv om det medfører betydelige lavere levestandard for alle, inkludert deg selv. Hvor vil du plassere deg på denne skalaen?

VED BESØKSINTERVJU: VIS KORT 2

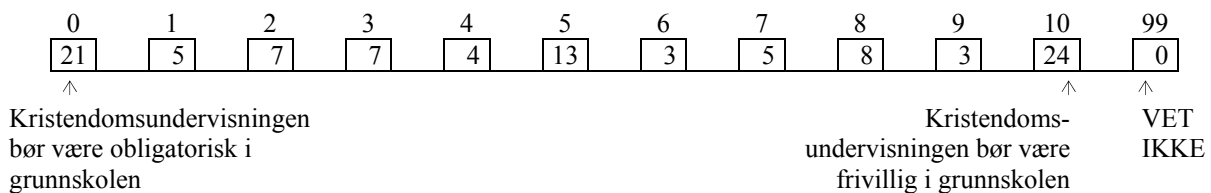
SPM.11 Så er det spørsmålet om norsk innvandringspolitikk. Verdien 0 på skalaen gir uttrykk for standpunktet at vi bør gjøre det lettere for innvandrere å få adgang til Norge, mens verdien 10 uttrykker den oppfatning at antall innvandrere til Norge bør begrenses enda sterkere enn i dag. Hvor vil du plassere deg på denne skalaen?

VED BESØKSINTERVJU: VIS KORT 3

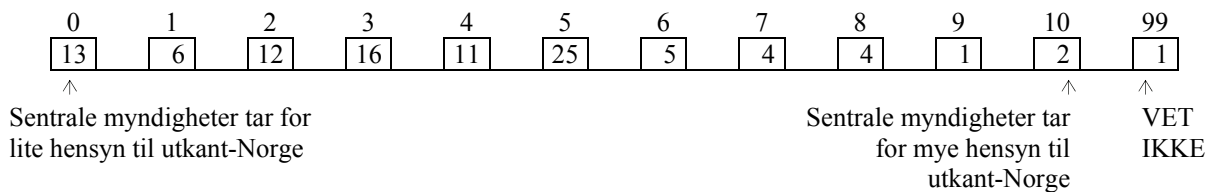
SPM.12 Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 0 til 10 der 0 betyr at kristendomsundervisningen bør være obligatorisk i grunnskolen, mens 10 betyr at kristendomsundervisningen bør være frivillig i grunnskolen?

VED BESØKSINTERVJU: VIS KORT 4

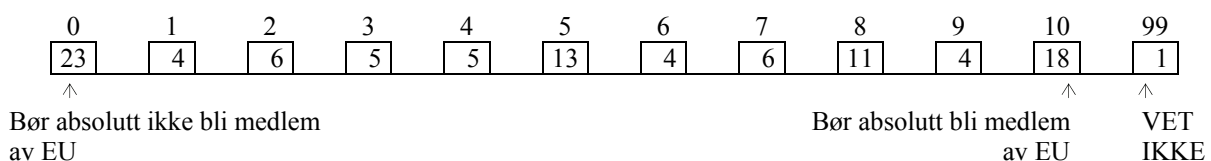
SPM.13 Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 0 til 10 der 0 betyr at sentrale myndigheter tar for lite hensyn til utkant-Norge, mens 10 betyr at sentrale myndigheter tar for mye hensyn til utkant-Norge?

VED BESØKSINTERVJU: VIS KORT 5

SPM.14 Så gjelder det spørsmålet om norsk medlemskap i EU. Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 0 til 10 der 0 betyr at Norge absolutt ikke bør bli medlem av EU, mens 10 betyr at Norge absolutt bør bli medlem av EU?

VED BESØKSINTERVJU: VIS KORT 6

SPM.15 La oss igjen ta for oss noen påstander. Vi bruker fortsatt svaralternativene helt enig, nokså enig, nokså uenig og helt uenig. Vil du være så vennlig å si hvilket svar du gir for hvert utsagn jeg leser opp?

VED BESØKSINTERVJU: VIS IGJEN KORT 1

	Helt enig 1	Nokså enig 2	BÅDE OG 3	Nokså uenig 4	Helt uenig 5	VET IKKE 8
A. Folk som meg kan nok stemme, men noe annet kan vi ikke gjøre for å innvirke på politikken.....	16	26	3	29	26	0
B. Storbyene bør få beholde betydelig mer av sine egne skatteinntekter enn de får i dag.....	17	33	7	27	12	4
C. Grensen for selvbestemt abort bør utvides fra 12 til 16 uker.....	13	15	4	19	46	3
D. Flere statlige virksomheter bør flyttes ut i distriktene....	32	39	3	15	10	1
E. Forskjellene i nordmenns økonomiske evne er fortsatt så store at myndighetene må se det som en hovedoppgave å minske dem	31	37	4	19	8	1
F. Politikken er ofte så innviklet at alminnelige folk ikke kan sette seg inn i hva den dreier seg om	24	39	3	24	10	0
G. Det bør være samme mulighet til adopsjon for homofile som for heterofile.	20	18	4	20	37	1
H. Ordningen med kontantstøtte bør fjernes.....	28	16	4	18	32	2
I. Kirken bør skilles fra staten.....	32	18	4	18	26	2
J. Voldsforbrytere bør straffes langt hardere enn i dag.....	68	21	2	6	2	1

SPM.16 Så vil vi gjerne vite hvordan du ser på andre mennesker. Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 0 til 10 der 0 betyr at man ikke kan være forsiktig nok i omgangen med andre mennesker, mens 10 betyr at de fleste mennesker er til å stole på.?

VED BESØKSINTERVJU: VIS KORT 7

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	99
2	1	2	4	4	17	8	20	24	7	11	0
↑										↑	↑
Kan ikke være Forsiktig nok						De fleste mennesker er til å stole på				VET IKKE	

Så til noen spørsmål om kjennskap til partier og politikk.

SPM.17 Vet du tilfeldigvis hvor mange representanter det er på Stortinget nå etter valget?
SVARALTERNATIVENE MÅ IKKE LESES OPP, OG IO MÅ IKKE GIS NOEN FORM FOR
HJELP

1	25	169
2	62	ANDRE SVAR
8	13	VET IKKE

SPM.18 Husker du hvem som har vært moderniseringsminister det siste året før valget?
SVARALTERNATIVENE MÅ IKKE LESES OPP, OG IO MÅ IKKE GIS NOEN FORM FOR
HJELP

1	29	MORTEN A. MEYER
2	53	ANDRE SVAR
8	18	VET IKKE

SPM.19 Det har vært gjennomført seks landsomfattende folkeavstemninger her i landet. Husker du
tilfeldigvis når den siste av disse var, og hva den gjaldt?
SVARALTERNATIVENE MÅ IKKE LESES OPP, OG IO MÅ IKKE GIS NOEN FORM FOR
HJELP

1	32	BÅDE 1994 OG EU RIKTIG
2	2	BARE 1994 RIKTIG
3	48	BARE EU RIKTIG
4	12	ANDRE SVAR
8	6	VET IKKE

SPM.20 Vi har så noen spørsmål om politiske aktiviteter som man kan delta i. Har du i løpet av de siste fire
årene:

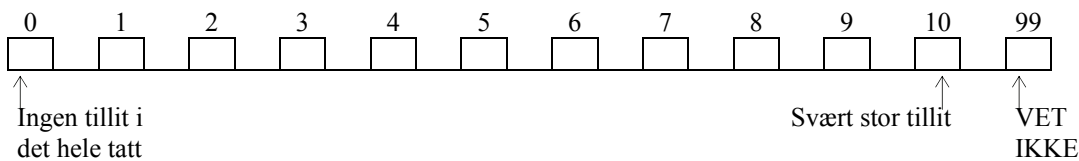
	JA 1	NEI 2	VET IKKE 8
A. Skrevet under opprop, aksjonsliste, underskriftskampanje e.l. for å fremme en bestemt politisk sak?	36	64	0
A2 STILLES BARE HVIS IO SVARER JA PÅ SPM19A Har noe av dette skjedd via internett eller e-post ?	22	78	0
B. Deltatt i demonstrasjon/aksjon eller lignende for å fremme En bestemt politisk sak?	16	84	0
C. Skrevet i avisen for å fremme en bestemt politisk sak?	6	94	0
D. Tatt opp en politisk sak i parti, fagforening eller annen organisasjon?	14	86	0
E. Sendt skriftlig klage, fremmet annet forslag e.l. til myndighetene?	11	89	0
E2 STILLES BARE HVIS IO SVARER JA PÅ SPM19E Har noe av dette skjedd via internett eller e-post ?	29	71	0
F. Boikottet produkter av politiske eller etiske grunner?	34	66	0
G. Deltatt i diskusjonsgrupper om samfunnsspørsmål på internett?	5	95	0
H. Er du for tiden betalende medlem av noe parti?	8	92	0

SPM. 21 Man kan hente informasjon om valget på en rekke ulike måter. Hvor viktige vil du si at følgende kilder var for deg i denne valgkampen. Angi din mening på en skala fra 1 til 5, der 1 betyr "ikke viktig" og 5 betyr "svært viktig".

	Ikke viktig 1	2	3	4	Svært viktig 5	VET IKKE 8
A. Nettaviser	60	9	11	10	10	0
B. Riksdekkende aviser (IKKE NETTAVISER)	19	11	20	24	27	0
C. Regionale eller lokalaviser (IKKE NETTAVISER)	20	14	23	20	23	0
D. Fjernsyn	6	7	14	22	51	0
E. Radio	31	18	20	17	14	0
F. Internett utenom nettaviser (IKKE NETTAVISER)	68	11	9	7	5	0
G. Diskusjoner med familie og venner	14	14	29	26	17	0

SPM.22 Jeg vil gjerne vite hvor stor tillit du har til enkelte institusjoner. Etter at jeg har lest opp navnet på en institusjon, kan du plassere den på en skala fra 0 til 10 der 0 betyr at du har ingen tillit i det hele tatt og 10 betyr at du har svært stor tillit. Den første institusjonen er kommunestyret.

VED BESØKSINTERVJU: VS KORT 8

A.	Kommunestyret.....	5,45	
B.	Regjeringen.....	5,88	
C.	Politiske partier	4,93	
D.	Stortinget	6,97	REKKEFØLGEN PÅ INSTITUSJONENE
E.	Domstolene.....	7,02	ROTNERER
F.	Politikere	4,67	
G.	Mediene	4,54	

SPM.23 Når vi så videre ser på det som skjer i Stortinget, hvor stor betydning føler du at det har for ditt daglige liv, vil du si det har stor betydning, har det noe betydning eller har det liten betydning?

1	28	STOR BETYDNING
2	53	NOE BETYDNING
3	19	LITEN BETYDNING
8	0	VET IKKE

SPM.24 La oss si at Stortinget holdt på å behandle en lov som du syntes var helt urimelig. Hvor sannsynlig er det at du virkelig ville prøve å gjøre noe i saken ? Er det meget sannsynlig, nokså sannsynlig, lite sannsynlig eller ville du ikke gjøre noe i det hele tatt?

1	5	MEGET SANNSYNLIG
2	21	NOKSÅ SANNSYNLIG
3	55	LITE SANNSYNLIG
4	19	VILLE IKKE GJØRE NOE
8	0	VET IKKE

SPM.25 Har du noen gang gjort noe for å påvirke en avgjørelse i Stortinget?

1	19	JA
2	79	NEI
8	1	VET IKKE
9	1	HUSKER IKKE

SPM.26 Hvor stor forpliktelse føler du det er å stemme ved Stortingsvalg? Vil du si at forpliktelsen er svært stor, nokså stor, nokså liten eller er det ingen forpliktelse i det hele tatt?

1	59	SVÆRT STOR FORPLIKTELSE
2	31	NOKSÅ STOR FORPLIKTELSE
3	6	NOKSÅ LITEN FORPLIKTELSE
4	4	INGEN FORPLIKTELSE I DET HELE TATT
8	0	VET IKKE

SPM.27 Så ser vi på diskusjonen om adgang til abort. Vi har samlet noen av de standpunktene som blir hevdet i denne debatten. Hvilken av disse uttalelsene stemmer best med din egen mening?

VED BESØKSINTERVJU: VIS KORT 9

1	1	Abort bør aldri tillates.
2	13	Abort bør tillates bare hvis kvinnens liv eller helse er i fare.
3	19	Abort bør også tillates hvis kvinnen på grunn av personlige forhold har meget vanskelig for å ta seg av et barn
4	67	Selvbestemt abort. Den enkelte kvinne må selv få bestemme om hun vil føde sitt barn.
8	0	VET IKKE

SPM.28 Vi har noen flere utsagn. Vi bruker igjen svaralternativene helt enig, nokså enig, nokså uenig og helt uenig. Vil du være så vennlig å si hvilket svar du gir for hvert utsagn jeg leser opp?

VED BESØKSINTERVJU: VIS IGJEN KORT 1

	Helt enig 1	Nokså enig 2	BÅDE OG 3	Nokså uenig 4	Helt uenig 5	VET IKKE 8
A. For å oppmuntre innsatsviljen til den enkelte, bør vi godta større lønnsforskjeller enn i dag	11	27	4	32	25	1
B. I dårlige tider bør vi først og fremst sørge for arbeid til nordmenn	29	26	3	26	16	0
C. Vi bør tillate kommersielle privatskoler.....	16	27	3	26	27	1

- D. Flyktninger og innvandrere bør ha samme rett til sosialhjelp som nordmenn, selv om de ikke er norske statsborgere.....

25	32	3	23	16	1
- E. Det er viktigere å bygge ut offentlige tjenester enn å sette ned skatten .....

45	32	5	12	5	1
- F. Vi bør bygge gasskraftverk selv om CO₂-rensing ikke skulle være mulig med dagens teknologi.....

19	24	4	27	23	3
- G. Politikere og byråkrater i Oslo forstår lite av det som skjer i bygde-Norge. ....

35	39	5	16	3	2
- H. Hvis innvandrere uten norsk statsborgerskap begår en kriminell handling, skal de utvises.....

62	23	3	8	3	1
- I. Det er viktig at vi underskriver internasjonale avtaler selv om det begrenser norske myndigheters handlefrihet.....

17	43	6	23	8	3

SPM.29 I de senere år er det lagt vekt på å skape likestilling mellom kvinner og menn. Vil du si at likestilling bør føres videre, er den ført langt nok, er den ført for langt, eller har du ingen mening om denne saken?

1	57	BØR FØRES VIDERE
2	31	FØRT LANGT NOK
3	6	FØRT FOR LANGT
4	6	INGEN MENING
8	0	VET IKKE

SPM.30 Partiene har arrangert møter for å diskutere oppstillingen av valglistene foran høstens Stortingsvalg, dvs. nominasjonene. Har du deltatt i noen slike møter?

1	2	JA
2	97	NEI
3	1	ANDRE SVAR
8	0	VET IKKE

SPM.31 Så kommer vi til noen spørsmål om hvilke utfordringer Norge som nasjon står overfor i dag. Hva er etter din mening den viktigste utfordringen? Hva er den nest viktigste? Og hva er den tredje viktigste?

1		SVAR 1.....
2		SVAR 2.....
3		SVAR 3.....
8		VET IKKE → 33

SPM.32A Hvis du tenker på den viktigste utfordringen: Hvilket parti synes du er best til å håndtere den?

1		RØD VALGALLIANSE
2		SOSIALISTISK VENSTREPARTI
3		ARBEIDERPARTIET
4		VENSTRE
5		KRISTELIG FOLKEPARTI
6		SENERPARTIET
7		HØYRE
8		FREMSKRITTSPARTIET
9		KYSTPARTIET
10		INGEN PARTIER
11		ANDRE PARTIER
99		VET IKKE

SPM.32B Og den nest viktigste utfordringen: Hvilket parti syns du er best til å håndtere den?

- 1 RØD VALGALLIANSE
- 2 SOSIALISTISK VENSTREPARTI
- 3 ARBEIDERPARTIET
- 4 VENSTRE
- 5 KRISTELIG FOLKEPARTI
- 6 SENTERPARTIET
- 7 HØYRE
- 8 FREMSKRITTSPARTIET
- 9 KYSTPARTIET
- 10 INGEN PARTIER
- 11 ANDRE PARTIER
- 99 VET IKKE

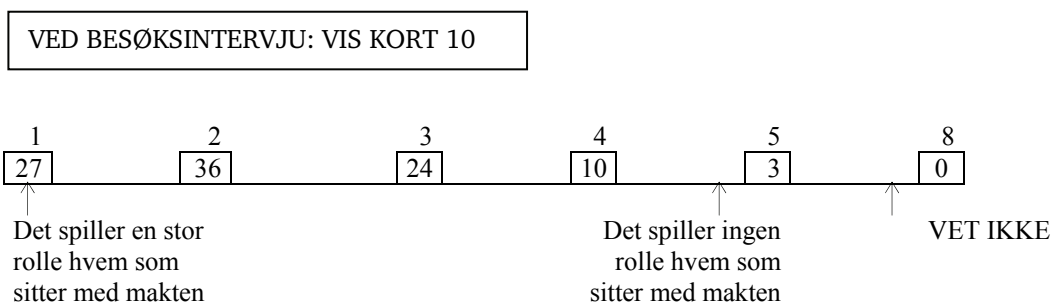
SPM.32C Og den tredje viktigste utfordringen: Hvilket parti synes du er best til å håndtere den?

- 1 RØD VALGALLIANSE
- 2 SOSIALISTISK VENSTREPARTI
- 3 ARBEIDERPARTIET
- 4 VENSTRE
- 5 KRISTELIG FOLKEPARTI
- 6 SENTERPARTIET
- 7 HØYRE
- 8 FREMSKRITTSPARTIET
- 9 KYSTPARTIET
- 10 INGEN PARTIER
- 11 ANDRE PARTIER
- 99 VET IKKE

SPM.33 Vi har de fire siste årene hatt en regjering bestående av Kristelig Folkeparti, Høyre og Venstre. Hvor god jobb synes du denne regjeringen i alminnelighet har gjort? Har den gjort en:

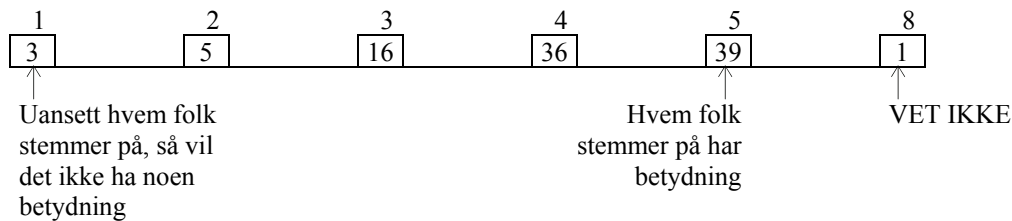
- 1 5 Svært god jobb
- 2 65 God jobb
- 3 25 Dårlig jobb
- 4 4 Svært dårlig jobb
- 8 1 VET IKKE

SPM.34 Noen hevder at det spiller en stor rolle hvem som sitter med makten. Andre hevder at det ikke spiller noen rolle hvem som sitter med makten. Hvis du bruker skalaen på kortet (der 1 betyr at det spiller en stor rolle hvem som sitter med makten og 5 betyr at det ikke spiller noen rolle hvem som sitter med makten), hvor vil du plassere din mening?

- SPM.35 Noen hevder at uansett hvem folk stemmer på, så vil det ikke ha noen betydning for hva som skjer. Andre hevder at hvem folk stemmer på har betydning for hva som skjer. Hvis du bruker skalaen på kortet (der 1 betyr at uansett hvem man stemmer på, så vil det ikke ha noen betydning for hva som skjer og 5 betyr at hvem man stemmer på har betydning for det som skjer), hvor vil du plassere din mening?

VED BESØKSINTERVJU: VIS KORT 11

- SPM.36 Vil du si at det er noe parti i Norge som representerer dine synspunkter rimelig bra?

1	82	JA		
2	17	NEI	→	38
8	1	VET IKKE	→	38

- SPM.37 Hvilket parti representerer dine synspunkter best?

1	0	RØD VALGALLIANSE (RV)	
2	12	SOSIALISTISK VENSTREPARTI (SV)	
3	34	DEN NORSKE ARBEIDERPARTIET (DNA)	
4	4	VENSTRE (V)	
5	6	KRISTELIG FOLKEPARTI (KRF)	
6	7	SENERPARTIET (SP)	
7	16	HØYRE (H)	
8	19	FREMSKRITTSPARTIET (FRP)	
9	1	KYSTPARTIET (KP)	
10	0	ANDRE PARTIER/LISTER, SPESIFISER: _____	
99	1	VET IKKE	

- SPM.38 Uansett hvordan du ser på partiene, synes du det er noen partileder som representerer dine synspunkter rimelig bra?

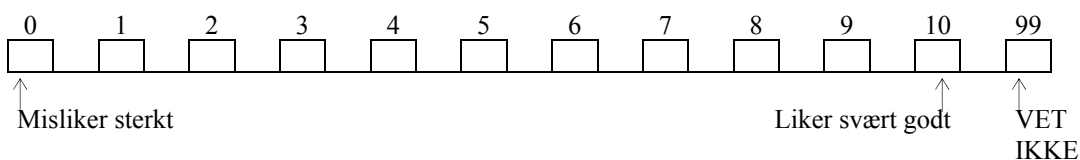
1	71	JA	
2	27	NEI	→ 40
8	2	VET IKKE	→ 40

SPM.39 Hvilken partileder representerer dine synspunkter best?

- 1 KRISTIN HALVORSEN
- 2 JENS STOLTENBERG
- 3 LARS SPONHEIM
- 4 ROY WAAGE
- 5 ÅSLAUG HAGA
- 6 DAGFINN HØYBRÅTEN
- 7 ERNA SOLBERG
- 8 CARL I. HAGEN
- 9 TORSTEIN DAHLE
- 10 ANDRE, SPESIFISER .....
- 11 INGEN/ NEI
- 99 VET IKKE

SPM.40 Jeg vil gjerne vite hva du mener om de enkelte politiske partiene. Etter at jeg har lest opp navnet på et politisk parti, kan du plassere det på en skala fra 0 til 10 der 0 betyr at du sterkt misliker partiet og 10 betyr at du liker partiet svært godt. Det første partiet er Kristelig Folkeparti.

VED BESØKSINTERVJU: VIS KORT 12

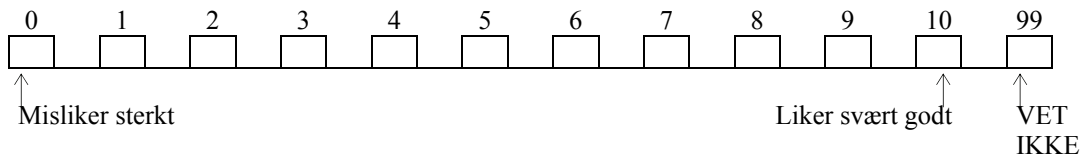

Hvor vil du plassere Kristelig Folkeparti på denne skalaen?

A.	Kristelig Folkeparti (KRF)	3,73	
B.	Venstre (V)	4,56	
C.	Senterpartiet (SP)	4,65	
D.	Sosialistisk Venstreparti (SV)	4,75	REKKEFØLGEN PÅ PARTIENE ROTERER
E.	Høyre (H)	5,08	
F.	Arbeiderpartiet (DNA)	6,51	
G.	Fremskrittspartiet (FRP)	4,45	
H.	Rød Valgallianse (RV)	2,33	
I.	Kystpartiet (KP)	2,98	

SPM.41 Nå vil jeg gjerne vite hvor mye du liker eller misliker noen av våre politiske ledere. Etter at jeg har lest opp navnet på en politisk leder, kan du plassere han eller henne på en skala fra 0 til 10, der 0 betyr at du sterkt misliker politikeren og 10 betyr at du liker politikeren svært godt. Hvis jeg nevner navnet på en politiker du ikke kjenner til eller føler du ikke vet nok om, så bare si ifra. Den første politiske lederen er Dagfinn Høybråten.

VED BESØKSINTERVJU: VIS IGJEN KORT 12

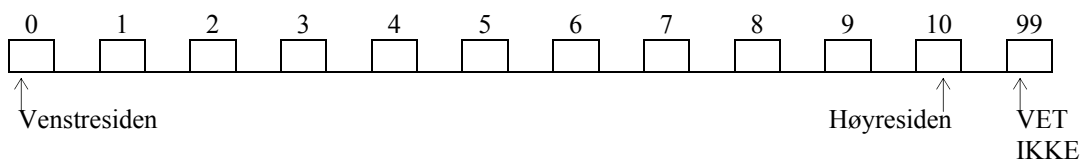

Hvor vil du plassere ham på denne skalaen?

A.	Dagfinn Høybråten	3,14	
B.	Lars Sponheim	4,38	
C.	Åslaug Haga.....	4,54	
D.	Kristin Halvorsen	5,42	
E.	Erna Solberg.....	5,11	REKKEFØLGEN PÅ PARTILEDERNE ROTERER
F.	Roy Waage.....	3,27	
G.	Carl I. Hagen	4,82	
H.	Torstein Dahle.....	3,18	
I.	Kjell Magne Bondevik	4,04	
J.	Jens Stoltenberg	6,80	

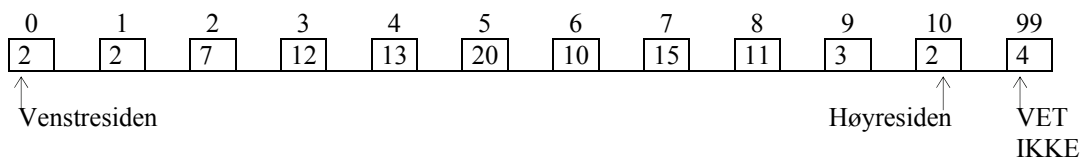
SPM.42 I politikken snakkes det iblant om venstresiden og høyresiden. Hvor vil du plassere partiene på en skala fra 0 til 10 der 0 betyr venstresiden og 10 betyr høyresiden? Vi begynner med.....

VED BESØKSINTERVJU: VIS IGJEN KORT 13

A.	Senterpartiet (SP)	4,40	
B.	Fremskrittspartiet (FRP)	8,36	
C.	Venstre (V)	4,78	
D.	Arbeiderpartiet (DNA)	3,99	REKKEFØLGEN PÅ PARTIENE ROTERER
E.	Høyre (H)	8,03	
F.	Kristelig Folkeparti (KRF)	6,15	
G.	Sosialistisk Venstreparti (SV)	2,50	
H.	Rød Valgallianse (RV)	1,19	
I.	Kystpartiet (Kp)	4,70	

SPM.43 Hvor vil du plassere deg selv på en skala fra 0 til 10 der 0 betyr venstresiden og 10 betyr høyresiden?

SPM. 44A Hvilke saksområder forbinder du med en slik venstre-høyre-skala?

- 1 SVAR 1.....
- 2 SVAR 2.....
- 3 SVAR 3.....
- 8 VET IKKE → 45

HVIS IO NEVNER MER ENN ETT SAKSOMRÅDE, STILLES SPØRSMÅL 44b

SPM.44B Hvilket saksområde er viktigst?

- 1 SVAR 1.....
- 8 VET IKKE

SPM.45 Når du ser tilbake på valgkampen. I hvor stor grad mener du valgkampen bidro til å klargjøre forskjellene mellom partiene? Vil du si i ...

1	4	I svært stor grad
2	41	I nokså stor grad
3	43	I nokså liten grad
4	10	I svært liten grad
8	2	VET IKKE

SPM.46 Hvor godt fulgte du med på valgkampen i media? Svært godt, nokså godt, ikke så godt, eller fulgte du ikke med i det hele tatt?

1	11	SVÆRT GODT
2	55	NOKSÅ GODT
3	30	IKKE SÅ GODT
4	4	FULGTE IKKE MED

SPM.47 Alt tatt i betraktning, er du meget fornøyd, ganske fornøyd, ikke særlig fornøyd eller ikke fornøyd i det hele tatt med den måten demokratiet virker på i Norge?

1	19	MEGET FORNØYD
2	69	GANSKE FORNØYD
4	10	IKKE SÆRLIG FORNØYD
5	1	IKKE FORNØYD I DET HELE TATT
8	1	VET IKKE

SPM.48 Hvilken av de følgende påstander er du mest enig i?

VED BESØKSINTERVJU: VIS KORT 14

1	86	Demokratiet er å foretrekke framfor andre styringsformer.
2	9	Under noen omstendigheter kan andre styringsformer være å foretrekke framfor en demokratisk.
3	4	For folk som meg betyr det ikke noe om vi har et demokrati eller en annen form for styre.
8	1	

SPM.49A Mange føler seg som tilhengere av et bestemt parti, mens andre føler seg mer ubundet av partiene. Vil du si at du i alminnelighet tenker på deg selv som en høyremann (-kvinne), en arbeiderpartimann (-kvinne), en SV-mann (-kvinne) og så videre, eller føler du deg ikke knyttet til noen av partiene?

1	0	RØD VALGALLIANSE (RV)	
2	5	SOSIALISTISK VENSTREPARTI (SV)	
3	19	DET NORSKE ARBEIDERPARTI (DNA)	
4	1	VENSTRE (V)	
5	3	KRISTELIG FOLKEPARTI (KRF)	
6	3	SENERPARTIET (SP)	
8	10	HØYRE (H)	
9	6	FREMSKRITTSPARTIET (FRP)	
10	0	KYSTPARTIET (KP)	
11	0	ANDRE PARTIER/LISTER	
50	52	IKKE KNYTTET TIL ET BESTEMT PARTI	→ 50A
99	1	VET IKKE	→ 50A

SPM.49B Betrakter du deg som sterkt overbevist tilhenger av dette partiet, eller er du ikke særlig sterkt overbevist?

1	56	STERKT OVERBEVIST
2	44	IKKE SÆRLIG OVERBEVIST
8	0	VET IKKE

SPM.50A Hvor ofte bruker du internett eller e-post til privat bruk? Hver dag, flere ganger i uka, en gang i uka, flere ganger i måneden, en gang i måneden eller bruker du aldri internett til privat bruk?

1	41	Hver dag	
2	18	Flere ganger i uka	→ 51
3	8	En gang i uka	→ 51
4	3	Flere ganger i måneden	→ 51
5	5	En gang i måneden eller mindre	→ 51
6	11	Aldri	→ 53
20	14	Ikke tilgang	→ 53
98	0	Vet ikke 51	→

SPM.50B Omtrent hvor mange timer hver dag bruker du nettet til privat bruk?

1,16 ANTALL TIMER

SPM.51 Hvor ofte leste du om valget på internett i forbindelse med valgkampen?

1	23	HVER DAG
2	24	MINST EN GANG I UKA
3	21	SJELDNERE
4	32	ALDRI
8	0	VET IKKE

SPM.52 Har du i forbindelse med valget i år hentet informasjon fra partienes hjemmesider på internett?

1	17	JA
2	82	NEI
8	1	HUSKER IKKE / VIL IKKE SI

SPM. 53 Som kjent har velgerne anledning til å gi personstemmer til kandidater ved kommune- og fylkestingsvalg. Det er foreslått å innføre en lignende ordning ved Stortingsvalg. Er du for eller mot et slikt forslag?

1	58	FOR
2	32	MOT
99	10	VET IKKE

SPM.54 Har du tilfeldigvis lest noen partiprogrammer før dette valget?

1	36	JA
2	20	IKKE LEST, MEN KIKKET PÅ
3	43	NEI
99	1	HUSKER IKKE/ VET IKKE

SPM.55 I tiden før valget var det mye snakk om hvilken regjering landet skulle få. Hvor viktig var regjeringsspørsmålet for din stemmegivning? Vil du si:

1	45	Svært viktig
2	38	Nokså viktig
3	12	Ikke særlig viktig
4	4	Ikke viktig i det hele tatt
99	1	VET IKKE

SPM.56 Foran valget i år var det to regjeringalternativer som pekte seg ut. Et alternativ bestående av KrF, Høyre og Venstre, og et alternativ bestående av Ap, SV og Senterpartiet. Hvilket av disse alternativene foretrekker du selv?

1	60	En regjering bestående av Sosialistisk Venstreparti, Arbeiderpartiet og Senterpartiet
2	31	En regjering bestående av Kristelig Folkeparti, Venstre og Høyre
8	7	ANNET, SPESIFISER .....
99	2	VET IKKE

SPM.57A Er det ett eller flere partier du overhodet ikke ønsker at skal inngå i en regjering?

1	73	JA	} → 58
2	3	KANSKJE, I TVIL	
3	22	NEI	
4	1	HAR IKKE STEMTE	
8	1	VET IKKE	

SPM.57B Hvilket parti eller hvilke partier er dette? IO KAN NEVNE FLERE PARTIER

- 1 RØD VALGALLIANSE (RV)
 2 SOSIALISTISK VENSTREPARTI (SV)
 3 DET NORSKE ARBEIDERPARTI (DNA)
 4 VENSTRE (V)
 5 KRISTELIG FOLKEPARTI (KRF)
 6 SENTERPARTIET (SP)
 7 HØYRE (H)
 8 FREMSKRITTSPARTIET (FRP)
 9 KYSTPARTIET (KP)
 10 ANDRE PARTIER/LISTER
 99 VET IKKE

SPM.58 Er det et spesielt område der du synes at regjeringen Bondevik har gjort en god jobb?

1	☐ 54	Ja		
2	☐ 43	Nei	—————→	60
8	☐ 3	VET IKKE	—————→	60

SPM.59 Hvilket område er dette?

TIL INTERVJUEREN: ÅPENT SPØRSMÅL. KRYSS AV DET SOM PASSER BEST I FORHOLD TIL I.O.s SVAR – DET ER TILLATT FOR I.O. Å NEVNE FLERE OMRÅDER. GÅ DERETTER TIL .....

- 1 SKATTEPOLITIKKEN
 2 HELSE- OG SOSIALPOLITIKKEN
 3 ELDREOMSORG
 4 MILJØVERN
 5 SAMFERDSEL
 6 FORSVAR
 7 SKOLE- OG UTDANNING (HERUNDER FORSKNING)
 8 BARNE- OG FAMILIEPOLITIKK
 9 UTENRIKSPOLITIKK
 10 ANNET.....

SPM.60 Er det et spesielt område der du synes at regjeringen Bondevik har gjort en dårlig jobb?

1	☐ 59	Ja		
2	☐ 38	Nei	—————→	62
8	☐ 3	VET IKKE	—————→	62

SPM.61 Hvilket område er dette?

TIL INTERVJUEREN: ÅPENT SPØRSMÅL. KRYSS AV DET SOM PASSER BEST I FORHOLD TIL I.O.s SVAR – DET ER TILLATT FOR I.O. Å NEVNE FLERE OMRÅDER. GÅ DERETTER TIL .....

- 1 SKATTEPOLITIKKEN
- 2 HELSE- OG SOSIALPOLITIKKEN
- 3 ELDTREOMSORG
- 4 MILJØVERN
- 5 SAMFERDSEL
- 6 FORSVAR
- 7 SKOLE- OG UTDANNING (HERUNDER FORSKNING)
- 8 BARNE- OG FAMILIEPOLITIKK
- 9 UTENRIKSPOLITIKK
- 10 ANNET.....

SPM.62 La oss tenke oss at det i morgen skulle holdes en ny folkeavstemning om norsk medlemskap i EU, ville du da stemme for eller mot?

- 1 42 VILLE STEMME FOR
- 2 48 VILLE STEMME MOT
- 3 4 VILLE IKKE STEMME
- 8 6 VET IKKE

SPM.63 Har du selv eller noen i din husstand vært arbeidsledig i løpet av de fire siste årene?

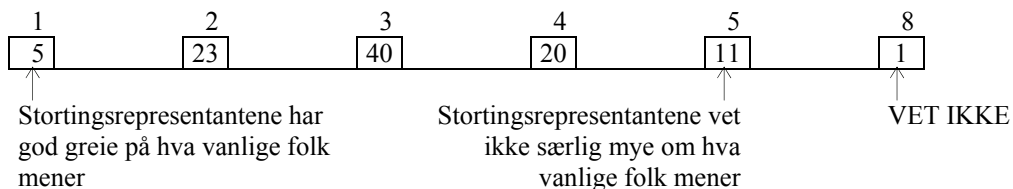
- 1 21 JA
- 2 74 NEI
- 3 5 INGEN SYSSELSATTE I HUSSTANDEN (PENSJONIST, TRYGDET) → 65
- 8 0 VET IKKE

SPM.64 Frykter du eller frykter du ikke at du selv eller noen i din husstand skal bli rammet av arbeidsledighet i de nærmeste årene framover?

- 1 20 FRYKTER ARBEIDSLEDIGHET
- 2 11 KANSKJE EN VISS MULIGHET FOR ARBEIDSLEDIGHET
- 3 68 FRYKTER IKKE ARBEIDSLEDIGHET
- 8 1 VET IKKE

SPM.65 Noen hevder at stortingsrepresentantene har god greie på hva vanlige folk mener. Andre hevder at stortingsrepresentantene ikke vet særlig mye om hva vanlige folk mener. Hvis du bruker skalaen på kortet (DER 1 BETYR AT STORTINGSREPRESENTANTENE HAR GOD GREIE PÅ HVA VANLIGE FOLK MENER OG 5 BETYR AT STORTINGSREPRESENTANTENE IKKE VET SÆRLIG MYE OM HVA VANLIGE FOLK MENER), hvor vil du plassere din mening?

VED BESØKSINTERVJU: VIS IGJEN KORT 15

SPM.66 Hvor stor forskjell synes du i alminnelighet at det er mellom partiene på Stortinget, vil du si at forskjellene er meget store, ganske store, ikke særlig store eller er forskjellene meget små?

1	6	MEGET STORE
2	40	GANSKE STORE
3	48	IKKE SÆRLIG STORE
4	5	MEGET SMÅ
8	1	VET IKKE

SPM.67 Mener du at de som styrer sløser bort en stor del av de pengene vi betaler i skatt, sløser de bort noe av dem, eller sløser de bort svært lite av pengene?

1	24	EN STOR DEL
2	57	NOE
3	17	SVÆRT LITE
8	2	VET IKKE

SPM.68 Føler du det slik at de fleste norske politikere er dyktige folk som vanligvis vet hva de foretar seg, eller tror du at mange av dem har lite kjennskap til de saker de er satt til å behandle?

1	58	DE FLESTE VET HVA DE FORETAR SEG
2	39	MANGE HAR LITE KJENNSKAP TIL SAKENE
8	3	VET IKKE

SPM.69 Mener du at de fleste av våre politikere er troverdige, at politikerne stort sett er troverdige, eller at få norske politikere er troverdige?

1	18	DE FLESTE TROVERDIGE
2	66	STORT SETT TROVERDIGE
3	15	FÅ TROVERDIGE POLITIKERE
8	1	VET IKKE

SPM.70 Jeg vil igjen lese opp en del påstander om politiske spørsmål. Kan du for hver av disse påstandene si om du er helt enig, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig?

VED BESØKSINTERVJU: VIS IGJEN KORT 1

	Helt enig 1	Nokså enig 2	BÅDE OG 3	Nokså uenig 4	Helt uenig 5	VET IKKE 8
A. Vi bør redusere den statlige kontrollen over privat næringsliv	12	28	5	36	16	3
B. Full sysselsetting kan lettere trygges hvis staten får mer innflytelse over bankenes og bedriftenes virksomhet	9	30	7	35	13	6
C. Det legges alt for liten vekt på miljøvern i dagens Norge	16	33	5	35	10	1
D. Høye inntekter burde beskattes hardere enn tilfellet er i dag.....	31	34	5	19	10	1
E. Vi bør satse på et samfunn med mer internasjonal orientering og med mindre vekt på grenser mellom folk og land	18	39	7	24	9	3
F. Vi bør satse på et samfunn der kristne verdier spiller en større rolle	13	23	6	32	25	1

G. De som sitter på Stortinget og bestemmer tar ikke mye hensyn til det vanlige folk tror og mener	12	36	7	37	7	1
H. En sterk offentlig skole er nødvendig for å sikre alle et likeverdig utdanningstilbud.....	67	25	1	5	1	1
I. Ulvebestanden i Norge bør reduseres.....	20	18	5	24	29	4
J. Globalisering er helt nødvendig for å sikre økonomisk vekst	23	47	7	14	4	5

SPM.71 Vi er interessert i hvordan folk har det økonomisk nå om dagen. Vil du si at du og din husstand har det økonomisk bedre eller dårligere enn for et år siden?

1	36	Bedre		
3	54	SAMME	—————>	74
5	9	Dårligere	—————>	73
8	1	VET IKKE	—————>	74

SPM.72 Er det mye bedre eller litt bedre?

1	20	Mye bedre	]—————>	74
2	80	Litt bedre		
8	0	VET IKKE		

SPM.73 Er det mye dårligere eller litt dårligere?

1	29	Mye dårligere
2	71	Litt dårligere
8	0	VET IKKE

SPM.74 La oss tenke framover de nærmeste årene. Tror du din økonomiske situasjon vil være omtrent som nå, vil den bli bedre enn nå, eller tror du at den vil bli verre enn nå?

1	32	Bedre enn nå
3	56	Omtrent som nå
5	11	Verre enn nå
8	1	VET IKKE

SPM.75 Hva mener du om den økonomiske situasjonen i Norge i dag? Vil du si at økonomien er svært god, god, verken god eller dårlig, dårlig eller svært dårlig?

1	54	Svært god
2	40	God
3	4	Verken god eller dårlig
4	1	Dårlig
5	0	Svært dårlig
8	1	VET IKKE

SPM.76 Vil du si at den økonomiske situasjonen her i landet i løpet av de siste 12 måneder er blitt bedre, omtrent som før eller blitt verre?

1	47	Blitt bedre		
3	48	Omtrent som før	—————>	78
5	2	Blitt verre	—————>	77B
8	3	VET IKKE	—————>	78

SPM.77A Vil du si mye bedre eller litt bedre?

1	43	Mye bedre	}	→	78
2	57	Litt bedre			
8	0	VET IKKE			

SPM.77B Vil du si mye verre eller litt verre?

1	14	Mye verre
2	83	Litt verre
8	3	VET IKKE

SPM.78 La oss tenke oss to personer A og B som diskuterer et aktuelt spørsmål. Vi har stilt opp to påstander som de to kommer med.

VED BESØKSINTERVJU: VIS KORT 16

A sier:

For å unngå stigende priser og høyere renter bør vi ikke bruke mer av oljeinntektene enn det vi gjør i dag.

B sier:

For å løse aktuelle samfunnsproblemer kan vi bruke atskillig mer av oljeinntektene enn det vi gjør i dag.

Hvem av disse to er du mest enig med?

1	33	MEST ENIG MED A
2	10	ENIG MED BÅDE A OG B/KAN IKKE BESTEMME SEG
3	56	MEST ENIG MED B
8	1	VET IKKE

SPM.79 Man diskuterer også større valgfrihet for borgerne, f.eks. mellom offentlige og private leverandører av serviceoppgaver, eller mellom forskjellige offentlige institusjoner.

VED BESØKSINTERVJU: VIS KORT 17

A sier:

Det bør i vesentlig større grad enn nå innføres valgfrihet i den offentlige sektor.

B sier:

Valgfriheten for borgerne er tilstrekkelig i dag.

Hvem av disse to er du mest enig med?

1	48	MEST ENIG MED A
2	9	ENIG MED BÅDE A OG B/KAN IKKE BESTEMME SEG
3	41	MEST ENIG MED B
8	2	VET IKKE

SPM.80 Så et spørsmål om samfunnets sosiale utgifter.

VED BESØKSINTERVJU: VIS KORT 18

A sier:

Vi har gått for langt med sosiale reformer her i landet. Folk burde i større grad enn nå klare seg uten sosiale trygder og bidrag fra samfunnet.

B sier:

De sosiale reformer som har blitt gjennomført bør opprettholdes i minst samme omfang som nå.

Hvem av disse to er du mest enig med?

1	11	MEST ENIG MED A
2	8	ENIG MED BÅDE A OG B/KAN IKKE BESTEMME SEG
3	79	MEST ENIG MED B
8	2	VET IKKE

SPM.81 Mener du at våre trygder misbrukes i stor grad, at de misbrukes en del, eller at de misbrukes svært lite?

1	15	MISBRUKES I STOR GRAD
2	67	MISBRUKES EN DEL
3	17	MISBRUKES SVÆRT LITE
8	1	VET IKKE

SPM.82 Stemte du ved valget i høst?

1	90	JA	—————→	84
2	10	NEI		
8	0	VET IKKE	—————→	91

SPM.83A Hvorfor stemte du ikke ved valget?

SPESIFISER: ..... —————→ 91

TIL DE SOM IKKE HAR STEMTE I SPM82

SPM.83B Hvis det å stemme hadde vært påbudt i Norge, hvilket parti eller partier ville du da ha stemt på?

1	0	RØD VALGALLIANSE (RV)
2	11	SOSIALISTISK VENSTREPARTI (SV)
3	32	DET NORSKE ARBEIDERPARTI (DNA)
4	3	VENSTRE (V)
5	4	KRISTELIG FOLKEPARTI (KRF)
6	6	SENERPARTIET (SP)
7	8	HØYRE (H)
8	25	FREMSKRITTSPARTIET (FRP)
9	0	KYSTPARTIET (KP)
10	0	ANDRE PARTIER/LISTER, SPESIFISER: .....
20	5	STEMME BLANKT
30		VIL IKKE SVARE
99	6	VET IKKE

SPM.84 Hvilket parti eller hvilken liste stemte du på?

1	1	RØD VALGALLIANSE (RV)
2	10	SOSIALISTISK VENSTREPARTI (SV)
3	33	DET NORSKE ARBEIDERPARTI (DNA)
4	6	VENSTRE (V)
5	5	KRISTELIG FOLKEPARTI (KRF)
6	8	SENERPARTIET (SP)
7	16	HØYRE (H)
8	18	FREMSKRITTSPARTIET (FRP)
9	1	KYSTPARTIET (KP)
10	0	ANDRE PARTIER/LISTER, SPESIFISER: .....
20	0	STEMTE BLANKT
30	2	VIL IKKE SVARE
99	0	VET IKKE

SPM.85 Var det noen andre partier du også vurderte å stemme på?

1	65	JA		
2	35	NEI	—————→	87
8	0	VET IKKE	—————→	87

SPM.86 Hvilket parti eller hvilke partier var dette ?

TIL INTERVJUEREN: FLERE KRYSS ER MULIG

1	☐	RØD VALGALLIANSE (RV)
2	☐	SOSIALISTISK VENSTREPARTI (SV)
3	☐	DET NORSKE ARBEIDERPARTI (DNA)
4	☐	VENSTRE (V)
5	☐	KRISTELIG FOLKEPARTI (KrF)
6	☐	SENERPARTIET (SP)
7	☐	HØYRE (H)
8	☐	FREMSKRITTSPARTIET (FRP)
9	☐	KYSTPARTIET (KP)
10	☐	ANDRE PARTIER/ LISTER SPESIFISER: .....
12	☐	INGEN PARTIER
99	☐	VET IKKE

SPM.87 Benyttet du deg av muligheten til å forhåndsstemme, eller stemte du i et vanlig valglokale?

1	17	FORHÅNDSSTEMTE
2	83	STEMTE I ET VANLIG VALGLOKALE
8	0	VET IKKE

SPM.88 Noen sier det var svært lett å bestemme seg ved dette valget, mens andre synes det var svært vanskelig. Hvordan var det med deg, synes du det var ...

1	37	svært lett
2	33	nokså lett
3	21	nokså vanskelig
4	9	svært vanskelig?
8	0	VET IKKE

SPM.89 Når bestemte du deg for å stemme på det partiet du valgte – var det lenge før valgkampen begynte, var det en gang under valgkampen, like før valgdagen, eller var det på selve valgdagen?

1	44	LENGE FØR VALGKAMPEN BEGYNTE	—————▶	91
2	24	UNDER VALGKAMPEN	—————▶	91
3	21	LIKE FØR VALGDAGEN		
4	11	PÅ SELVE VALGDAGEN		
8	0	VET IKKE	—————▶	91

SPM.90 Var det en spesiell grunn til at du ventet med å bestemme deg?

1	47	JA, SPESIFISER.....
2	53	NEI
8	0	VET IKKE

SPM.91 Og så til forrige Stortingsvalg. Hvordan stemte du ved Stortingsvalget i 2001?

1	1	RØD VALGALLIANSE (RV)
2	10	SOSIALISTISK VENSTREPARTI (SV)
3	23	DEN NORSKE ARBEIDERPARTIET (DNA)
4	4	VENSTRE (V)
5	8	KRISTELIG FOLKEPARTI (KRF)
6	5	SENERPARTIET (SP)
7	18	HØYRE (H)
8	11	FREMSKRITTSPARTIET (FRP)
9	0	KYSTPARTIET (KP)
10	1	ANDRE PARTIER/LISTER, SPESIFISER: .....
40	6	HADDE IKKE STEMMERETT
50	2	HADDE IKKE ANLEDNING TIL Å STEMME, F.EKS BORTREIST
60	7	STEMTE IKKE AV ANDRE GRUNNER
70	0	STEMTE BLANKT
80	2	VIL IKKE SVARE
99	2	VET IKKE

SPM.92 La oss tenke oss at to personer diskuterer spørsmålet om store pengegaver til politiske partier fra organisasjoner og privatpersoner.

VED BESØKSINTERVJU: VIS KORT 19

A sier:

Økonomisk støtte gir organisasjoner og privatpersoner for stor makt over partienes politikk.

B sier:

Det bør være en selvsagt rett for organisasjoner og privatpersoner å gi pengegaver til partier som deler deres syn og fremmer deres interesser.

Hvem av disse to er du mest enig med?

1	47	MEST ENIG MED A
2	10	ENIG MED BÅDE A OG B/KAN IKKE BESTEMME SEG
3	40	MEST ENIG MED B
8	3	VET IKKE

SPM.94 Kunne du tenke deg å stemme via internett i stedet for i valglokalet, dersom dette hadde vært mulig?

1	67	Ja	—————→	BAK.1
2	32	Nei		
8	1	VET IKKE	—————→	BAK.1

SPM. 95 Hvorfor ønsker du ikke å stemme via internett? (FLERE SVAR ER MULIG)

	____	SVAR 1.....
	____	SVAR 2.....
	____	SVAR 3.....
8	____	VET IKKE

BAKGRUNNSOPPLYSNINGER

Til slutt har vi noen spørsmål som skal gi bakgrunnsopplysninger for undersøkelsen.

BAK.1 Hva er din nåværende ekteskapelige status? Er du ...

1	51	gift/REGISTRERT PARTNER
2	17	Samboende
3	19	Ugift
4	4	enke/enkemann
5	8	separert/skilt
8	1	VET IKKE

BAK.2 Har du hjemmeboende barn under 16 år, og i tilfelle hvor mange?

HVIS IO IKKE HAR HJEMMEBOENDE BARN UNDER 16 ÅR, SKRIV 00 I BOKSEN UNDER.

ANTALL BARN

BAK.3 Har du for tiden noe inntektsgivende arbeid? Arbeid på en time eller mer pr. uke skal regnes med. SOM INNTEKTSGIVENDE ARBEID REGNER VI OGSÅ ARBEID SOM FAMILIEMEDLEM UTEN FAST AVTALT LØNN PÅ GÅRDSBRUK, I FORRETNING OG FAMILIEBEDRIFT ELLERS.

1	72	JA	
2	27	NEI	—————→ BAK.5A
8	1	VET IKKE	

BAK.4 Hvor mange timer pr. uke har du vanligvis inntektsgivende arbeid? Regn også med betalte overtidstimer og ekstraarbeid hjemme.

HVIS IO HAR STERKT VARIERENDE ARBEIDSTID PR. UKE, FØR OPP ET ANSLAG PÅ GJENNOMSNITTLIG ARBEIDSTID PR. UKE. HVIS IO SVARER VET IKKE SPØR OM IO ALLIKEVEL KAN SI OM HAN/HUN ARBEIDER MINST 10 TIMER I UKA

44	TIMER PR. UKE		10 TIMER ELLER MER
			UNDER 10 TIMER

BAK.5A Betrakter du deg hovedsakelig som:

67	Yrkesaktiv		
8	Student eller skoleelev	—————→	BAK.14/18
19	Alderspensionist, førtidspensionist eller uføretrygdet	—————→	BAK.8
2	Hjemmearbeidende	—————→	BAK.8
2	Arbeidsledig	—————→	BAK.8
0	Vernepliktig	—————→	BAK.8
2	Annet	—————→	BAK.5_ANNET

BAK.5 - ANNET Hva er din viktigste kilde til livsopphold?
SPESIFISER .....

BAK.5C Har du oppgaver som i stor grad går ut på å lede andre medarbeideres arbeid?

1	39	JA
2	61	NEI
8	0	VET IKKE

BAK.5D Hva er hovedyrket ditt? .....

 YRKESKODE

BAK.5E Er dette en overordnet stilling?

1	37	JA, OVERORDNET STILLING
2	63	NEI
8	0	VET IKKE

BAK.6 Arbeider du i ditt hovedyrke som ansatt, som selvstendig med leid hjelp, som selvstendig uten leid hjelp, eller som familiemedlem uten fast lønn?

1	89	Ansatt	
2	6	Selvstendig med leid hjelp	—————→ BAK.14/18
3	5	Selvstendig uten leid hjelp	—————→ BAK.14/18
4	0	Familiemedlem	
8	0	VET IKKE	—————→ BAK.14/18

BAK.7 Er den virksomheten du arbeider i et personlig eid firma, et aksjeselskap, en organisasjon, kommunal, fylkeskommunal eller statlig virksomhet?

1	5	Personlig eid firma
2	51	Aksjeselskap
3	6	Organisasjon/STIFTELSE
4	19	Kommunal virksomhet
5	3	Fylkeskommunal virksomhet
6	16	Statlig virksomhet
8	0	VET IKKE

BAK 8A STILLES TIL PERSONER SOM IKKE REGNER SEG SOM YRKESAKTIVE ELLER IKKE ER STUDENTER/SKOLEELEV

BAK.8A Hadde du selv inntektsgivende arbeid inntil det tidspunkt da du begynte å motta pensjon/trygd?

1	84	JA		
2	16	NEI	—————>	BAK.14/18
8	0	VET IKKE	—————>	BAK.14/18

BAK.8B Har du hatt inntektsgivende arbeid tidligere?

1	87	JA		
2	13	NEI	—————>	BAK.14/18
8	0	VET IKKE	—————>	BAK.14/18

BAK.9B Hadde du oppgaver som i stor grad gikk ut på å lede andre medarbeideres arbeid?

1	40	JA
2	60	NEI
8	0	VET IKKE

BAK.9C Hva var ditt siste hovedyrke?

YRKESKODE

BAK.10 Hvor mange timer arbeidet du vanligvis pr. uke i dette yrket?

HVIS IO HADDE STERKT VARIERENDE ARBEIDSTID PR. UKE, FØR OPP ET ANSLAG PÅ GJENNOMSNIITTLIG ARBEIDSTID PR. UKE

TIMER PR. UKE

BAK.11 Arbeidet du i ditt hovedyrke som ansatt, som selvstendig med leid hjelp eller som selvstendig uten leid hjelp?

1	88	Ansatt		
2	7	Selvstendig med leid hjelp	—————>	BAK.14/18
3	5	Selvstendig uten leid hjelp	—————>	BAK.14/18
8	0	VET IKKE	—————>	BAK.14/18

BAK.12 Vil du si at dette er/var en overordnet stilling?

1	30	JA
2	70	NEI
8	0	VET IKKE

BAK.13 Var den virksomheten du arbeidet i et personlig eid firma, et aksjeselskap, en organisasjon, kommunal, fylkeskommunal eller statlig virksomhet

1	11	Personlig eid firma
2	39	Aksjeselskap
3	4	Organisasjon /STIFTELSE
4	22	Kommunal virksomhet
5	6	Fylkeskommunal virksomhet
6	18	Statlig virksomhet
8	0	VET IKKE

HVIS IO ER GIFT ELLER SAMBOER STILLES SPØRSMÅLENE 14 TIL 17, ELLERS HOPPE DET TIL BAK.18

BAK.14 Har din ektefelle/samboer for tiden noe inntektsgivende arbeid? SOM INNTEKTSGIVENDE ARBEID REGNER VI OGSÅ ARBEID SOM FAMILIEMEDLEM UTEN FAST AVTALT LØNN PÅ GÅRDSBRUK, I FORRETNING OG I FAMILIEBEDRIFT ELLERS. ARBEID PÅ EN TIME ELLER MER PR. UKE SKAL REGNES MED.

1	71	J A	→	BAK.16A
2	29	NEI		
8	0	VET IKKE		

BAK.15A Hva er din ektefelles/samboers viktigste gjøremål eller kilde til livsopphold?

1	9	STUDENT, SKOLEELEV	] →	BAK.18
2	15	HJEMMEARBEIDENDE		
3	40	ALDERSPENSJONIST		
4	5	ARBEIDSLEDIG		
5	28	FØRTIDSPENSJONIST, ARBEIDSUFØR		
6	0	VERNEPLIKTIG	] →	BAK.18
7	3	ANNET		

BAK.15B Hadde din ektefelle/samboer inntektsgivende arbeid inntil det tidspunkt da han/hun begynte å motta pensjon/trygd?

1	87	J A		
2	13	NEI	→	18
8	0	VET IKKE	→	18

BAK.16B Har/hadde han/hun oppgaver som i stor grad går/gikk ut på å lede andre medarbeideres arbeid?

1	35	J A
2	65	NEI
8	0	VET IKKE

BAK.16C Hva er/var din ektefelle/samboers hovedyrke?

YRKESKODE

BAK.16D Vil du si at stillingen din ektefelle/samboer har/hadde i dette hovedyrket er/var en overordnet stilling?

1	34	J A, OVERORDNET STILLING
2	66	NEI
8	0	VET IKKE

BAK.17 Er/var denne virksomheten et personlig eid firma, et aksjeselskap, en organisasjon, kommunal, fylkeskommunal eller statlig virksomhet

1	17	Personlig eid firma
2	42	Aksjeselskap
3	5	Organisasjon /STIFTELSE
4	19	Kommunal virksomhet
5	4	Fylkeskommunal virksomhet
6	13	Statlig virksomhet
8	0	VET IKKE

BAK.18 Er du medlem av noen faglig organisasjon eller organisasjon for arbeidsgivere eller annen yrkessammenslutning?

1	49	JA		
2	51	NEI	→	21
8	0	VET IKKE	→	21

BAK.19 Hvilken hovedsammenslutning tilhører organisasjonen?

1	47	LANDSORGANISASJONEN (LO/FAGBEVEGELSEN)
2	13	YRKESORGANISASJONENES SENTRALFORBUND (YS)
3	5	HOVEDORGANISASJONEN FOR UNIVERSITETS- OG HØYSKOLEUTDANNEDE (UNIO)
4	3	NORGES BONDELAG
5	0	NORSK BONDE- OG SMÅBRUKARLAG
6	0	NORGES FISKARLAG
7	2	NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON (NHO)
8	12	AKADEMIKERNE
9	16	ANDRE, SPESIFISER: .....
99	2	VET IKKE

BAK.20 Er du aktivt medlem av denne organisasjonen? Med aktivt medlem mener jeg at man deltar på de fleste møtene organisasjonen holder.

1	23	JA, AKTIV
2	77	NEI, IKKE AKTIV
8	0	VET IKKE

BAK.21 Hvilken målform liker du å bruke når du skriver, bokmål eller nynorsk?

1	91	Bokmål/RIKSMÅL
2	9	Nynorsk/LANDSMÅL
8	0	VET IKKE

BAK.22 Hvor interessert er du i språkspørsmålet? Er du ...
MED SPRÅKSPØRSMÅLET MENES DEBATTEN OM FORHOLDET MELLOM BOKMÅL OG NYNORSK

1	13	meget interessert
2	34	nokså interessert
3	53	lite interessert?
8	0	VET IKKE

BAK.23 Regner du deg som avholdsmann (-kvinne) eller smaker du alkohol fra tid til annen?

1	7	Avholdsmann (-kvinne)
2	7	IKKE AVHOLD, MEN MÅTEHOLD (BARE HVIS IO SELV UTTRYKKER DET)
3	85	Smaker alkohol
8	1	VET IKKE

BAK.24 Hvor interessert er du i avholdssaken, vil du si at du er ...

1	4	meget interessert
2	22	nokså interessert
3	73	ikke særlig interessert?
8	1	VET IKKE

BAK.25 Er du medlem av noen religiøs eller kristelig forening eller organisasjon?

1	11	JA
5	88	NEI
8	1	VET IKKE

BAK.26 Hvor mange ganger i løpet av den siste måneden har du ...

	ANTALL
A. vært til stede ved gudstjenester i kirken?	27
B. vært til stede på andre religiøse møter?	22
C. hørt på andakter og gudstjenester i radio og fjernsyn? ...	1,68

BAK.27 Hvilken allmennutdanning har du fullført?

MERK BARE AV FOR HØYESTE FULLFØRTE ALMENNUTDANNING. YRKESFAGLIG VIDEREGÅENDE SKOLE TAS IKKE MED HER, MEN I SPM. BAK.28.

1	7	7-ÅRIG FOLKESKOLE ELLER KORTERE	
2	4	1-ÅRIG FRAMHALDSSKOLE ELLER FORTSETTELSESSKOLE	
3	2	2-ÅRIG FRAMHALDSSKOLE ELLER FORTSETTELSESSKOLE	
4	18	9- ELLER 10-ÅRIG GRUNNSKOLE	
5	2	FOLKEHØGSKOLE, 1.ÅRS KURS	
6	9	REAL- ELLER MIDDELSKOLE, GRUNNSKOLENS 10.ÅR	
7	1	FOLKEHØGSKOLE, 2. ÅRS KURS	
8	56	EKSAMEN ARTIUM, ØKONOMISK GYMNAS ELLER 3-ÅRIG VIDEREGÅENDE SKOLE MED STUDIEKOMPETANSE	
9	0	INGEN UTDANNING	BAK.31
99	1	VET IKKE	BAK.31

BAK.28 Har du fullført annen utdanning hvor skolegangen eller studiene normalt varer minst 4-5 måneder på heltid? LÆRE- ELLER PRAKSISTID TAS IKKE MED HER

1	70	JA	
2	30	NEI	BAK.31
99	0	VET IKKE	BAK.31

BAK.29 Hvor lang normal varighet har denne utdanningen? ER DET FLERE, TA DEN SOM HAR LENGST VARIGHET.

ÅR   MÅNEDER

BAK.30 Er noe av dette på universitets- eller høgsolenivå?

1	54	JA, ALT
2	4	JA, NOE
3	42	NEI
	____	ÅR ____ MÅNEDER

BAK. 31 Hvor stor var husholdningens samlede brutto inntekt i 2004? Med brutto inntekt mener vi samlet inntekt før eventuelle fradragposter og skatt. Rund av til nærmeste 1.000 kroner.

HAR IO PROBLEMER MED Å SVARE, BE OM SVAR I NÆRMESTE 10.000 KRONER. HVIS INGEN INNTEKT, MARKER MED 0. NB: FOR EKTEFELLER/SAMBOERE SKAL SUMMEN AV INNTEKTENE OPPGIS. HVIS IO IKKE HAR EGEN INNTEKT, OPPGIS EKTEFELLENS/SAMBORENE'S INNTEKT.

KRONER

VIL IKKE SVARE

Informasjonsbrev

Seksjon for Intervjuundersøkelser
Oslo, september 2005
Saksbehandlere: Maria Høstmark
Telefon 800 83 028

P

Valgundersøkelsen 2005

Kort tid etter årets stortingsvalg vil en intervjuer fra Statistisk sentralbyrå (SSB) kontakte deg. Intervjueren vil da gjerne avtale et intervju i forbindelse med årets Valgundersøkelse. Enten du stemmer ved valget eller ikke, håper vi at du vil benytte denne anledningen til å si din mening om valgkampen, politikerne og hvilke saker som var viktigst for deg.

SSB gjennomfører undersøkelsen på oppdrag fra Institutt for samfunnsforskning (ISF). Professor Henry Valen og forskningsleder Bernt Aardal er faglig ansvarlige for undersøkelsen. Hensikten er å finne ut mer om hvilke saker som ble avgjørende for valget, og hva som avgjorde om folk stemte eller ikke. I rapportene fra undersøkelsen vil det ikke være mulig å tilbakeføre opplysningene til enkeltpersoner.

Du er en av 3 000 som er trukket ut fra Folkeregisteret til å delta, og vi kan ikke erstatte deg med en annen. **Alle som deltar er med i trekningen av et gavekort på kr 10 000,- og fem gavekort til en verdi av 1 000,-.** Deltakelsen er frivillig, men din deltakelse vil være med på å sikre gode og pålitelige resultater. Du kan når som helst trekke deg fra undersøkelsen og kreve opplysningene slettet. **Alle som arbeider i SSB og ISF har taushetsplikt.** Undersøkelsen gjennomføres etter lovpålagte regler og SSB er underlagt kontroll både fra Datatilsynet og vårt eget personvernombud. Det vil aldri bli kjent utenfor SSB og ISF hva enkeltpersoner har svart på undersøkelsen. For å få best mulig utbytte av informasjonen som samles inn, vil vi hente opplysninger fra kommunenes manntall. For deg som var med på valgundersøkelsen i 2001, vil vi også kople på opplysninger fra den gang. Innen utgangen av 2007 vil vi anonymisere datamaterialet slik at identifisering av den enkelte ikke er mulig. ISF vil bare motta aidentifiserte resultater der alle navn og adresser er fjernet, og skal anonymisere materialet innen 31.12.2007. Et helt anonymt datamateriale vil gjøres tilgjengelig for internasjonal forskning.

Har du spørsmål om undersøkelsen kan du ringe oss gratis på telefon **800 83 028**, eller sende en e-post til **valg2005@ssb.no**. Spørsmål vedrørende personvern kan rettes til SSB sitt personvernombud, tel 21 09 00 00 eller e-post personvernombud@ssb.no.

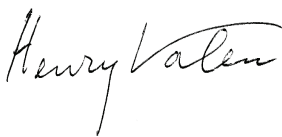
Med vennlig hilsen

Statistisk sentralbyrå

Institutt for samfunnsforskning

Øystein Olsen
adm.direktør

Henry Valen
professor

Bernt Aardal
forskningsleder

Seksjon for Intervjuundersøkingar
Oslo, september 2005
Saksbehandlar: Maria Høstmark
Telefon 800 83 028

P

Valundersøkinga 2005

Kort tid etter stortingsvalet i år vil du bli kontakta av ein intervjuar frå Statistisk sentralbyrå (SSB). Intervjuaren vil då gjerne avtale eit intervju i samband med Valundersøkinga i år. Anten du stemmer ved valet eller ikkje, vonar vi at du nyttar dette høvet til å seie di meining om valkampen, politikarane og kva for saker som var viktigast for deg.

SSB gjennomfører undersøkinga på oppdrag frå Institutt for samfunnsforskning (ISF). Professor Henry Valen og forskingsleiar Bernt Aardal er fagleg ansvarlege for undersøkinga. Føremålet er å finne ut meir om kva for saker som vart avgjerande for valet, og kva som avgjorde om folk stemte eller ikkje. I rapportane frå undersøkinga vil det ikkje være mulig å tilbakeføre opplysningane til enkeltpersonar.

Du er ein av 3 000 som er trekte ut frå Folkeregisteret til å delta, og vi kan ikkje erstatte deg med ein annan. **Alle som blir intervjuar er med i trekkinga av eit gåvekort til ein verdi av kr 10 000,- og fem gåvekort til ein verdi av kr 1 000,-.** Deltakinga er frivillig, men di deltaking vil være med på å sikre gode og pålitelege resultat. Du kan når som helst trekke deg frå undersøkinga og krevje opplysningane sletta.

Alle som arbeider i SSB og ISF har teieplikt. Undersøkinga blir gjennomført etter lovpålagde reglar og SSB er underordna kontroll både frå Datatilsynet og vårt eige personvernombod. Det vil aldri bli kjent utanfor SSB og ISF kva enkeltpersonar har svart på undersøkinga. For å få betre utbytte av informasjonen vi samlar inn, vil vi hente opplysningar frå kommunane sine manntal. For deg som var med på Valundersøkinga i 2001, vil vi òg kople på opplysningar frå den gongen. Innan utgangen av 2007 vil vi anonymisere datamaterialet slik at identifisering av den enkelte ikkje er mogeleg. ISF vil berre få aidentifiserte resultat der alle namn og adresser er fjerna, og skal anonymisere materialet innan 31.12.2007. Et heilt anonymt datamateriale vil gjerast tilgjengelig for internasjonal forskning.

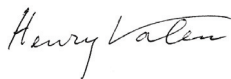
Har du spørsmål om undersøkinga kan du ringe oss gratis på telefonnummer **800 83 028**, eller sende ein e-post til **valg2005@ssb.no**. Spørsmål som gjeld personvern kan rettast til personvernombodet i SSB, tlf. 21 09 00 00 eller e-post: personvernombud@ssb.no.

Med venleg helsing
Statistisk sentralbyrå

Institutt for samfunnsforskning

Øystein Olsen
adm.direktør

Henry Valen
professor

Bernt Aardal
forskningsleiar

Seksjon for Intervjuundersøkelser
Oslo, september 2005
Saksbehandlere: Maria Høstmark
Telefon 800 83 028

T

Valgundersøkelsen 2005

Kort tid etter årets stortingsvalg vil en intervjuer fra Statistisk sentralbyrå (SSB) kontakte deg. Intervjueren vil da gjerne avtale et intervju i forbindelse med årets Valgundersøkelse. Enten du stemmer ved valget eller ikke, håper vi at du vil benytte denne anledningen til å si din mening om valgkampen, politikerne og hvilke saker som var viktigst for deg.

SSB gjennomfører undersøkelsen på oppdrag fra Institutt for samfunnsforskning (ISF). Professor Henry Valen og forskningsleder Bernt Aardal er faglig ansvarlige for undersøkelsen. Hensikten er å finne ut mer om hvilke saker som ble avgjørende for valget, og hva som avgjorde om folk stemte eller ikke. I rapportene fra undersøkelsen vil det ikke være mulig å tilbakeføre opplysningene til enkeltpersoner.

Du er en av 3 000 som er trukket ut fra Folkeregisteret til å delta, og vi kan ikke erstatte deg med en annen. **Alle som deltar er med i trekningen av et gavekort på kr 10 000,- og fem gavekort til en verdi av 1 000,-.** Deltakelsen er frivillig, men din deltakelse vil være med på å sikre gode og pålitelige resultater. Du kan når som helst trekke deg fra undersøkelsen og kreve opplysningene slettet.

Alle som arbeider i SSB og ISF har taushetsplikt. Undersøkelsen gjennomføres etter lovpålagte regler og SSB er underlagt kontroll både fra Datatilsynet og vårt eget personvernombud. Det vil aldri bli kjent utenfor SSB og ISF hva enkeltpersoner har svart på undersøkelsen. For å få best mulig utbytte av informasjonen som samles inn, vil vi hente opplysninger fra kommunenes manntall. Innen utgangen av juni 2006 vil vi fjerne alle navn og adresser fra datamaterialet og erstatte fødselsnummeret med et kodenummer. Fordi vi ønsker å kontakte deg igjen ved neste stortingsvalg oppbevarer vi fødselsnummeret ditt, men helt atskilt fra svarene du har gitt. Innen utgangen av 2010 vil vi anonymisere datamaterialet slik at identifisering av den enkelte ikke er mulig. ISF vil bare motta avidentifiserte resultater der alle navn og adresser er fjernet, og skal anonymisere materialet innen 31.12.2007. Et helt anonymt datamateriale vil gjøres tilgjengelig for internasjonal forskning.

Har du spørsmål om undersøkelsen kan du ringe oss gratis på telefon **800 83 028**, eller sende en e-post til **valg2005@ssb.no**. Spørsmål vedrørende personvern kan rettes til SSB sitt personvernombud, tel 21 09 00 00 eller e-post personvernombud@ssb.no.

Med vennlig hilsen
Statistisk sentralbyrå

Øystein Olsen
adm.direktør

Institutt for samfunnsforskning

Henry Valen
professor

Bernt Aardal
forskningsleder

Seksjon for Intervjuundersøkingar
Oslo, september 2005
Saksbehandlar: Maria Høstmark
Telefon 800 83 028

T

Valundersøkinga 2005

Kort tid etter stortingsvalet i år vil du bli kontakta av ein intervjuar frå Statistisk sentralbyrå (SSB). Intervjuaren vil då gjerne avtale eit intervju i samband med Valundersøkinga i år. Anten du stemmer ved valet eller ikkje, vonar vi at du nyttar dette høvet til å seie di meining om valkampen, politikarane og kva for saker som var viktigast for deg.

SSB gjennomfører undersøkinga på oppdrag frå Institutt for samfunnsforskning (ISF). Professor Henry Valen og forskingsleiar Bernt Aardal er fagleg ansvarlege for undersøkinga. Føremålet er å finne ut meir om kva for saker som vart avgjerande for valet, og kva som avgjorde om folk stemte eller ikkje. I rapportane frå undersøkinga vil det ikkje være mulig å tilbakeføre opplysningane til enkeltpersonar.

Du er ein av 3 000 som er trekte ut frå Folkeregisteret til å delta, og vi kan ikkje erstatte deg med ein annan. **Alle som blir intervjuet er med i trekkinga av eit gavekort til ein verdi av kr 10 000,- og fem gavekort til ein verdi av kr 1 000,-.** Deltakinga er frivillig, men di deltaking vil være med på å sikre gode og pålitelege resultat. Du kan når som helst trekke deg frå undersøkinga og krevje opplysningane sletta.

Alle som arbeider i SSB og ISF har teieplikt. Undersøkinga blir gjennomført etter lovpålagde reglar og SSB er underordna kontroll både frå Datatilsynet og vårt eige personvernombod. Det vil aldri bli kjent utanfor SSB og ISF kva enkeltpersonar har svart på undersøkinga. For å få betre utbytte av informasjonen vi samlar inn, vil vi hente opplysningar frå kommunane sine manntal. Innan utgangen av juni 2006 vil vi fjerne alle namn og adresser frå datamaterialet og erstatte fødselsnummeret med eit kodenummer. Fordi vi ønskjer å kontakte deg igjen ved neste stortingsval oppbevarer vi fødselsnummeret ditt, men då heilt avskilt frå svarea du har gitt. Innan utgangen av 2010 vil vi anonymisere datamaterialet slik at identifisering av den enkelte ikkje er mogeleg. ISF vil berre få tilgang til aidentifiserte resultat der alle namn og adresser er fjerna, og skal anonymisere materialet innan 31.12.2007. Et heilt anonymt datamateriale vil gjerast tilgjengelig for internasjonal forskning.

Har du spørsmål om undersøkinga kan du ringe oss gratis på telefonnummer **800 83 028**, eller sende ein e-post til **valg2005@ssb.no**. Spørsmål som gjeld personvern kan rettast til personvernombodet i SSB, tlf. 21 09 00 00 eller e-post: personvernombud@ssb.no.

Med venleg helsing
Statistisk sentralbyrå

Institutt for samfunnsforskning

Øystein Olsen
adm.direktør

Henry Valen
professor

Bernt Aardal
forskningsleiar

Seksjon for intervjuundersøkelser

Saksbehandlere: Maria Høstmark

Tlf: 800 83 028 (gratis)

Valgundersøkelsen 2005

Vi har tidligere kontaktet deg om deltakelse i valgundersøkelsen. Fordi det er svært viktig for oss at alle som er trukket ut blir med, tillater vi oss å kontakte deg igjen. Vi håper at tidspunktet passer deg bedre nå, og at du derfor blir med når vår intervjuer, xxx kontakter deg om et par dager. Intervjuet kan gjennomføres på telefon.

Dere som er trukket ut til å delta i undersøkelsen gir et bilde av befolkningen i Norge. Da er det viktig at vi får med like mange menn og kvinner, at alle aldersgrupper er godt representert, og at vi får med folk fra alle deler av landet. Dersom mange i enkelte av disse gruppene ikke blir med, vil resultatene kunne gi en feil framstilling av hvilke saker folk er opptatt av og hvilke partier og politikere folk sympatiserer med. **Vi har ikke muligheten til å erstatte deg med en annen.**

Valgundersøkelsene har som formål å samle inn viktig informasjon om norske valg og norske velgere. Svarene vi får gir oss økt kunnskap om hvilke saker folk rundt omkring i landet er mest opptatt av. De sier også noe om hvilke saker som avgjør hvilke partier folk stemmer på, og hvorfor noen velger å ikke stemme. I etterkant av undersøkelsen vil alle som deltar få tilsendt en kort rapport som viser de viktigste resultatene fra undersøkelsen. I tillegg vil resultatene bli offentliggjort gjennom aviser og fjernsyn, og de vil finnes i lærebøker.

Vi gjentar at det er frivillig å være med, men håper likevel at du har lyst til å være med og benytte anledningen til å si hva du er opptatt av. Dersom du har spørsmål om undersøkelsen kan du ringe oss gratis på telefonnummer 800 83 028, eller spørre intervjueren som kontakter deg. Vi minner også om at alle som deltar i undersøkelsen er med i trekningen av et gavekort til en verdi av 10 000 kroner, og fem gavekort til en verdi av 1 000 kroner.

Med vennlig hilsen

Ole Sandvik
Seksjonssjef

Maria Høstmark
planlegger

Informasjonsbrosjyrer

Y-05

Statistisk sentralbyrå

Statistisk sentralbyrå er Norges sentrale organ for utarbeiding og spredning av statistikk. Gjennom innsamling og formidling av statistikk og analyser, bidrar Statistisk sentralbyrå til at offentlig planlegging, samfunnsstyring og forskning er basert på et best mulig faktagrunnlag. Vi gjennomfører faste intervjuundersøkelser om levekår, forbruk, arbeidskraft og tidsbruk.

Statistisk sentralbyrå
Seksjon for intervjuundersøkelser
Kongens gate 7
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo

www.ssb.no
Telefon: 21 09 46 67
Telefaks: 21 09 49 89

Institutt for samfunnsforskning

Forskningsleder Bernt Aardal og professor Henry Valen ved Institutt for samfunnsforskning, er ansvarlige for undersøkelsen. De har skrevet en rekke bøker og artikler på bakgrunn av Valgundersøkelsene. Den siste boken, "I valgkampens hete" av Bernt Aardal mfl. utkom i 2004 (Universitetsforlaget).

Forskningsleder Bernt Aardal og professor Henry Valen

Institutt for samfunnsforskning ble dannet i 1950 og er et av Norges mest fremtredende samfunnsvitenskapelige forskningsmiljøer.

Institutt for samfunnsforskning
Postboks 3233 Elisenberg
0208 Oslo

Web: www.samfunnsforskning.no
Telefon: 23 08 61 00
Telefaks: 23 08 61 01

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Statistics Norway

Statistisk sentralbyrå

Foto: Siri Boquist

Valgundersøkelsen 2005

Nå kan du være med på å øke kunnskapen om norsk politikk ved å delta i Valgundersøkelsen 2005.

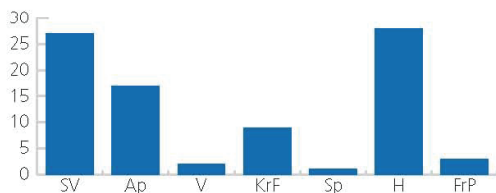
Ta godt imot intervjueren fra Statistisk sentralbyrå som om kort tid vil ringe deg! Alle som blir intervjuet er med i trekningen av et gavekort til en verdi av kr 10 000,- og fem gavekort til en verdi av kr 1000,-.

Valgundersøkelsene

Valgundersøkelser har blitt gjennomført i Norge siden stortingsvalget i 1957. Undersøkelsene er partipolitisk nøytrale og er blant de viktigste kunnskapskildene vi har om norsk politikk og demokrati. Formålet med Valgundersøkelsen 2005 er å se på utviklingen i forhold til tidligere valg og rette søkelyset mot aktuelle tendenser i norsk politikk. Ved hjelp av Valgundersøkelsene kan vi studere hvilke meninger nordmenn har om politiske spørsmål og hvorfor vi stemmer som vi gjør. Under kan du se noe av det man kunne finne ut ved hjelp av den forrige Valgundersøkelsen i 2001:

Hvilke partier har best skole- og utdanningspolitikk?

Kilde: Valgundersøkelsene

Slik gjennomføres Valgundersøkelsen

Til undersøkelsen blir det trukket et utvalg på 3000 personer med stemmerett. Halvparten av utvalget var også med i Valgundersøkelsen i 2001.

Takk til dere som var med sist!

Vi ønsker at dere blir med også denne gangen, slik at vi for eksempel kan se om bestemte grupper i befolkningen har skiftet parti og hvilke partier som mister velgere til andre partier.

Statistisk sentralbyrå har et eget intervjukorps med lang erfaring med valgundersøkelser. Intervjuerne vil ta kontakt med alle som skal være med via telefon for å lage en avtale om intervju. Intervjuet kan gjennomføres hjemme hos deg eller et annet egnet sted.

Sørg for at du teller med

Vi kan ikke intervju alle. Derfor trekker vi et utvalg som danner et bilde av den voksne befolkningen i Norge, slik at resultatene vil kunne gi et riktig bilde av de politiske holdningene i befolkningen.

Hver enkelt i utvalget representerer en større gruppe mennesker. For at alle grupper skal telle med, er det derfor viktig at du som er trukket ut vil delta. Vi trenger svar fra personer i alle aldre og fra hele landet. **Vi kan ikke erstatte deg med en annen person.**

Det er viktig å få svar fra personer med varierende interesse for politikk. Dersom personer med liten interesse for politikk eller personer som ikke stemmer ved valget, ikke deltar vil resultatene gi et skjevt bilde av de politiske holdningene i den norske befolkningen.

Du er garantert anonym

Valgundersøkelsen gjennomføres etter lovpålagte regler og Statistisk sentralbyrå har utnevnt eget personvernombud godkjent av Datatilsynet. **Alle som arbeider for Statistisk sentralbyrå og Institutt for samfunnsforskning har taushetsplikt.** Andre forskere i Norge og internasjonalt får kun tilgang til helt anonyme opplysninger fra undersøkelsen. Har du spørsmål om personvern kan du sende en e-post til personvernombudet@ssb.no eller ringe tel 21 09 00 00.

Ønsker du å komme i kontakt med oss?

Dersom du ønsker flere opplysninger om undersøkelsen eller om hva resultatene brukes til, kan du ringe oss gratis på 800 83 028. Intervjueren som tar kontakt med deg, kan også svare på spørsmål.

Statistisk sentralbyrå

Statistisk sentralbyrå er Norges sentrale organ for utarbeiding og spredning av statistikk. Gjennom innsamling og formidling av statistikk og analyser, bidrar Statistisk sentralbyrå til at offentlig planlegging, samfunnsstyring og forskning er basert på et best mulig faktagrunnlag. Vi gjennomfører faste intervjuundersøkelser om levekår, forbruk, arbeidskraft og tidsbruk.

Statistisk sentralbyrå
Seksjon for intervjuundersøkelser
Kongens gate 7
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo

www.ssb.no
Telefon: 21 09 46 67
Telefaks: 21 09 49 89

Institutt for samfunnsforskning

Forskningsleder Bernt Aardal og professor Henry Valen ved Institutt for samfunnsforskning, er ansvarlige for undersøkelsen. De har skrevet en rekke bøker og artikler på bakgrunn av Valgundersøkelsene. Den siste boken, "I valgkampens hete" av Bernt Aardal mfl. utkom i 2004 (Universitetsforlaget).

Forskningsleder Bernt Aardal og professor Henry Valen

Institutt for samfunnsforskning ble dannet i 1950 og er et av Norges mest fremtredende samfunnsvitenskapelige forskningsmiljøer.

Institutt for samfunnsforskning
Postboks 3233 Elisenberg
0208 Oslo

Web: www.samfunnsforskning.no
Telefon: 23 08 61 00
Telefaks: 23 08 61 01

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Valgundersøkelsen 2005

Statistics Norway

Statistisk sentralbyrå

Foto: Siri Boquist

Nå kan du være med på å øke kunnskapen om norsk politikk ved å delta i Valgundersøkelsen 2005.

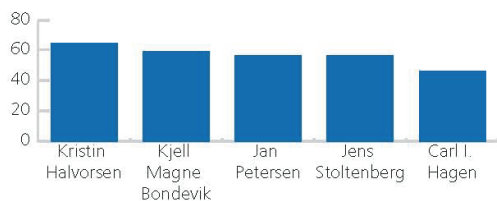
Ta godt imot intervjueren fra Statistisk sentralbyrå som om kort tid vil ringe deg! Alle som blir intervjuet er med i trekningen av et gavekort til en verdi av kr 10 000,- og fem gavekort til en verdi av kr 1000,-.

Valgundersøkelsene

Valgundersøkelser har blitt gjennomført i Norge siden stortingsvalget i 1957. Undersøkelsene er partipolitisk nøytrale og er blant de viktigste kunnskapskildene vi har om norsk politikk og demokrati. Formålet med Valgundersøkelsen 2005 er å se på utviklingen i forhold til tidligere valg og rette søkelyset mot aktuelle tendenser i norsk politikk. Ved hjelp av Valgundersøkelsene kan vi studere hvilke meninger nordmenn har om politiske spørsmål og hvorfor vi stemmer som vi gjør. Under kan du se noe av det man kunne finne ut ved hjelp av den forrige Valgundersøkelsen i 2001:

Partiledernes popularitet

Kilde: Valgundersøkelsene

Slik gjennomføres Valgundersøkelsen

Til undersøkelsen blir det trukket et utvalg på 3000 personer med stemmerett. Halvparten av utvalget var også med i Valgundersøkelsen i 2001.

Takk til dere som var med sist!

Vi ønsker at dere blir med også denne gangen, slik at vi for eksempel kan se om bestemte grupper i befolkningen har skiftet parti og hvilke partier som mister velgere til andre partier.

Statistisk sentralbyrå har et eget intervjukorps med lang erfaring med valgundersøkelser. Intervjuerne vil ta kontakt med alle som skal være med via telefon for å lage en avtale om intervju. Intervjuet kan gjennomføres hjemme hos deg eller et annet egnet sted.

Sørg for at du teller med

Vi kan ikke intervju alle. Derfor trekker vi et utvalg som danner et bilde av den voksne befolkningen i Norge, slik at resultatene vil kunne gi et riktig bilde av de politiske holdningene i befolkningen.

Hver enkelt i utvalget representerer en større gruppe mennesker. For at alle grupper skal telle med, er det derfor viktig at du som er trukket ut vil delta. Vi trenger svar fra personer i alle aldre og fra hele landet. **Vi kan ikke erstatte deg med en annen person.**

Det er viktig å få svar fra personer med varierende interesse for politikk. Dersom personer med liten interesse for politikk eller personer som ikke stemmer ved valget, ikke deltar vil resultatene gi et skjevt bilde av de politiske holdningene i den norske befolkningen.

Du er garantert anonym

Valgundersøkelsen gjennomføres etter lovpålagte regler og Statistisk sentralbyrå har utnevnt eget personvernombud godkjent av Datatilsynet. **Alle som arbeider for Statistisk sentralbyrå og Institutt for samfunnsforskning har taushetsplikt.** Andre forskere i Norge og internasjonalt får kun tilgang til helt anonyme opplysninger fra undersøkelsen. Har du spørsmål om personvern kan du sende en e-post til personvernombudet@ssb.no eller ringe tel 21 09 00 00.

Ønsker du å komme i kontakt med oss?

Dersom du ønsker flere opplysninger om undersøkelsen eller om hva resultatene brukes til, kan du ringe oss gratis på 800 83 028. Intervjueren som tar kontakt med deg, kan også svare på spørsmål.

Statistisk sentralbyrå

Statistisk sentralbyrå er Norges sentrale organ for utarbeiding og spredning av statistikk. Gjennom innsamling og formidling av statistikk og analyser, bidrar Statistisk sentralbyrå til at offentlig planlegging, samfunnsstyring og forskning er basert på et best mulig faktagrunnlag. Vi gjennomfører faste intervjuundersøkelser om levekår, forbruk, arbeidskraft og tidsbruk.

Statistisk sentralbyrå
Seksjon for intervjuundersøkelser
Kongens gate 7
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo

www.ssb.no
Telefon: 21 09 46 67
Telefaks: 21 09 49 89

Institutt for samfunnsforskning

Forskningsleder Bernt Aardal og professor Henry Valen ved Institutt for samfunnsforskning, er ansvarlige for undersøkelsen. De har skrevet en rekke bøker og artikler på bakgrunn av Valgundersøkelsene. Den siste boken, "I valgkampens hete" av Bernt Aardal mfl. utkom i 2004 (Universitetsforlaget).

Forskningsleder Bernt Aardal og professor Henry Valen

Institutt for samfunnsforskning ble dannet i 1950 og er et av Norges mest fremtredende samfunnsvitenskapelige forskningsmiljøer.

Institutt for samfunnsforskning
Postboks 3233 Elisenberg
0208 Oslo

Web: www.samfunnsforskning.no
Telefon: 23 08 61 00
Telefaks: 23 08 61 01

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Valgundersøkelsen 2005

Statistics Norway

Statistisk sentralbyrå

Foto: Siri Boquist

Nå kan du være med på å øke kunnskapen om norsk politikk ved å delta i Valgundersøkelsen 2005.

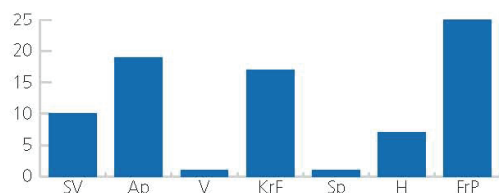
Ta godt imot intervjueren fra Statistisk sentralbyrå som om kort tid vil ringe deg! Alle som blir intervjuet er med i trekningen av et gavekort til en verdi av kr 10 000,- og fem gavekort til en verdi av kr 1000,-.

Valgundersøkelsene

Valgundersøkelser har blitt gjennomført i Norge siden stortingsvalget i 1957. Undersøkelsene er partipolitisk nøytrale og er blant de viktigste kunnskapskildene vi har om norsk politikk og demokrati. Formålet med Valgundersøkelsen 2005 er å se på utviklingen i forhold til tidligere valg og rette søkelyset mot aktuelle tendenser i norsk politikk. Ved hjelp av Valgundersøkelsene kan vi studere hvilke meninger nordmenn har om politiske spørsmål og hvorfor vi stemmer som vi gjør. Under kan du se noe av det man kunne finne ut ved hjelp av den forrige Valgundersøkelsen i 2001:

Hvilke partier har best eldreomsorg?

Kilde: Valgundersøkelsene

Slik gjennomføres Valgundersøkelsen

Til undersøkelsen blir det trukket et utvalg på 3000 personer med stemmerett. Halvparten av utvalget var også med i Valgundersøkelsen i 2001.

Takk til dere som var med sist!

Vi ønsker at dere blir med også denne gangen, slik at vi for eksempel kan se om bestemte grupper i befolkningen har skiftet parti og hvilke partier som mister velgere til andre partier.

Statistisk sentralbyrå har et eget intervjukorps med lang erfaring med valgundersøkelser. Intervjuerne vil ta kontakt med alle som skal være med via telefon for å lage en avtale om intervju. Intervjuet kan gjennomføres hjemme hos deg eller et annet egnet sted.

Sørg for at du teller med

Vi kan ikke intervju alle. Derfor trekker vi et utvalg som danner et bilde av den voksne befolkningen i Norge, slik at resultatene vil kunne gi et riktig bilde av de politiske holdningene i befolkningen.

Hver enkelt i utvalget representerer en større gruppe mennesker. For at alle grupper skal telle med, er det derfor viktig at du som er trukket ut vil delta. Vi trenger svar fra personer i alle aldre og fra hele landet. **Vi kan ikke erstatte deg med en annen person.**

Det er viktig å få svar fra personer med varierende interesse for politikk. Dersom personer med liten interesse for politikk eller personer som ikke stemmer ved valget, ikke deltar vil resultatene gi et skjevt bilde av de politiske holdningene i den norske befolkningen.

Du er garantert anonym

Valgundersøkelsen gjennomføres etter lovpålagte regler og Statistisk sentralbyrå har utnevnt eget personvernombud godkjent av Datatilsynet. **Alle som arbeider for Statistisk sentralbyrå og Institutt for samfunnsforskning har taushetsplikt.** Andre forskere i Norge og internasjonalt får kun tilgang til helt anonyme opplysninger fra undersøkelsen. Har du spørsmål om personvern kan du sende en e-post til personvernombudet@ssb.no eller ringe tel 21 09 00 00.

Ønsker du å komme i kontakt med oss?

Dersom du ønsker flere opplysninger om undersøkelsen eller om hva resultatene brukes til, kan du ringe oss gratis på 800 83 028. Intervjueren som tar kontakt med deg, kan også svare på spørsmål.

Instruks til intervjuerne

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Valgundersøkelsen 2005

Produktnummer 5942-0

Instruks

Orientering og veiledning for

INNHOOLD

1. Orientering om undersøkelsen	74
1.1 Hva handler denne undersøkelsen om?	74
1.2 Motivering av IO	74
2. Gjennomføring av undersøkelsen	75
2.1 Utvalg	75
2.2 Innsamlingsmetode: besøksintervju	75
2.3 Intervjutid	75
2.4 Innsamlingsperiode	75
2.5 IO-brev og brosjyre	75
2.6 Informasjon om IO	76
2.7 Forberedelsestid	76
2.8 Planlegging, feltrapport og tilbakemeldinger på skjema	76
2.9 Hva skjer med dataene – kobling med data, anonymisering, sletting	76
3. Generelt om skjema	77
3.1 Første kontakt med IO og innledningstekst	77
3.2 Frafall og avgang	77
3.3 Instruks til enkelte spørsmål	78

Intervjuerkontakt: Hajar Livary   21 09 46 96
 Programmering: Jan Haslund   21 09 46 82
 Utvalgstrekkning: Gunnar Fodnesbergene   21 09 47 89
 Planlegger: Maria Høstmark   21 09 48 61

Egen e-post adresse for undersøkelsen: valg2005@ssb.no

1. Orientering om undersøkelsen

Valgundersøkelsen 2005 gjennomføres på oppdrag for Institutt for samfunnsforskning (ISF) og finansieres av Kommunal- og regionaldepartementet. Forskningsleder Bernt Aardal er faglig ansvarlig for undersøkelsen hos ISF.

1.1 Hva handler denne undersøkelsen om?

Valgundersøkelsen 2005 gjennomføres i etterkant av Stortingsvalget 2005. Målet med undersøkelsen er å få kunnskap om folks deltakelse og kaste lys over årsaker til valgets utfall. Vi er interessert i folks meninger om politiske spørsmål. Aktuelle saker som privatskoler, bruk av oljefondet, kontantstøtte og pengegaver i politikken spørres det også om. Valgundersøkelsene inngår i et internasjonalt samarbeid. Dermed blir det mulig å sammenligne hvordan demokratiet fungerer i ulike deler av verden. Det er også ønskelig å sammenligne resultatene fra denne undersøkelsen med resultater fra de tidligere Valgundersøkelsene.

Valgforskningsprogrammet

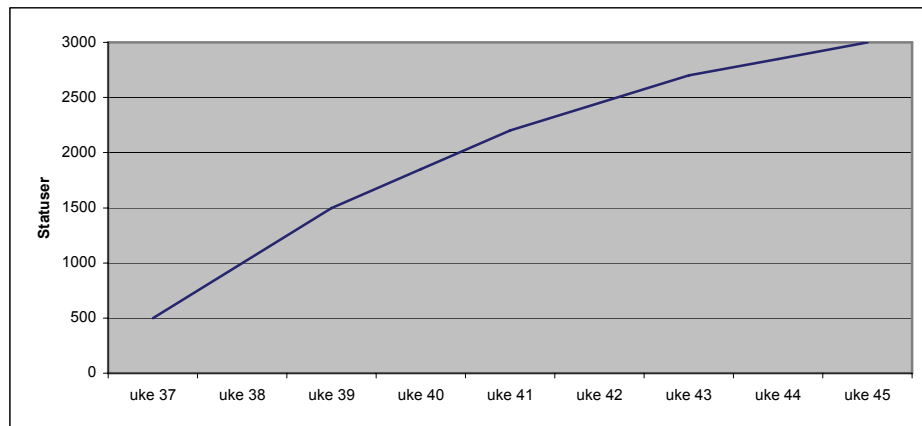
Valgforskningsprogrammet ble startet opp i 1957 av Henry Valen og Stein Rokkan ved Institutt for samfunnsforskning (ISF) i Oslo. Samme år ble Valgundersøkelsen, som er en helt sentral del i dette programmet, gjennomført for første gang. Valgundersøkelsene er blitt gjennomført ved hvert Stortingsvalg siden 1957. Valgprogrammet gir oss en unik tidsserie med kunnskap om norsk politikk. Statistisk sentralbyrå fikk undersøkelsen i 1977, og gjennomfører den nå for åttende gang på rad. Fremdeles er professor Henry Valen aktiv, og sammen med professor Bernt Aardal er han faglig ansvarlig for undersøkelsen.

For oss i Statistisk sentralbyrå er dette en **undersøkelse av stor betydning**, og vi ønsker å videreføre arbeidet på en best mulig måte. Først og fremst fordi den er en av de viktigste kildene til kunnskap om norsk politikk og norske velgere, men også fordi den er en del av et av de eldste forskningsprogram i norsk samfunnsvitenskap.

1.2 Motivering av IO

Målsetting

Målsettingen for denne undersøkelsen er minst 70 % oppslutning.

Det er avsatt mye tid til undersøkelsen før levekår tverrsnitt starter i uke 40. Vi skal derfor komme halvveis innen 3. oktober. For å klare dette må vi oppnå 500 statuser per uke i de tre første ukene. For å oppnå målsetningen om 70 % oppslutning totalt må vi ha høy svarprosent i starten av datafangsten. Målsetningen i de tre første ukene er derfor 400 intervju per uke. Det betyr at hver intervjuer må ta 4-5 intervju i snitt per uke.

Vi holde dere orientert underveis hvordan dere ligger an i forhold til målsettingen.

Mer informasjon om Valgundersøkelsene

Som intervjuer er det viktig at du bruker den kunnskapen du har om undersøkelsens formål for å motivere IO. I tillegg til informasjonen du finner i instruksjonen kan du lese mer om resultatene fra Valgundersøkelsen 2001 her:

- 2003/14 Aardal mfl.: Valgundersøkelsen 2001. Dokumentasjons- og tabellrapport. Se http://www.ssb.no/emner/00/90/rapp_valg/rapp_200314/rapp_200314.pdf
- Aardal mfl.: I valgkampens hete Strategisk kommunikasjon og politisk usikkerhet Oslo: Universitetsforlaget, 2004. Se <http://www.samfunnsforskning.no/page/Publikasjoner//7457/22387.html>
- Aardal mfl.: Velgere i villrede... En analyse av stortingsvalget 2001 Oslo: N.W.Damm & søn, 2003.

Annet

Valgundersøkelsene er en av våre viktigste kilder om norsk politikk og demokrati. Undersøkelsen gir viktig kunnskap om utvikling mellom valg og aktuelle tendenser i norsk politikk. Dataene benyttes til forskning, undervisning og folkeopplysning. Derfor er det viktig at så mange som mulig deltar og bidrar til at kunnskapen blir så riktig som mulig. De som har blitt trukket ut til å delta har dermed en unik anledning til å bidra til mer og bedre kunnskap om de politiske holdningene i befolkningen.

Det er viktig å få svar fra personer med varierende interesse for politikk. Dette argumentet kan være nyttig overfor IO som mener de har lite å bidra med pga lite politisk engasjement. Overfor denne gruppen må dere vektlegge at vi vil få et skjevt bilde av virkeligheten dersom de ikke blir med.

En kort rapport fra ISF med viktige resultater fra undersøkelsen vil bli sendt til alle som blir intervjuet i Valgundersøkelsen.

2. Gjennomføring av undersøkelsen

2.1 Utvalg

Utvalget til undersøkelsen består av 3000 personer. Utvalget er trukket i henhold til utvalgsplanen. Populasjonen er norske statsborgere i alderen 18-79 år som har stemmerett ved høstens stortingsvalg. Dette medfører at alle som fyller 18 år innen utgangen av dette kalenderåret kan bli trukket til utvalget.

Utvalget settes sammen på følgende måte:

- **Panel:** Halvparten av utvalget er et panel bestående av ca 1 500 respondenter som også ble trukket ut til Valgundersøkelsen 2001. Dvs. både personer som ble intervjuet og personer som gikk til frafall. Disse personene utgjør det "ekte panelet". Panelet er i tillegg supplert med unge i alderen 18-23 år og innvandrere. Disse personene utgjør det vi kaller et "uekte panel" da de ikke var med i 2001.
- **Tverrsnitt:** Den andre halvparten av utvalget har blitt trukket ut til Valgundersøkelsene for første gang i 2005. Disse personene vil utgjøre panelet for Valgundersøkelsen 2009.

2.2 Innsamlingsmetode: besøksintervju

Valgdagen er den 12. september 2005. I noen kommuner åpner valglokalene allerede 11. september. Det er også mulig å forhåndsstemme i perioden 10. august til 9. september. Intervjuingen starter 13. september, dagen etter selve valgdagen.

Vi ønsker å begrense antall intervju som tas på telefon. Det kan allikevel bli aktuelt med enkelte intervju tatt over telefon. Dette gjelder særlig i tilfeller hvor IO har flyttet eller IO i områder hvor vi mangler intervjuere. Ta kontakt med kontoret dersom dere er usikker på hvorvidt reiseveien er for lang.

2.3 Intervjutid

Intervjutiden er beregnet til 60 minutter.

2.4 Innsamlingsperiode

Perioden for datainnsamling er fra 13. september til 12. november 2005. Det er viktig at intervjuingen starter snarest mulig etter valget, ettersom flere av spørsmålene er nært knyttet til tanker IO har gjort seg rundt sin stemmegivning. Se også pkt 1.2.

2.5 IO-brev og brosjyre

For å unngå at personer som ikke hadde tenkt til å stemme allikevel stemmer fordi de er trukket ut til Valgundersøkelsen 2005, sendes IO-brevene ut på valgdagen. Derfor kan dere oppleve at enkelte ikke har mottatt IO-brevet når dere begynner intervjuingen 13. september. IO mottar også en brosjyre med informasjon om undersøkelsen.

Opplysningene dere samler inn i intervjuet behandles ulikt avhengig av om IO er i panelet eller tverrsnittet. For å kunne gi korrekt informasjon om denne behandlingen er det derfor sendt ut to ulike typer IO-brev.

Brevene er merket med P for panel og T for tverrsnitt.

Det er laget tre ulike brosjyrer til undersøkelsen. Teksten er den samme i alle tre, men figurene er ulike. Brosjyrene er merket på følgende måte:
Y-05: 17-24 år, O-05: 25-59 år, E-05: 60-80 år

2.6 Informasjon om IO

I IO-lista er det merket hvilket delutvalg IO tilhører. Da kan du se om IO ble kontaktet i forbindelse med Valgundersøkelsen 2001 eller er ny i år. Om det ble intervju eller frafall i 2001 kan du se i "All info" – bildet. Panelet vil være merket med henholdsvis *Int* (intervju) og *Frif* (fracfall) i feltet for "Resultat fra tidligere undersøkelser". Husk også at panelet og tverrsnittet har fått IO brev som er ulike med hensyn til hvordan opplysninger vil bli behandlet (se pkt 2.5).

Følgende er lagt inn i feltet delutvalg:

EP = Ekte Panel

NU = Nytt Utvalg

IF = Innvandrere uekte panel

UF = Unge i alderen 18-21 år tilhørende uekte panel

IF og UF er et suppleringsutvalg som vi kaller et uekte panel.

2.7 Forberedelsestid

Dere får 2 timer for å lese instruks og ta prøveintervju. Dette påføres av oss.

2.8 Planlegging, feltrapport og tilbakemeldinger på skjema

Selv om feltperioden er lang, er det viktig å komme i gang med planlegging, avtaler og helst intervjuing første uka. Alle skal være minst halvveis innen 3. oktober og ferdige 12. november.

Feltrapport

I løpet av uke 38, senest 24. september, skal **alle** sende inn en kortfattet fremdriftsplan. Den skal inneholde en kort beskrivelse av hvordan dere planlegger arbeidet med undersøkelsen for å komme trygt i havn innen tidsfristen. Den skal sendes som e-post til valg2005@ssb.no med overskriften "*Fremdriftsplan*". Skrivning av rapporten er medregnet i øvelsestiden, og dere skal derfor ikke skrive CAP-krav for tiden det tar å skrive denne.

Oversikt over avtaler

Dere skal sende inn ukentlige avtaleoversikter. Dere kan sende oversikten etter hver ukes siste arbeidsøkt. Oversikten sendes som e-post til valg2005@ssb.no med overskriften "*Avtaleoversikt*".

Tilbakemelding på skjema og spørsmålsformuleringer

Programmeringsfeil dere finner må rapporteres så fort som mulig, slik at vi kan få rettet dem. Husk at slike kommentarer ikke må legges som binders-kommentar. Disse blir nemlig lest først når undersøkelsen er avsluttet.

Andre spørsmål og kommentarer til skjema eller spørsmålsformuleringer kan dere melde under hele feltperioden. De tingene vi ikke kan endre underveis, kommenterer vi i en tilleggsinstruks hvis nødvendig. Alle kommentarer og innspill tas også med i forberedelsene til neste Valgundersøkelse.

2.9 Hva skjer med dataene – kobling med data, anonymisering, sletting

I forbindelse med Valgundersøkelsen 2005 henter vi inn opplysninger om valgdeltakelse fra kommunenes manntall. For IO som ble intervjuet i 2001, vil også opplysninger fra Valgundersøkelsen 2001 bli knyttet til svarene vi får i år. Bakgrunnen for dette er ønsket om å følge utviklingen over tid. Den som kopler resultatene vil ikke vite hvem resultatene gjelder for. Det er grupper av individer som er interessante også i denne sammenheng. **Vi er ikke interessert i hva hver enkelt svarer, men for å få opplysninger om grupper av individer må vi samle inn data fra enkeltmennesker.**

Noen av opplysningene i undersøkelsen kan være personsensitive, da vi stiller spørsmål om politisk oppfatning. Når det gjelder spørsmålet om hvilket parti IO stemte på er det nyttig å merke seg at vi har lov til å stille spørsmålet, men at IO også selvfølgelig har lov til å nekte å svare.

Innen utgangen av 2007 vil vi fjerne alle navn og adresser fra datamaterialet, slik at identifisering av den enkelte ikke lenger er mulig. Dette informeres det om i IO-brevet.

3. Generelt om skjema

3.1 Første kontakt med IO og innledningstekst

På skjermen vil dere få opp en innledningstekst, ett mer utfyllende forslag kan være: :

God kveld, mitt navn er (...intervjuers navn....) og jeg ringer fra Statistisk sentralbyrå, er det mulig å få snakke med (.....IOs navn....)?

Vi har nylig sendt deg et brev om at du er trukket ut til å delta i Valgundersøkelsen 2005. Har du mottatt brevet? Vi vil gjerne besøke deg for å gjennomføre et intervju. Har du anledning en av de kommende dagene?

Vi vil også igjen forsikre deg om at alle svar du gir i undersøkelsen blir behandlet konfidensielt, og det vil aldri komme ut hva du har svart på noen av spørsmålene.

Dere kan selvfølgelig lage deres egen vri. Men pass på at meningsinnholdet i hele teksten kommer med. Det viktigste er at man får avtale om intervju, eventuelt at man tar intervjuet over telefon.

Skulle dere treffe IO som er vanskelig å overtale til å delta, kan følgende være nyttig i overtalelsen (i tilfeldig rekkefølge):

- Legg vekt på at IO er en av kun 3000 som får anledning til å uttale seg. Dette medfører at IOs mening tillegges stor vekt.
- Vi kan ikke erstatte IO med en annen. Dersom mange ikke svarer vil resultatene bli mindre pålitelige, spesielt for den gruppen som IO tilhører (eldre, unge, kvinner, personer som ikke er interessert i politikk etc.) Dersom mange eldre, ev. unge, ikke deltar risikerer de at eldres og unges syn på mange saker ikke kommer frem, og at de kanskje tillegges mindre vekt i politikken.
- **Dersom IO signaliserer at politikk og valg er uinteressant:** Legg vekt på at det ikke betyr noe, men at IO nå kan få anledning til å uttrykke hvorfor han/hun ikke finner politikk interessant. De som ikke er interesserte er like viktige og deres meninger skal tillegges like stor vekt som de som er interesserte.
- Presiser at dette ikke er en kunnskapstest, men at IO nå kan få si hva han/hun er mest opptatt av, helt uavhengig av andre.
- Trekk frem muligheten for å vinne et gavekort på 10 000,- som kan brukes nesten over alt. Vær varsom med å bruke dette i for sterk grad overfor gud og hvermann, gjør en vurdering av IO først. Spesielt ungdommer (i alderen 18-25) trakk frem dette som en viktig motivasjon for å delta.

3.2 Frafall og avgang

Det skal alltid gis informasjon i feltet "Sps Oppflg" For frafallsårsakene 31-41 er vi helt avhengige av å få tilleggsopplysninger for å kunne utføre oppfølgingsarbeidet. Her er kodene som gjelder under frafall, avgang og overføringer:

Overføring (alternativ 2 i Innled.):

- 80 IO flyttet til annet område
- 81 Kjenner IO
- 82 Intervjuer kapasitetsproblemer, sykdom e.l.
- 83 Fjerne IO fra lista. NB! Kun etter avtale med kontoret.

Frafalls- og avgangsårsaker (alternativ 3 og 4 i Innled.):

Frafallsgrunner:

- 11 Ikke tid
- 12 IO ønsker ikke å delta
- 13 Deltar ikke av prinsipp
- 14 Andre nekte for IO

21 Kortvarig sykdom
22 Langvarig sykdom/svekkelse
23 Sykdom/dødsfall i IOs familie/annen uforutsett hendelse
24 Språkproblemer

31 Midlertidig fraværende pga skolegang/arbeid
32 Midlertidig fraværende pga ferie el. liknende
33 Finner ikke adressen/boligen
34 Ikke telefon - for kostbart/langt å reise
35 IO ikke å treffe av andre årsaker

41 Andre frafallsgrunner, spesifiser

Avgangsgrunner:

91 Død
92 Bosatt i utlandet i minst 6 måneder

Vær oppmerksom på at personer som bor på institusjon som oftest har stemmerett, og derfor ikke skal registreres som avgang i denne undersøkelsen.

3.3 Instruks til enkelte spørsmål

Generelt

Vær restriktiv med å bruke kategoriene "vet ikke" og "husker ikke". Folk svarer av og til at de ikke vet eller ikke husker hvis de ikke vil svare. Gi alltid IO tid til å komme med et annet svar, men godta at IO likevel kan svare "vet ikke". Generelt er det viktig å huske på at dette er en undersøkelse der vi spør om politiske meninger og holdninger, og at dette kan oppfattes som sensitivt av enkelte. I denne undersøkelsen må man også være ekstra bevisst på at man ikke leder IO, eller presser IO til å avgi et svar.

Enkelte av dere vil sikkert også reagere på at vi ikke spør hvorvidt IO har stemt eller ikke tidligere i skjema, og føle at enkelte spørsmål blir unødvendig tunge av den grunn. Årsaken til at det er gjort slik er at vi ikke ønsker å fokusere på stemmegivningen før vi har vært gjennom en del saksspørsmål. På den måten ønsker vi å unngå at IO former svarene angående enkeltsaker alt etter hva vedkommende har stemt.

Enkelte spørsmål

De aller fleste spørsmålene i Valgundersøkelsen er enkle og greie, og trenger ingen nærmere omtale. Enkelte spørsmål kan det likevel være verdt å legge spesielt merke til:

Spm 4.

Her skal det skrives kun én sak i hvert av feltene. Dersom IO nevner flere saker, skal det altså presiseres at vi er ute etter den viktigste saken først, og så den nest viktigste. Sier IO eksempelvis skatt og skole, skal skatt registreres som svar i 4a og skole som svar i 4b. Dersom IO sier at han eller hun ikke har stemt, si da at vi er ute etter saker som likevel var viktige for IO.

Spm 5

Svaralternativet "Ikke opptatt av politikk" bør benyttes så lite som mulig.

Spm 17-19

Vær svært nøye med at dere ikke gir IO noen form for hjelp på disse spørsmålene. Vær også forsiktig med å opplyse hvorvidt IO svarte feil eller riktig med mindre IO spør direkte om dette.

Spm 18

Dersom IO svarer kun "Morten" regnes ikke dette som riktig svar. Alle andre varianter av Morten A. Meyer godtas, også kun "Meyer".

Spm 22.

Med institusjoner menes ulike offentlige organer og aktører. For noen av institusjonene vil IO trolig tenke på de som innehar posisjonene for øyeblikket. Vi er først og fremst interessert i IOs tillit til institusjonen i sin alminnelighet.

Spm 28

Med kommersielle privatskoler menes skoler som tjener penger på virksomheten, og der eierne tar utbytte.

Spm 31

I dette spørsmålet er vi ikke opptatt av hva IO mener er viktigst for sin egen del, men hvilke saker eller problemer Norge som nasjon står overfor.

Spm 35

Formuleringen "Hvem stemte du på" beholdes for å bevare muligheten for sammenligning over tid.

Spm 41

Her spør vi etter IOs vurdering av de enkelte politiske ledere. Her kan dere opplyse hvilket parti vedkommende politiker tilhører dersom IO spør om det. Vær imidlertid forsiktig med å opplyse dette uoppfordret, siden det er meningen om politikere og ikke partier vi er ute etter her. For ordens skyld kan jeg nevne hvilke partier hver enkelt tilhører:

Dagfinn Høybråten	Kristelig Folkeparti	Leder
Lars Sponheim	Venstre	Leder
Åslaug Haga	Senterpartiet	Leder
Kristin Halvorsen	Sosialistisk Venstreparti	Leder
Erna Solberg	Høyre	Leder
Roy Waage	Kystpartiet	Leder
Carl I. Hagen	Fremskrittspartiet	Formann
Torstein Dahle	Rød Valgallianse	Leder
Kjell Magne Bondevik	Kristelig Folkeparti	Statsminister før valget
Jens Stoltenberg	Arbeiderpartiet	Leder

Spm 44A

Skriv ned bare ett saksområde pr. linje. IO kan nevne maks tre saksområder.

Dette er et krevende spørsmål. Det er helt i orden om IO ikke er i stand til å svare. Meningen er å få IO til å si hvilke saksområder de særlig tenkte på da de plasserte seg selv og partiene på venstre-høyre-skalaen.

Spm 44B

Viktigst for venstre-høyre-skalaen.

Spm 49A

Noen vil oppleve dette spørsmålet som unødig langt og tungt i og med at det nevnes opp eksempler på partitilhørighet. Det er likevel viktig at dette gjøres, siden det har vist seg at svarene blir annerledes enn om man bare spør generelt om IO føler seg knyttet til et parti. Vær også nøye med at dere sier "og så videre" etter å ha nevnt eksemplene, slik at spørsmålet ikke oppfattes som ledende.

Spm 70j

Begrepet "globalisering" kan skape vansker for enkelte, og det er da heller ikke et enkelt begrep. Si at det er opp til IO selv å vurdere hva som legges i begrepet, men dersom IO insisterer så si litt om at vi med globalisering først og fremst tenker på økende kommunikasjon og handel over landegrensene

Spm 82

Vi har lov til å spørre, men IO kan nekte å svare.

BAK 5A

Det er kun personer som oppgir at de arbeider fulltid (37,5 timer) som automatisk får verdi for yrkesaktiv.

BAK 22

I pretesten oppdaget vi at mange ikke vet hva som menes med "språkspørsmålet". Det kan da være nødvendig å forklare at det dreier seg om debatten om de to målformene bokmål og nynorsk, hvilken stilling de skal ha, og forholdet mellom dem. Dette spørsmålet representerer en gammel konflikt i norsk politikk, og spilte blant annet en rolle i dannelsen av partiet Venstre (i 1884). Spørsmålet er ikke like aktuelt i dag, men det er likevel interessant å spørre om det for å følge utviklingen.

BAK 25

Her er vi ute etter organisasjoner eller foreninger som IO selv oppfatter som religiøse eller kristelige (Human Etisk Forbund er ikke en religiøs organisasjon).

BAK 26

Under A gjelder det vanlige om at vi ikke regner med dåp, konfirmasjon, bryllup eller begravelser, men det skal være opp til IO selv å vurdere hva som er gudstjeneste. Det betyr at dere ikke skal si noe om hvordan man skal vurdere dåp, konfirmasjon, bryllup og begravelser. IO må selv avgjøre hvorvidt det er gudstjeneste eller ikke. Under B er vi igjen ute etter det IO selv måtte regne som religiøse møter. Når det gjelder "hørt på" i delspørsmål C, må IO også selv vurdere om han/hun har hørt på, men man trenger ikke å ha lyttet konsentrert hele tiden.